

Riksdagens protokoll

2006/07:107

Tisdagen den 15 maj

Kl. 13.30 – 15.58

18.00 – 19.58

Protokoll
2006/07:107

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 9 maj.

2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade att *Johan Linander* (c) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 14 maj, varigenom uppdraget som ersättare upphört för Mildred Thulin.

3 § Svar på interpellation 2006/07:499 om Finsam

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Kurt Kvarnström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att större vikt ska läggas vid finansiell samordning på rehabiliteringsområdet och att därmed en större andel av de 5 procent av sjukpenninganslaget som riksdagen beslutat om ska tas i anspråk för ändamålet.

Regeringens politik syftar till att stärka arbetslinjen och minska utanförskapet. En stor del av utanförskapet består av att människor står utanför arbetsmarknaden på grund av ohälsa. Många av dessa människor behöver stöd för att kunna återfå sin arbetsförmåga och komma tillbaka till arbetslivet. Det finns dock brister i samspelet mellan socialförsäkringen och nödvändiga rehabiliteringsinsatser. Väntan på rehabilitering leder ofta till onödiga sjukpenningkostnader och ökat lidande. Men eftersom anslaget för sjukpenning och ansvaret för rehabiliteringsinsatser är åtskilda förhindras en effektiv användning av samhällets resurser. Detta leder till att den enskilde kommer i kläm.

Finansiell samordning, eller Finsam som det brukar kallas, är en viktig verksamhet för att motverka gränsdragningsproblem och bättre ta till vara den enskildes arbetsförmåga. Regeringen har i budgetpropositionen för 2007 varit tydlig på denna punkt genom att betona att Finsam är en verksamhet som ska prioriteras när det gäller hur Försäkringskassan ska använda de 5 procent av sjukpenninganslaget som får disponeras för samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Jag har också försäkrat mig om att Försäkringskassan har fördelat medlen i

enlighet med regeringens prioritering. Därmed ges finansiell samordning de resurser som bedöms nödvändiga för att bedriva planerad verksamhet.

Finansiell samordning är beroende inte bara av resurser utan även av att det ges legitimitet för insatser som kräver samarbete över sektorsgränserna. I detta avseende har de centrala myndigheterna en viktig uppgift. Regeringen har därför givit Försäkringskassan, Ams och Socialstyrelsen i uppdrag att stödja utvecklingen av finansiell samordning. Sveriges Kommuner och Landsting medverkar också i detta arbete.

Även om finansiell samordning är en viktig verksamhet är det angeläget att utveckla den nuvarande Finsamlagen. Regeringen vill därför införa en mer flexibel finansiell samordning som i större utsträckning kan anpassas till lokala förutsättningar. Denna fråga bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Regeringen har också vidtagit åtgärder för att förenkla revisionen av finansiell samordning. Revisionen har uppfattats som mycket tungrodd av dem som bedriver finansiell samordning, och regeringen har därför sett över revisionsbestämmelserna i Finsamlagen. Jag kan glädja Kurt Kvarnström med att regeringen inom kort avser att lämna ett sådant förslag till riksdagen.

Det är min förhoppning att de åtgärder som regeringen hittills har vidtagit kan underlätta för dem som i dag bedriver finansiell samordning. Det är också min förhoppning att regeringens åtgärder kan bidra till att finansiell samordning framöver bedrivs i allt fler delar av landet. I dag bedrivs finansiell samordning i drygt hundra kommuner, och vad jag har erfårit kommer ytterligare kommuner att omfattas under det närmaste året. Det är angeläget för såväl den enskilde som samhället.

Anf. 2 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill tacka socialförsäkringsministern för svaret.

Jag kan inte påstå att jag är helt nöjd med svaret. Jag tycker nog att det finns mycket mer som regeringen kunde göra med den lagstiftning som finns för att absolut höja den ambitionsnivå som det handlar om. Riksdagen har fattat beslut, och enligt det ger lagstiftningen väldigt stora möjligheter att göra mycket mer i det lokala perspektivet.

Jag tycker inte att man lever upp till ambitionsnivån. I och för sig står det i skrivningen till Försäkringskassan att den här delen är prioriterad, men prioriteringen är väldigt lågt ställd.

En väldigt stor del av pengarna – den fördelning av 1,4 miljarder som man har till sitt förfogande – nästan 1 miljard kronor, går till samverkan mellan statens parter, Försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Jag ser inget fel i det, att det sker ett ordentligt arbete i det sammanhanget, men jag tycker att ambitionsnivån är alldeles för låg.

Den finansiella samordning som denna kammare har tagit ställning till har i den här fördelningen knappt 193 miljoner kronor. Den nivån är satt väldigt mycket utifrån den verksamhet som bedrevs under fjolåret. Under hösten i fjol avstannade aktiviteten med att bilda fler samordningsförbund ordentligt. Ambitionsnivån är inte högre i år än vad den var under fjolåret, så här flyttar man inte fram positionerna någonting.

Jag tycker att det är alldeles för klen att det är tre lån som får noll kronor för att börja arbeta med finansiell samordning. Då tycker jag att ambitionsnivån är alldeles för låg.

Därför måste jag fråga igen: Varför har ambitionsnivån avstannat? Min bestämda uppfattning är att den har avstannat.

Vem har fått det konkreta uppdraget att fortsatt arbeta med att bygga ut Finsam? Jag känner inte att den aktiviteten finns runt omkring ute i landet på det sätt som skulle behövas.

Ministern skriver, mycket förtjänstfullt, att en förenkling av revisionen är på väg. Jag kan själv ta på mig ett eget engagemang sedan lång tid tillbaka att driva på den här frågan för att det här ska komma till stånd. Det är en vällovlig förändring. Det är statens del av revisionen, alltså Riksrevisionen, som väldigt mycket har tyngt kostnaderna för den revision som har skett hittills.

När det gäller flexibiliteten, som ministern skriver om, har jag den bestämda uppfattningen, med den erfarenhet jag har, att alla fyra parterna behöver vara med fortsättningsvis så att ingen blir svartepetter i det gemensamma jobbet. Här handlar det främst om personer som har en väldigt sammansatt problematik och behöver hjälp från flera för att vi ska nå målet om en gemensam arbetsmarknad.

Jag hoppas verkligen att det inte kommer ett förslag om att tona ned samhällets hela engagemang för de här viktiga frågorna. Det är rehabiliteringsfrågorna som är grunden för lagstiftningen. All försöksverksamhet och all verksamhet hittills pekar just på att alla behöver vara med för att man verkligen ska nå de här resultaten. Jag hoppas att det också består i lagstiftningen i fortsättningen.

Anf. 3 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Interpellanten är inte nöjd. Ja, jag kan glädja mig åt att det finns en representant för Socialdemokraterna som står här och säger att han inte är nöjd.

Sedan jag kom in i riksdagen 1998 hade jag ett antal interpellationer och debatter just på det här temat där jag vädjade till Socialdemokraterna och den dåvarande regeringen att inte förhala och dra i långbänk de försök som förekommit ända sedan 1992 och som jag då upplevde att Socialdemokraterna ville förhala.

Därför kan vi vara helt överens om att vi är glada och nöjda med att vi den 1 januari 2004 äntligen fick en lag som visade på tyngden och vikten av samordning och Finsam. Det är den lagen som i dag begränsar insatserna till 193 miljoner kronor.

Det finns också andra verksamheter som vi inte får glömma bort och som är viktiga när det gäller samordningen mellan Ams, Försäkringskassan, Pila och så vidare. Vi har ett stort antal insatser för att på olika sätt samordna.

Jag tycker att Finsam är viktigt. Som interpellanten säger står det också i alliansregeringens budget för 2007 att vi tycker att det är viktigt med finansiell samordning och att vi ser positivt på den utvecklingen. Där är vi nog överens. Om interpellanten hade haft lite större inflytande över sitt parti hade vi kanske varit lite längre framme än vi är just nu. Men jag lovar att vi tar detta på allvar, och jag hoppas att Kurt Kvarnström också kan påverka sitt parti i den riktningen.

Kurt Kvarnström tog upp revisionen. Det har ju framförts att det är jobbigt att man inte har kunnat samordna revisionen. Nu kommer det ett sådant förslag. När jag nyligen besökte Hisingen för att titta på Deltapro-

jektet fick jag veta att man där var mycket glad över detta med revisionen. Där fick jag en inblick i det som håller på att ske inom samordningsförbunden, där jag ser att det händer väldigt mycket.

Om vi ser bakåt kan vi konstatera det som jag inledde med att säga, nämligen att det är olyckligt att vi inte har kommit längre och att lagen förhalades under hela 1990-talet. Men när man har utvärderat effekterna av Finsam, Socsam och Frisam kan man se att de har påverkat sjukskrivningen och sjukskrivningskostnaden, vilket har varit bra, liksom att samordningen mellan de olika aktörerna har varit bra.

Låt oss gemensamt arbeta för att stärka Finsam och stimulera utvecklingen och aktörerna så att man arbetar med att hjälpa och stödja människor tillbaka till arbetet – de människor som i synnerhet har ett behov av någon som ser helheten eftersom de har ett rehabiliteringsbehov som införlivar många olika aktörers insatser.

Anf. 4 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Jag uppfattar att socialförsäkringsministern egentligen inte är nöjd med den fördelning av pengar som har skett. När man följer den länsfördelning som Försäkringskassan nu har gjort kan man se något av ett status quo över det som var under hösten. Jag beklagar starkt att vi inte i våra partier längre har någon möjlighet att driva på de här frågorna i Försäkringsdelegationen. Efter att de förtroendevalda försvann har det blivit lite paus i arbetet med att utveckla finansiell samordning.

Jag tror att detta har en del i att vi nu inte har mera resurser för att gå vidare. Ute i kommuner och landsting har man på många ställen gett upp hoppet om att komma vidare. Det finns inte mer pengar att få på kort sikt. Man slår huvudet i taket redan nu, för hela året. Det är väldigt beklagligt att man har tagit ett sådant beslut. Det kan ministern inte vara nöjd med om jag förstår hennes ambitioner rätt.

Det som i dag sker är att det finns ganska gott om pengar i sammanhanget. Alla pengar är i princip fördelade till olika verksamheter i de olika länen. Jag är lite kritisk mot att man också fördelar stöd till enskilda personer. Det var inte meningen från börtjan att lönebidragen skulle bekostas via de 5 procent som avsätts för finansiell samordning. Det var inte grundsynen i det beslut som riksdagen fattade.

Jag anser att detta är viktigt utifrån ett bestämt perspektiv. Helheten är viktig, men det är också viktigt att man ser de behov människor har. Det är viktigt att man jobbar på ett annat sätt, utifrån ett underifrånperspektiv där man möter människor i vardagen. Min erfarenhet – jag har varit aktiv i detta sedan något år och är fortfarande aktiv – är att det är stöd i vardagen som människor behöver. Alldeles för lite av pengarna går till konkreta rehabiliteringsåtgärder som möter människorna. Det görs en mängd utredningar i Pilas regi. Deras kvalitet har i och för sig blivit ifrågasatt under de senaste veckorna.

En annan konsekvens, som är viktigt utifrån det ekonomiska perspektivet, är att om staten är duktig på att hitta samordningspartner så fördubblas resurserna. Det är detta som sker i Finsam när kommuner och landsting också finns med.

Mina erfarenheter är mycket positiva när det gäller att arbeta med människor i vardagen. Jag har varit med i ett förbund som inriktar sig på att arbeta med ungdomar som har det besvärligt. Där har det gått att nå

väldigt bra resultat med intensivt arbete i vardagen nära människorna. Uppifrånperspektivet i Pila är inte rätt väg för mig. Därför är jag angelägen om att man flyttar fram positionerna, och det tycker jag inte att regeringen har gjort i det här arbetet.

Jag tycker att utvecklingen är intressant. Jag är fortfarande ordförande i något som heter Södra Dalarnas Samordningsförbund. Där har vi mellan politiker och chefer kommit till en plattform som jag tycker känns bra, nämligen att södra Dalarna är en plats för alla. Alla kommer inte att ha ett jobb på heltid, men alla kommer att finnas, behövas och vara synliga.

Jag tycker att vi måste flytta fram positionerna ordentligt i de här sammanhangen. Där måste alla fyra parterna finnas med. Sjukvården – som har varit lite tveksam i detta – har väldigt mycket att tjäna på sikt på att vara aktiv i det gemensamma jobbet. Redan nu ser jag effekterna av att de olika normala organisationerna tar till sig ett arbets sätt som är annorlunda och som är väldigt viktigt för de enskilda individerna.

Anf. 5 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag kan inte låta bli att le lite när Kurt Kvarnström talar om att det råder status quo. Den här regeringen har hållit på i nio månader. Kurt Kvarnströms partis regering höll på i 15 år. Man måste se till proportionerna. Ni höll på och sade nej och lät försöken pågå i kanske 15 år. Jag har hållit på med den här frågan i nio månader. Vi har slagit fast att vi vill utveckla och stärka sambandet. Jag tycker att den jämförelsen haltar.

Den förra regeringen drog också i gång något som hette Pilaprojektet. Det har inte varit ordentlig tillsyn och utvärdering i det projektet. Den har inte varit rättssäker, vilket också Försäkringskassan erkänner i dag. Därför vill vi stärka tillsynen över Försäkringskassan, som inte har haft någon reguljär tillsyn under den förra regeringens tid. Därför har jag tillsatt en utredning som blir färdig i oktober.

Nu förstår jag att Kurt Kvarnström vill att vi ska satsa mycket mer pengar än de 5 procenten. Om detta är Socialdemokraternas ambition vore det intressant att se hur mycket mer ni vill stärka detta med. Vi har ännu ingen ordentlig utvärdering och redogörelse för effekterna av det som har hänt.

Jag har en önskan och ambition att om vi ska använda skattepengar så ska vi veta att de också gör ordentlig nytta, att de går till det de ska, att mänskligt lidande minskar och att folk kommer tillbaka, får rehabilitering och så vidare, så att de kanske kommer till arbete. Men jag kan inte stå här som Kurt Kvarnström och lova att vi nu ska satsa ännu mer pengar om vi inte samtidigt vet något om effekten. Jag undrar naturligtvis hur mycket mer pengar Socialdemokraterna har i sin budget för detta.

Försäkringskassan, Socialstyrelsen och Ams har i uppgift att nu komma med en redovisning av hur effekterna ser ut. Det ser jag fram emot. Den lag som finns i dag – den lag som den förra regeringen drev igenom den 1 januari 2004 – begränsar och sätter ramarna för hur vi ska kunna agera.

Redan efter sex dagar skrev vi i den nya regeringen i budgetpropositionen för 2007 att vi ser Finsam som en väldigt viktig aktör på mark-

naden när det gäller samordning och när det gäller att använda dessa pengar på bästa sätt.

Det skulle vara intressant att höra hur mycket mer pengar som Socialdemokraterna vill lägga på Finsam.

Anf. 6 KURT KVARNSTRÖM (s):

Fru talman! Man kan alltid diskutera om hur mycket ytterligare pengar som ska läggas på detta. Min ambition är faktiskt att använda pengarna för att tillsammans med kommuner och landsting fördubbla summan.

Det är en väldigt stark ambition, och nu är det alltså de här 200 miljoner kronorna som vi fördubblar med ett bättre sätt att arbeta tillsammans alla fyra. Det är en ambition som är väldigt stark, att i stället för 1,4 miljarder ha 2,8 miljarder att jobba med nära människor. Det är en väldigt viktig rehabiliteringsverksamhet för de människor som egentligen har det allra svårast i vårt samhälle.

Som jag sade ägnar vi oss först åt ungdomarna, och det är viktigt. Nu är det väldigt kort om tid, så det går inte att föra en lång diskussion om det här. Men jag tänkte passa på tillfället att bjuda in ministern till Avesta på ett besök för att hon ska få en bättre bild av hur Finsam kan bedrivas på ett aktivt och bra sätt.

Jag tänkte också passa på tillfället att överlämna en liten skrift. Jag är engagerad i den ideella föreningen för förtroendevalda inom Försäkringskassan. Försäkringskassan var på väg att fylla 100 år i år. Nu försvinner de förtroendevalda, men vi har ändå tagit fram en skrift som beskriver historien och lite grann vad personerna tycker. Jag vill passa på, i och med att vi har haft stämman nu över helgen, att överlämna ett av de första exemplaren till ministern. Jag hoppas att vi kan hitta en tidpunkt när vi kan ha en längre och djupare diskussion och jag kan visa på vilket sätt vi i Avesta och Hedemora har jobbat med de här frågorna! Vi har ändå nått väldigt fina resultat när det gäller många av de ungdomar som finns där.

Anf. 7 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag har besökt Avesta och Hedemora åtskilliga gånger. Jag har också sett deras kamp för att behålla sjukvården och sjukhuset, inte minst. Jag hoppas att de lyckas, för det handlar om att vi får aktörer nära människor som i tid kan åstadkomma saker och ting för att hjälpa människor tillbaka.

Problemet, som vi diskuterar nu, gäller ju de människor som inte har fått hjälp och stöd i tid. Det har varit köer i sjukvården. Ungdomar, inte minst, har inte tillräcklig skolunderbyggnad utan kommer ut i arbetslivet. Och tio ungdomar om dagen blir förtidspensionerade. Jag tycker att det är ohyggligt. Jag blir både ledsen och arg när jag ser de här siffrorna.

Jag ser hur tiden har gått i fråga om handläggningstider och hur långtidssjukskrivningar har gått över i sjuk- och aktivitetsersättning. Sedan har många av dem fått en stämpel på sig när det gäller sjuk- och aktivitetsersättning. Vi kan ha bytt namnet från förtidspension till sjuk- och aktivitetsersättning, men i realiteten har det inte betytt någonting för de personer som har gått innanför den här dörren, som sedan har gått i baklås.

Riksrevisionen säger just det: förtidspension utan återvändo. Under förra regeringens tid förtidspensionerades 140 personer om dagen. Vi har drygt 550 000 som är förtidspensionerade i dag och väldigt många som är långtidssjukskrivna. Därför kommer jag gärna på detta besök för att diskutera inte bara hur vi kan hjälpa dessa personer tillbaka med Finsam, med samordning mellan försäkringskassa och arbetsförmedling, med sjukvårdsmiljarden, som nu är kopplad till rehabilitering, och mycket annat, utan också hur vi kan se till att folk i dag inte puttas fram i utanförskap till den där dörren, som sedan går i baklås.

För att öppna den dörren måste vi också kunna erbjuda personerna ett lämpligt arbete. Där har den nya regeringen också lagt fram många förslag. Det handlar om fler med lönebidrag, om nystartsjobb och inte minst om skolan med lärlingsutbildningar och om många andra åtgärder just för att vi behöver jobba med hela kedjan.

Nu handlade interpellationen om Finsam och vad vi kan göra, men vi kan inte frikoppla det från alla andra insatser som vi också måste göra. Jag ser fram emot en fortsatt diskussion.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2006/07:503 om en ny, stabil och trygg sjukförsäkring

Anf. 8 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Tobias Krantz har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta, på kort och på lång sikt, i syfte att reformera den svenska sjukförsäkringen.

Inledningsvis vill jag först säga att sjukförsäkringen ska ha som mål att bevara tryggheten för den som drabbas av sjukdom eller skada. Samtidigt ska den ge motiv och möjlighet att återgå till arbete, och det bästa instrumentet för att utjämna orättvisor är därför att ge alla en chans att komma in på arbetsmarknaden. Detta gäller såväl män och kvinnor som grupper med olika förutsättningar i övrigt.

Alliansregeringens mål är bland annat att Sverige ska bli ett land med full sysselsättning eftersom arbete inte bara är individens främsta ekonomiska grundtrygghet utan också den ekonomiska grund varpå hela vårt samhälle vilar. Den trygghet som arbete ger måste emellertid kompletteras med ett långsiktigt, stabilt sjukförsäkringssystem, inte minst nu när vi lever i en tid då den internationella konkurrensen blir allt hårdare för svenska företag och jobb och därmed leder till stora förändringar på arbetsmarknaden. Det är då alldeles särskilt angeläget att människor känner en trygghet i sin vardag och därför törs bejaka förändringar och utveckling.

Under den senaste tioårsperioden har de svenska sjuktalen varierat kraftigt över tid samtidigt som de har varierat på en hög nivå. Antalet långtidssjukskrivna har nått nivåer helt utan tidigare motsvarighet, sjukskrivningar som för alltför många personer har blivit en väg ut ur arbetslivet.

Regeringen har såväl en långsiktig som en kortsiktig reformstrategi. För att även i det korta perspektivet underlätta för människor att komma tillbaka till arbete har regeringen föreslagit och kommer att föreslå ett antal förändringar av socialförsäkringssystemet. Vi behöver ekonomiskt utrymme för att bland annat kunna sänka skatterna för människor med låga och genomsnittliga inkomster och därmed stärka drivkrafterna till arbete. Det av den tidigare regeringen höjda inkomsttaket i sjukförsäkringen har till exempel återställts från tio till sju och ett halvt basbelopp.

I syfte att minska både fusk och överutnyttjande har vi vidtagit åtgärder. Vi kommer också att vidta ytterligare insatser. Vid årsskiftet avskaffades också arbetsgivarnas skyldighet att finansiera 15 procent av sjukpenningkostnaderna, den så kallade medfinansieringen för anställda som är heltidssjukskrivna.

I september 2004 beslutade den dåvarande regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppgift att göra en genomgripande analys av socialförsäkringarna i ett brett perspektiv. Utredningen skulle under utredningstiden ta fram material och information som underlag till en bred och folkbildande debatt om dagens och framtidens socialförsäkring och publicerade därför löpande ett antal skrifter. Utredaren redovisade sin utredning den 1 november 2006.

I direktivet, som den dåvarande regeringen beslutade om, angavs bland annat att nästa steg i syfte att reformera sjukförsäkringen skulle vara en parlamentarisk utredning. Företrädare för de partier som utgör den nuvarande regeringen föreslog dock, redan då den särskilda utredaren tillsattes, att man i stället omgående skulle tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att lämna förslag till en reformerad sjukförsäkring.

Regeringen har i den senaste budgetpropositionen aviserat att det snarast möjligt ska tillsättas en parlamentarisk utredning angående en reformerad socialförsäkring.

En översyn och reformering av socialförsäkringssystemet är ett omfattande arbete som måste få ta den tid som behövs, eftersom ambitionen är att ett reformerat system måste utmärkas av både stabilitet och långsiktighet samt omfattas av flertalet. De viktiga och grundläggande frågor som Tobias Krantz ställer kommer givetvis att finnas med i det arbete som nu ligger framför mig och regeringen samt den parlamentariska utredning som ska arbeta med dessa frågor.

Anf. 9 TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Först ber jag att få tacka statsrådet för svaret.

Socialförsäkringen är ett viktigt liberalt bidrag till den moderna välfärdsstaten, och socialförsäkringen bygger på några enkla principer.

För det första finns det ett samband mellan avgifter och förmåner. För det andra är avgiften proportionell i förhållande till inkomsten, och ersättning ges utifrån det inkomstbortfall man får. För det tredje omfattar försäkringen alla.

Socialförsäkringen har då några unika egenskaper som många av oss tycker är mycket tilltalande. Den bidrar till en riskutjämning. Den omfördelar mellan dem som har en stor risk att exempelvis bli sjuka och dem som har en liten risk att bli sjuka.

Det leder till att personer som ligger i högriskgrupper också har rätt att få en försäkring till någorlunda rimliga villkor och att inga människor

ställs utanför rätten till exempelvis en sjukförsäkring. Dessutom ska man komma ihåg att socialförsäkringen också indirekt är ett viktigt bidrag i den generella välfärdspolitiken eftersom den omfördelar mellan mer välbeställda människor och mindre välbeställda människor eftersom de som oftast använder sjukförsäkringen är sådana som har lägre inkomster medan de som oftast inte använder dem är de med högre inkomster. Så det sker också en ekonomisk omfördelning mellan rika och fattiga, om man så vill.

Folkpartiet slår vakt om trygga och stabila socialförsäkringar. Under de senaste åren har vi dock sett att socialförsäkringen har utsatts för en hel del problem och utmaningar.

Det handlar för det första om det jag skulle kalla en strukturell kostnadskris. Vi har sett hur sjukskrivningen har gått upp. Vi har sett hur antalet förtidspensionärer har växt. Anna Hedborgs socialförsäkringsutredning som socialförsäkringsministern refererar i sitt svar visar att på 30 år har antalet människor som lever på sociala ersättningar tredubblats. Antalet förtidspensionärer har tredubblats. Inte minst är det unga människor som i allt större utsträckning i dag hamnar i förtidspension. Den samlade skulden till landets förtidspensionärer uppgår till över 730 miljarder kronor, en fjärdedel av den svenska bruttonationalprodukten. Det är mycket anmärkningsvärda och allvarliga siffror.

För det andra har vi också fått en förtroendekris för socialförsäkringen. Jag tror att många människor känner en oro över om sjukförsäkringen eller socialförsäkringen finns där när de behöver den. Det skapas också ett minskat förtroende på grund av fusk och överutnyttjande i de socialförsäkringssystem som vi har. Jag tror att det finns en allmän samstämmighet om att det är nödvändigt med reformer av den svenska socialförsäkringen.

I min interpellation angav jag tre utgångspunkter som jag tror är viktiga när man ska reformera den svenska socialförsäkringen. Det handlar om att det ska vara en trygg försäkring för den enskilda individen. Den ska uppmuntra arbetslinjen. För det tredje ska det vara en samhällsekonomiskt hållbar lösning på sikt.

Jag noterar i svaret att statsrådet delar de här utgångspunkterna för ett kommande reformarbete och hälsar det med stor tillfredsställelse och stor glädje. Jag kan möjligen tycka att statsrådet är något blygsam när det gäller att beskriva vad regeringen gör i det korta perspektivet för att bland annat bekämpa överutnyttjande och fusk i socialförsäkringssystemen. Det är väldigt viktigt för tilltron till socialförsäkringssystemen i det långa perspektivet.

Jag skulle avslutningsvis vilja ställa två frågor till socialförsäkringsministern. Den ena är: Vilka övriga åtgärder finns på regeringens agenda när det gäller att i det korta perspektivet stärka legitimiteten för de svenska socialförsäkringarna? Och för det andra: När det gäller det långa perspektivet, kan statsrådet möjligtvis lätta något på förlåten om vad statsrådet tänker sig framåt när det gäller ny reformerad sjukförsäkring?

Jag skulle gärna exempelvis se ett mer fristående system med tydligare koppling mellan avgifter och förmåner och också att det blir tydligare för den enskilde vad man betalar för och vad man har rätt att få ut av systemet. Ett blått kuvert har vi i Folkpartiet talat om att man borde ha. På samma sätt som man får ett orange kuvert från Försäkringskassan när

det gäller pensioner skulle man få ett blått kuvert när det gäller sjukförsäkringen. Hur ser statsrådet på det?

Anf. 10 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Som Tobias Krantz avslutar med är det ett viktigt och väsentligt område som nu diskuteras när det gäller socialförsäkringsfrågorna. Det berör väldigt många människor, och det är därigenom viktigt när det gäller trygghet och stabilitet.

När vi debatterade frågeställningen i samband med regeringens budgetläggning under hösten så anförde en folkpartistisk företrädare att detta bara är början på ett systemskifte. Vi diskuterade då sjukförsäkringsfrågan och socialförsäkringsfrågan i sin helhet.

När vi nu följer debatten och diskussionen efter regeringsskiftet kan vi se att det har gjorts en hel del förändringar på det här området. Socialförsäkringsministern talar själv om återställandet av taken i försäkringssystemen från tio till sju och ett halvt basbelopp. Vi kunde också i debatten höra Tobias Krantz partikollega och minister i regeringen Lars Leijonborg uttrycka att när ekonomin så tillät skulle taken i systemen återställas till tio basbelopp. Man ansåg att legitimiteten i systemen förutsatte höga ersättningsnivåer.

Med anledning av det och den debatt som Tobias Krantz lyfter fram när det gäller ett tryggt, säkert och stabilt system vill jag egentligen ställa frågor till såväl interpellanten som socialförsäkringsministern. Med anledning av uttalanden från ministerns sida och från regeringskollegans sida när det gäller taken i socialförsäkringssystemen: Tänker regeringen återställa taken i socialförsäkringssystemen till tio basbelopp under mandatperioden?

Det måste naturligtvis vara min fråga till socialförsäkringsministern med anledning av kollegan Lars Leijonborgs uttalande om när ekonomin så tillåter. Vi kan i dag se väsentligt sänkta kostnader när det gäller sjukförsäkringen. Vi ligger i dag på sådana nivåer att skäl borde finnas för att höja legitimiteten, att låta de hundratusentals människor som ramlar utanför en normal ersättningsnivå kring 80 procent och landar på betydligt lägre ersättningsnivåer återigen känna en trygghet och stabilitet i systemen.

Till Tobias Krantz som interpellant och som vill lyfta fram ett starkt och tryggt system måste jag ställa frågan: När tänker Tobias Krantz leva upp till partiordföranden Lars Leijonborgs uttalanden om att när ekonomin så tillåter lyfta upp taken till tio basbelopp och se till att 80-procentnivån ska gälla för de många människor som i dag sett att ersättningen har landat under 80 procent i systemen och i den ersättning de har att leva av när de hamnat i ohälsa eller på annat sätt landat utanför arbetsmarknaden?

Anf. 11 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Till Tobias Krantz vill jag säga att mycket av det jag sade inledningsvis naturligtvis kommer att debatteras i en utredning. Jag kan beklaga att den utredningen har blivit ungefär en månad försenad, men vi är nu i slutet på diskussionen om direktiven. Jag kan samtidigt beklaga att den utredningen inte kunde sättas i gång under den socialdemokratiska regeringen när riksdagen faktiskt beslutade om en parlamentarisk

utredning, något som Socialdemokraterna och den dåvarande ansvariga ministern helt förbisåg så till den mildra grad att man dessutom blev KU-anmäld. Man gick faktiskt emot ett av riksdagens beslut, att få en parlamentarisk utredning.

Men nu är livet som det är. Den nuvarande regeringen tänker faktiskt leva upp till det riksdagsbeslut som en gång har fattats, och där måste vi naturligtvis ta med de här aspekterna. Det känns bra att kunna få skriva de direktiven nu utifrån ett synsätt som jag ser blir alltmer påtagligt, nämligen hur viktigt det är med samverkan mellan aktörer inom sjukförsäkringen, att man är beroende av varandra. Vi ser arbetsmarknaden och sjukförsäkringen lite grann som kommunicerande kärl. Självklart måste detta också få ges uttryck i direktiv till en utredning. Så det finns en möjlighet att i stället för att komma fram med en slätstruken utredning kunna komma ett steg vidare.

Jag håller med Tobias Krantz om att det ska vara de här kriterierna, att vi ska ha rätt ersättning till rätt person, och den ska levereras i rätt tid. Det ska vara en robust försäkring som håller, som man kan lita på, precis som Tobias Krantz säger. Det ska vara en socialförsäkring där man ser på arbetsförmågan snarare än arbetsoförmågan. Alla ska känna en trygghet i detta, och alla ska införlivas i detta. Det är självklart utgångspunkten.

Jag kan hålla med Tobias Krantz. Anna Hedborg har i den här förutredningen bekräftat att socialförsäkringen många gånger inte bara har varit till för sjuka personer och arbetsskadade utan varit en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det är något som ett tryggt sjukförsäkringssystem absolut inte har råd med.

I vilket fall som helst har våra barn och barnbarn inte råd med en skuld på 730 miljarder kronor, som Tobias Krantz sade. Med den demografi vi har framför oss måste vi garantera ett tryggt och robust system som folk kan lita på och få ersättning ifrån när de blir sjuka eller får en arbetsskada samtidigt som det inte släpper in personer som har en arbetsförmåga. Det är just därför som alliansregeringen, vilket jag sade i en tidigare interpellation, har lagt fram en mängd åtgärder för att hjälpa i synnerhet dem som står långt från arbetsmarknaden att på olika sätt ta sig tillbaka i arbete.

Jag träffar många unga personer som är väldigt olyckliga över att den långa tiden i handläggning och sjukskrivningsprocess har inneburit att man i dag har en förtidspension.

Till Göte Wahlström vill jag också kort säga att jag hänvisar till Jan Edling, LO-utredaren, som ser just det här sambandet mellan arbetslöshet och långtidssjukskrivningar. Det är för att komma till rätta med långtidssjukskrivningarna och för de sjuka och arbetsskadades skull som vi fokuserar på arbetsmarknaden. Vi ser nu för första gången hur arbetslösheten och även ohälsotalen går ned. Det är första gången på 40 år. Det gläder jag mig åt, och det hoppas jag att även Göte Wahlström gör.

Anf. 12 TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Jag noterar att jag fick några frågor från Göte Wahlström. Jag ska svara på dem, även om det enligt regeringsformen, riksdagsordningen och annat som vi har att följa, är statsrådet och inte interpellanten som ska svara på frågor. Men jag tycker inte att man ska hålla så hårt på de reglerna här, så jag tänker svara på Göte Wahlströms frågor.

Det stora och grundläggande problemet med de senaste årens utveckling när det gäller sjukförsäkringen och socialförsäkringssystemet i sin helhet är att bristen på åtgärder från den dåvarande socialdemokratiska regeringen lett till en verklig risk för ett systemskifte om ingenting görs. Vi såg en kostnadsexplosion när det gäller sjukskrivningarna, både de korta och de långa, och vi har sett en kostnadsexplosion när det gäller förtidspensionering. Precis som statsrådet sade förtidspensionerades ett antal hundra eller kanske tusentals människor i veckan under den socialdemokratiska regeringens tid. Detta är naturligtvis inte hållbart. Vilken regering som helst, oavsett politisk färg, måste ingripa mot en sådan utveckling, både av mänskliga och av statsfinansiella skäl.

Den stora risken för ett systemskifte när det gäller socialförsäkringssystemen handlar om att man inte gör någonting, och det var det som den socialdemokratiska regeringen gjorde. Den nuvarande regeringen försöker vidta ett antal åtgärder både på kort och lång sikt, och för min del handlar det om att bevara och utveckla och bygga vidare på de välfärds-system vi har.

Det handlar alltså inte om att skapa något systemskifte – tvärtom. Det handlar om att bygga vidare på de system vi har enligt de principer vi alla kan komma överens om. Det handlar om att vi alla ska omfattas av försäkringen och att det ska finnas ett samband mellan avgifter och förmåner, att vi ska betala proportionellt mot inkomsten och att vi får ersättning utifrån inkomstbortfall. Man ska inte behöva utsättas för bedömningar av vilken risk man löper för att bli sjuk i syfte att avgöra vilken premie man måste betala in eller vilken ersättning man ska få om man måste utnyttja försäkringen.

Det är dessa grundvalar jag står bakom och som jag är övertygad om att regeringen i sin helhet står bakom.

När det gäller ersättningsnivåerna är det ingen hemlighet att Folkpartiet har tagit en stark ställning i den offentliga debatten för en nivå på ungefär 80 procent av inkomsten när man blir sjuk och inte kan arbeta. Den uppfattningen står vi fast vid, och det är också regeringens uppfattning.

När det gäller taken var det här en åtgärd som regeringen tvingades vidta eftersom Socialdemokraterna under så många år hade misskött socialförsäkringssystemen. Vi hamnade i en svår akut ekonomisk kris, och då var regeringen tvungen att göra detta. Det var inget som Folkpartiet gjorde med lätt hjärta, men vi accepterade det ändå, eftersom vi behövde se till att dämpa kostnadsexplosionen i socialförsäkringssystemen och också skapa möjligheter till offensiva åtgärder för att få människor i arbete – något som den gamla socialdemokratiska regeringen också hade misslyckats med.

Självfallet vore det önskvärt att kunna höja taken i socialförsäkringssystemen så att fler omfattas av försäkringen och får ut 80 procent av sin inkomst. Det är självklart en ambition för Folkpartiets del. Jag hoppas också att regeringen kan komma dithän. Men då handlar det också om att lösa de strukturella kostnadsproblemen och många andra problem som finns med socialförsäkringarna. Där måste Socialdemokraterna svara på frågan vilka åtgärder de tänker vidta för att bekämpa fusk och överutnyttjande och andra kostnadsproblem i socialförsäkringen. Det som Socialdemokraterna gjort hittills i opposition har varit att bekämpa alla förslag

som den nya regeringen har lagt fram när det gäller att försöka komma till rätta med de problem som finns. Upp till bevis, Göte Wahlström!

Till sist vill jag ge statsrådet en chans att utveckla sina tankar kring att öka tydligheten i informationen till försäkringstagare. Vi har som sagt lanserat tanken om ett blått kuvert från Försäkringskassan som talar om vad som betalas in till sjukförsäkringen och vad man får ut, på samma sätt som man i dag får ett orange kuvert när det gäller pensionerna. Hur ser statsrådet på detta?

Anf. 13 ANDRE VICE TALMANNEN:

Innan Göte Wahlström kommer upp kan jag passa på och säga att man faktiskt får ställa frågor till medinterpellanter bara man håller sig till ämnet. Göte Wahlström gjorde alltså helt rätt.

Anf. 14 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är något häpnadsväckande att i dag, år 2007, få höra att Sverige befinner sig i en svår ekonomisk kris. Det är knappast det vi har hört här i kammaren på senare tid, utan det finns tydligen gott om pengar till skattesänkningar för vissa grupper genom att man drar åt för de grupper som är sjuka eller på annat sätt befinner sig utanför samhället.

Ministern gav inget svar på frågan om regeringen är beredd att återställa taken i socialförsäkringssystemet till tio basbelopp under mandatperioden, men jag ger naturligtvis utrymme för svar i det sista inlägget.

Vad jag förstår av det ställningstagande som Tobias Krantz här framförde från ett av partierna i regeringsunderlaget så är det landsmötesbeslut som gäller hos Folkpartiet av sådan karaktär att vi knappast kan förvänta oss ett återställande till tio basbelopp under den här mandatperioden. Man uttrycker det som att Sverige i dag befinner sig i en svår ekonomisk kris.

Tobias Krantz är väl inte lika gammal i gården som jag, men jag minns när vi hade en svår ekonomisk kris i Sverige. Det var under 90-talet. Jag minns när vi hade 500 procents ränta, och jag ska inte upprepa allt som har framförts här i kammaren i samband med regeringsskiftet. Men då hade vi en svår ekonomisk kris. I dag kan vi knappast sägas ha det, Tobias Krantz. Vi har i stället kunnat se ganska många spenderbyxor hos regeringen när det gäller sänkta skatter för dem som är friska och ekonomiskt starka och åtstramningar för dem som är sjuka, svaga och arbetslösa.

Anf. 15 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag kan i alla fall glädja mig åt färgen på ett blått kuvert, Tobias Krantz. Låt oss diskutera hur detta ska vara! Jag vill inte alls föregripa en kommande utredning, för meningen med en utredning är ju att ta reda på var man ska hamna. Men självklart måste vi diskutera hur vi ska göra systemen tydligare. Man ska veta vad man har rätt till. Man ska känna en trygghet. Men man ska också veta att det inte är acceptabelt med fusk och överutnyttjande. Det är inte acceptabelt att använda våra trygghetssystem för personer som har en arbetsförmåga men som på grund av arbetsmarknadspolitiska åtgärder får förtidspension. Detta är inte acceptabelt.

Tydlighet kan vi ha åt väldigt många håll, och jag har absolut inget emot att tydligheten blir större.

Till Göte Wahlström vill jag säga att jag förvånas lite. Ni höjde till tio basbelopp två månader innan valet. Det var så mycket valflask så att det nästan osade. Vad vi gjorde i stället var att sänka skatten för att de med låga inkomster som har det tufft skulle få mera pengar kvar i plånboken. Jag kommer som jag ser det i dag inte att medverka till att diskutera höjda skatter, vilket jag har förstått att Socialdemokraterna är inne på när det gäller att återställa för de här personerna.

Min ambition är att de som har låga inkomster ska få ännu mer pengar över i plånboken. Inte minst ska vi hjälpa dem som i dag har en arbetsförmåga tillbaka till arbetet. Det är den största hjälpen.

Vi har också höjt bostadstillägget, och vi gör det möjligt för dem som har varit utanför arbetslivet att försöka komma tillbaka genom att de får behålla mer av detta bostadstillägg än de fick med den förra regeringens politik. De fick nästan inte en krona över när de gick från förtidspension tillbaka till arbete med lön därför att marginaleffekterna var så höga. Vi ska i stället hjälpa just den gruppen som har arbetsförmåga att rehabiliteras och komma tillbaka.

Vi har förslag på koordinatörer. Vi har tagit bort medfinansieringen för arbetsgivare så att arbetsgivare inte ska utesluta dem som har stått långt borta från arbetslivet på grund av sjukdom – med risk för att arbetsgivare ska stå för kostnaderna. Vi ger i dag samma möjligheter till de personer som har varit borta länge som de som inte har varit sjuka.

Sjukskrivningsintyg från dag ett gäller för dem som har varit sjuka ofta med upprepad korttidsfrånvaro. Det är ett sätt att hjälpa personer i tid. I mitt arbete som företagssköterska har jag varit med om detta vid ett flertal tillfällen, och jag vet hur rätt och riktigt detta är. Det handlar inte om förkylningar eller vinterkräksjuka utan det handlar om att vi tar ett medmänskligt ansvar och reagerar i tid.

Vi utvecklar och stärker företagshälsovården på olika sätt. Det gäller också sjukskrivningsprocessen. Vi skickar inte bara med 1 miljard kronor ut till landstingen, som den förra regeringen gjorde, utan vi säger också att landstingen ska förbinda sig att ge en god rehabilitering. Det finns riktlinjer, och fusk är inte acceptabelt.

Vi gör insatser på arbetsmarknaden för att hjälpa personer tillbaka till arbetslivet igen. Det finns en mängd olika åtgärder för att stödja och hjälpa personer tillbaka till arbetslivet eller för att de inte ska hamna i ohälsa.

På dessa nio månader har det hänt långt mycket mer. Jag var också med under den ekonomiska krisen i början av 90-talet. Det var fem månader efter det att Socialdemokraterna var tvingade att lämna in och vi övertog makten. Det var en klar följd av detta. Den diskussionen ska vi lämna därhän.

Jag upprepar återigen att regeringen gör mycket på många olika områden. Det är jag stolt över.

Anf. 16 TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Tack så mycket för klarläggandet av det konstitutionella läget i interpellationsdebatten. Det bjuder jag på.

Jag har aldrig påstått, Göte Wahlström, att Sverige befinner sig mitt uppe i en djup ekonomisk kris. Jag sade att socialförsäkringssystemen har en djup strukturell kris. Jag tycker inte att man kan komma till någon annan slutsats när man ser de höga nivåerna på antalet långtidssjukskrivna under senare år. Det är först de senaste åren som de har sjunkit lite grann. Det finns också många förtidspensionärer. Inte minst under den gamla socialdemokratiska regeringens tid vid makten sköt antalet förtidspensioneringar i höjden. Det har skapat en stor strukturell kris i socialförsäkringssystemet.

Sverige befinner sig inte i någon djup ekonomisk kris, men socialförsäkringssystemet har stora problem. Det är det vi måste attackera.

Jag vill avslutningsvis passa på att ge några utgångspunkter för Folkpartiets del när det gäller en kommande uppgörelse om socialförsäkringssystemet. Jag hoppas att vi kan få en bred uppgörelse kring socialförsäkringssystemet, precis som statsrådet gav uttryck för i sitt svar. Det är viktigt – precis som med pensionssystemet där vi lyckades enas, med lite grann olika utgångspunkter från allra första början, om en uppgörelse som är långsiktigt hållbar. Jag tror att vi kan enas om vi visar god vilja från olika håll.

Några utgångspunkter från vårt håll är att det ska vara tydliga samband mellan avgifter och förmåner i systemet, att det ska vara tydligt för den enskilde vad som betalas in och betalas ut från hans eller hennes sjukförsäkring och att det gärna ska vara ett självständigt system som ligger utanför statsbudgeten så att man kan lita på att de pengar som betalas in till sjukförsäkringen också går till sjukförsäkringen när man behöver dem. Det ska sättas in tydliga åtgärder för rehabilitering. Där nämnde statsrådet företagshälsovårdens viktiga roll. Det är några utgångspunkter för vårt arbete. Jag hoppas att vi ska kunna enas om detta, och jag ser fram emot det kommande arbetet på den punkten.

Anf. 17 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Tack för det samtal, eller vad vi ska kalla detta, som vi har haft. Jag känner ändå att vi har det gemensamt att vi anser att vi inte stillatigande kan se på den stora mängd ohälsa som finns i vårt land. Jag får ibland frågan: Vad är det viktigaste jag tänker göra för att minska ohälsan? Vi kan väl konstatera att det inte är en sak. Det är en mängd saker som behöver göras för att minska utanförskapet och ohälsan. Det handlar om sjukskrivningsprocessen där vi har ett vänta-och-se-perspektiv i det här landet. Vi har haft alldeles för långa handläggningstider. Det har per automatik varit långtidssjukskrivningar och utanförskap, dörren har låsts och det har varit svårt att komma ut. Vi har inte haft en arbetsmarknad som har anpassat sig till de personer som har varit utanför länge.

Vi måste se till att värna socialförsäkringen så att människor känner trygghet och tillit. Fusk och överutnyttjande ska inte kunna förekomma. Trots hettan i diskussionen tror jag att vi kan vara överens om att vi har en socialförsäkring som ska utvecklas och att det ska vara möjligt för människor att känna tilltro till den.

Samtidigt ser jag att det finns en mängd olika aktörer inom socialförsäkringen. Som LO-utredaren Jan Edling skriver finns det ett samband mellan arbetslöshet och långtidssjukskrivningar. Om det går att stödja

arbetsmarknaden och ge lämpliga och riktiga jobb till de människor som behöver dem kommer också ohälsan att minska.

Här behövs en stor mängd olika insatser för att hjälpa och stödja människor. Det är det jag tror att vi kan enas om.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2006/07:500 om kärnvapen i Göteborgs hamn

Anf. 18 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! Med anledning av övningen Noble Mariner har Peter Rådberg frågat mig vilka garantier jag har fått för att de fartyg som kommer till Göteborgs hamn inte har några kärnvapen ombord samt om jag avser att ta några initiativ i saken.

Som svar på interpellationen får jag anföra följande.

Noble Mariner är en återkommande Natoövning öppen för PFF-länder, och detta blir fjärde året i rad som Sverige deltar. Denna gång är övningsscenario att en multinationell marin styrka, med ett FN-mandat som grund, ska säkra handelssjöfarten i en konfliktmiljö.

Med riksdagens stöd har Sveriges regering vid det här laget i ett par decennier haft samma förhållningssätt till internationella örlogsbesök. Detta förhållningssätt innebär att regeringen förutsätter att gästande stater följer svensk lag. Det är inte förenligt med bestämmelserna i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet att utan tillstånd föra in atomdrivna eller kärnvapenbestyckade fartyg på svenskt territorium.

Anf. 19 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Jag har skrivit en interpellation till försvarsministern med anledning av Natobesöket i Göteborg som ägde rum i helgen. Det känns lite märkligt att vi ska behöva diskutera denna händelse efter Natobesöket, trots att jag skickade in interpellationen i rätt tid – men, okej.

Upprinnelsen till Natobesöket i Göteborg är att Nato under maj månad kommer att genomföra den största militära övningen i Östersjön sedan kalla kriget. Sverige kommer att bidra med en styrka på 600–700 personer. Man skulle kunna tro att Sverige är ett Natoland, men vi är inte det än – som tur är.

I anslutning till denna Natoövning har Sverige bjudit in eller fått en förfrågan från Natoländerna om att ta emot 37 fartyg i Göteborgs hamn med omnejd.

Jag ställde två frågor till försvarsministern, nämligen vilka garantier Sverige har fått av Natoländerna att de fartyg som kommer till Göteborg inte har några kärnvapen ombord och därmed inte bryter mot svensk lag samt om försvarsministern har tagit några initiativ i frågan. Svaret är nej på båda frågorna.

Försvarsministern har inte fått några garantier i frågan eftersom Mikael Odenberg inte ens har frågat utan förutsätter att de följer svensk lag. Man har inte ens undersökt saken. Eftersom regeringen inte fick några sådana garantier fanns det ändå möjlighet att avgöra saken på egen hand

genom att utföra någon form av strålningsmätningar enligt den metod som användes för att konstatera att ubåt U 137 som gick på grund i Karlskronas skärgård 1981 var kärnvapenbestyckad. Men den risken skulle en svensk regering aldrig våga sig på att ta. Det är bäst att inget veta, och det gäller att sitta still i båten när Nato är på besök.

Då är det lättare för försvarsministern att stå här i kammaren några dagar efter besöket och säga att man förutsatte att man skulle följa svensk lag. Varför skulle i det här fallet Natoländerna följa svensk lag? De vet på förhand att vi inte kommer att fråga. Med andra ord har de full handlingsfrihet i frågan.

Försvarsministern har inte frågat, och några initiativ har du definitivt inte tagit för att ta reda på fakta i ärendet. Det tycker jag är mycket upprörande av en svensk regering. Sverige har passivt tittat på när Nato kommer in i landet och med största sannolikhet har kärnvapen ombord. Den svenska regeringen vågar inte försvara de lagar som riksdagen har fattat beslut om.

Nato är numera en anfallsstyrka, och Sverige närmar sig Nato undan för undan. Vad regeringen och försvarsministern gör sig skyldiga till är att urholka den lag som riksdagen har stiftat, nämligen att vi inte får ta emot besök av fartyg med kärnvapen ombord. Lagen saknar i dag i praktiken betydelse.

Jag har en följdfråga till försvarsministern. Eftersom du inte har fått garantierna och eftersom du inte har tagit några egna initiativ blir min naturliga följdfråga: Varför har du inte gjort detta? Varför har du inte tagit detta initiativ som jag tycker skulle ha varit en självklarhet utifrån den lagstiftning som vi har i Sverige?

Anf. 20 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! Svaret är väldigt enkelt. Jag har över huvud taget inte övervägt att ta några initiativ. Jag inser att Peter Rådberg inte tycker om örlogsbesök som inkluderar Natofartyg. Men hans upprördhet är i bästa fall tramsig och i sämsta fall spelad.

Vad jag har gjort är att jag har upprätthållit den politiska linje som Sveriges regering haft i ett par decennier. Det är ingen nymodighet. Exakt likadant har det varit under de örlogsbesök som ägde rum på svenskt territorium under de år då Peter Rådbergs parti ingick i regeringsunderlaget. Vi har dömt av denna fråga mängder av gånger i riksdagen.

Sveriges förhållningssätt är att vi är tydliga gentemot de nationer som gästar Sverige med sina krigsfartyg. Enligt vad som gäller i Sverige är varken atomdrivna eller kärnvapenbestyckade fartyg välkomna eller tillåtna på svenskt territorium. Vi utgår från att gästande stater följer detta. Vi har ingen anledning att ifrågasätta det. Vi välkomnar örlogsbesök i Sverige, och vi tycker att det är bra att svenska enheter kan göra örlogsbesök utomlands. Det är en del i det marina utbytet mellan länder. Vi tycker att det är bra att Sverige är delaktigt i det utbytet mellan länder.

Vad slutligen gäller interpellationssvaret kan jag bara beklaga att den här interpellationsdebatten äger rum efter det att örlogsbesöket i Göteborg har genomförts. Men jag har besvarat denna interpellation enligt reglerna i riksdagsordningen. Jag har ingen ambition att förhåla debatten. Diskussionen hade blivit precis densamma om den hade ägt rum i förra veckan.

Vi följer och upprätthåller det regelverk som vi har haft sedan, höll jag på att säga, kärnvapnen uppfanns. Det finns inga planer på att ändra detta. Med detta är vi tillfreds. Därför har jag heller inte planerat några initiativ i frågan. Peter Rådberg får sin indignation till trots mig inte att ändra uppfattning på den punkten.

Anf. 21 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Interpellationen gäller inte vad jag tycker om själva övningen i sig, utan interpellationen handlar om kärnvapen inom svenskt område. Det är det den handlar om, ingenting annat. Jag ska återge vad en av Natobefälhavarna sade enligt en tidning. Han sade följande: I skarpt läge finns det en rad olika vapen ett Natofartyg kan vara utrustat med. Men vi skiljer på operationer och övningar, och vissa vapen – man betonar vissa – har vi inte med på fartyg för närvarande.

Vilka dessa ”vissa vapen” är kan man fråga. Men, Mikael Odenberg, regeringen vill närma sig Nato med det bestämdaste. Jag läste Svenska Dagbladet i morse. Enligt den kan du mycket väl tänka dig att vi ska ingå i Natos insatsstyrka efter 2008. Du öppnar en liten dörr där. Vi som följer försvarsfrågan ser att du kommer närmare och närmare. Det här är ett steg. Det som hände i Göteborg är att inte knacka för hårt på Natos dörr för att störa dem för mycket. Därför vill du inte ta initiativ, och därför vill du definitivt inte fråga.

Men jag utgår från den svenska lagen. Om man ska ha en svensk lag och följa den måste man ta reda på fakta i ärendet, undersöka saker och vara helt säker. Ja, den socialdemokratiska regeringen – jag håller med om det, inte bara ni utan även den gamla regeringen – hade precis samma inställning som ni. Då urholkas den här lagen fullständigt. I praktiken saknar den betydelse. Det är vackra ord om att vi inte ska ta in kärnvapen i landet. Men när vi aldrig undersöker saken kan vi aldrig heller få veta någonting.

Därför kvarstår frågan: Varför försöker man inte upprätthålla svensk lag genom att ta reda på om fartygen har kärnvapen ombord eller inte?

Anf. 22 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! Jag vet att Peter Rådberg är ny i riksdagen, men tycker Peter Rådberg att jag som försvarsminister ska strunta i riksdagen, strunta i vad riksdagen tycker? Ska jag strunta i vad riksdagen säger? Ska jag strunta i vad riksdagen upprepade gånger har uttalat? Till exempel har utrikesutskottet sagt: Utskottet finner emellertid anledning att framhålla att när regeringen meddelar tillstånd för örlogsbesök erinras den gästande staten om att kärnvapen inte får medföras vid besök i svenska hamnar, etcetera. Sveriges regering utgår från att detta förbud strikt iakttas. Den svenska politiken i fråga om besök av örlogsfartyg bygger således på att vi hyser förtroende för att besökare respekterar våra regler. Den besökande staten avkrävs inga garantier. Utrikesutskottet konstaterade också att örlogsbesök i Sverige är en del i ett större militärt utbyte som ökar förtroendet mellan staterna. Enligt utskottets uppfattning är det ett svenskt intresse att kunna delta i detta utbyte.

Det var riksdagens uppfattning under riksdagsåret 1994/95 enligt utrikesutskottets betänkande UU19. Jag delar utskottets och riksdagens bedömning då. Riksdagen har inte gjort någon annan bedömning nu. Riksdagen har aldrig gjort någon annan bedömning, trots att frågan har prövats upprepade gånger. Ändå står Peter Rådberg här och är jätteförvånad och jätteindignerad över att jag inte har tagit några initiativ för att göra tvärt emot det som riksdagen tycker är det rätta och som jag tycker är det rätta och som Sveriges regering tycker är det rätta. Det står inte på kartan, Peter Rådberg.

Att försöka koppla ihop örlogsbesöket i Göteborg och vårt deltagande i Natoövningen Noble Mariner med, vad jag förstod, Natos snabbinsatsstyrkor och att sedan göra det till något konspiratoriskt blir det inte bättre av. Det är fjärde året i rad som vi deltar i den här övningen. Det var bara det att förra året hette den Brilliant Mariner. Året dessförinnan hette den Loyal Mariner. Det är sant att den är större i år än vad den var förra året och förrförra året. Det är också en av poängerna för att vi deltar. Vi skulle aldrig på egen hand kunna rigga en övning av det formatet och ett övningsscenario av det format som man nu kan göra. Därför är det väldigt värdefullt för Sverige att kunna delta.

Med deltagande visar vi vår vilja och ambition att medverka i internationell krishantering. Nato är, vad man än tycker om Nato, den enda aktör som har kapacitet att leda stora operationer. Det är därför vi är under Natobefäl till exempel i Kosovo. Det är därför bra att vi kan samöva med Natoförband i en fredstida krishanteringsövning. Det ger också en möjlighet för oss att utvärdera våra förband. Det är också viktigt om vi ska delta i internationella fredsoperationer, och skyddet för våra egna förband men också för tredje part ökar om vi är samövade. Därför är det legitimt att delta i den här typen av övningar. Det är inget nytt, det är fjärde året i rad som vi deltar i en marin övning i Östersjön som är Natoledd. Peter Rådbergs indignation är alltmer malplacerad.

Anf. 23 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Mikael Odenberg svarar inte på frågan. Han pratade om någonting helt annat i det här inlägget. Det kanske han får göra. Jag har inte pratat om ifall vi ska vara med i den här operationen eller inte utan återigen: Frågan gäller om de här fartygen hade kärnvapen ombord när de var i Göteborgs hamn. Jag ifrågasätter inte interpellationen i alla fall. Jag kan ha åsikter om det, men interpellationen handlar inte om ifall vi ska vara med eller inte. Den handlar endast om ifall det var kärnvapen ombord eller inte.

Jag konstaterar, Mikael Odenberg, att du inte svarar på frågan. Du tar inte reda på och regeringen vill inte ta reda på om de bryter mot svensk lag, utan ni bara förutsätter och hoppas att de inte gör det. Min fråga var: Hur vet du det? Tänk om hela rättssystemet i Sverige byggdes på att man hoppades att inte ett brott hade begåtts och så vidare. Det är klart att man får ta reda på saker och ting. När det är fråga om kärnvapen har väl frågan en helt annan dignitet än om det hade varit något annat.

Återigen: Det handlar inte i det här fallet om ifall vi ska delta i övningen. Det handlar om ifall Sverige har tagit emot fartyg som har kärnvapen ombord. Det har du inte undersökt, och det tycker jag är beklagligt att en svensk regering inte undersöker.

Anf. 24 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! Om Peter Rådberg orkade läsa det skrivna interpellationssvaret skulle han se att jag svarar på frågan.

Vi efterfrågar inga sådana garantier. Det är inte svensk politik. Svensk politik är sedan ett par decennier tillbaka att informera stater som gästar Sverige med örlogsfartyg om de regler som gäller. Dessa regler innebär att man inte får gå in på svenskt territorium med atomdrivna fartyg och med kärnvapenbestyckade fartyg. Vi utgår från att gästande stater följer dessa regler. Vi har ingen som helst anledning att ifrågasätta detta.

Det är en politik och ett förhållningssätt som riksdagen upprepade gånger har prövat och konstaterat är rimligt. Därför är det också det förhållningssätt som den här regeringen i likhet med ett pärlband av regeringar bakåt i tiden har haft. Det finns ingen anledning att ändra på den politiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2006/07:486 om särskild undervisning på sjukhus

Anf. 25 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Eva Johnsson har frågat mig vad jag avser att göra för att bevara den ordning som gäller för sjukhuskolor och som har stöd av många inblandade företrädare.

Som Eva Johnsson mycket riktigt påpekar är den särskilda undervisning som bedrivs vid sjukhus mycket uppskattad. Detta visar inte minst Statens skolverks översyn av sjukhusundervisningen från år 2005. Liksom i all annan undervisning vill regeringen självklart att sjukhusundervisningen ska hålla hög kvalitet.

Skolverket lämnade i sin slutrapport över uppdraget ett antal förslag till förändringar som bland annat rörde finansieringen av undervisningen samt förslag till en ny reglering av systemet.

Som Eva Johnsson också nämner i sin interpellation framkom synpunkter på Skolverkets förslag vid remissförfarandet. Beredningsarbetet pågår i Regeringskansliet, och regeringen har för avsikt att behandla denna fråga inom ramen för arbetet med en ny skollag.

Anf. 26 EVA JOHNSSON (kd):

Fru talman! Jag vill tacka skolministern för svaret och är glad över att frågan om sjukhuskolorna kommer att uppmärksammas i skollagsarbetet.

Både i en rapport från Skolverket och vid sjukhuskolornas rektorskonferens i september 2006 framkom det samstämmigt att det är i den

nationella likvärdigheten för landets sjukhuskolor som det brister. Det beror delvis på en kombination av otydlighet i den nuvarande skollagen och otydlig kommunal ledning. Av den anledningen är det positivt att skolministern i samband med det nya skollagsarbetet ser över frågan om just sjukhuskolorna.

Fram till den dag då man faktiskt kommer i kontakt med verksamheten är nog begreppet sjukhuskolor ganska okänt för många medborgare. Man vet inte så mycket om dem. Men vid kontakten, när man väl hamnar i en situation där man har ett sjukt barn eller en sjuk ungdom eller själv är sjuk, upptäcker man vilket avgörande stöd den här verksamheten ger och är.

Sjukhuskolorna verkar lite i det tysta, en ganska omfattande verksamhet. De finns på 90 sjukhus i 42 kommuner. För många elever som är i en väldigt utsatt situation som man ju är när man är sjuk, psykiskt eller fysiskt, förändras vardagen dramatiskt. Det kan innebära att eleven måste ha en kanske livslång medicinering eller har behov av upprepade behandlingar. Sjukhuskolan och hemskolan arbetar då gemensamt för att klara målpuppfyllelsen för elever och minska stressen som eleven kan uppleva på hemskolan efter sin sjukfrånvaro. Elevens skolgång både på sjukhuset och på hemskolan anpassas efter elevens sjukdomstillstånd. Ju tidigare eleverna får stöd med sitt kontinuerliga lärande, desto mindre identifierar de sig som sjuka. Det är ett slags friskvård det handlar om.

I det här sammanhanget kan det vara lämpligt att lyfta fram den del av sjukhuslärares verksamhet som har vuxit oroväckande under de senaste åren, nämligen hemundervisningen. Det handlar om barn och ungdomar vars psykiska ohälsa gör att de helt enkelt inte orkar finnas med i den vanliga skolan.

I en rapport från Skolverket framkommer det också att det finns stora skillnader mellan sjukhusundervisningen inom BUP, barn- och ungdomspsykiatri, och den somatiska delen som sjukhuskolan har ansvar för. Det behövs naturligtvis olika typer av kompetens hos sjukhuslärarna beroende på vilken del av sjukhuskolans verksamhet som de arbetar inom.

Av den anledningen är jag intresserad av att höra hur skolministern har för avsikt att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan hemskolan och sjukhusundervisningen i den kommande skollagen, som har visat på ganska tydliga brister i de tidigare utredningarna.

Anf. 27 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Eva Johnssons beskrivning av sjukhusundervisningen och varför den är viktig, hennes problematiserande runt innehållet och en del avvägningar är i allt väsentligt korrekt. Det är en rätt omfattande undervisning. Samtidigt är frågan om sjukhusundervisning mycket undanskymd i den allmänna skoldebatten. Det är något som alla förutsätter bara fungerar. Även om ett barn ligger på sjukhus en längre tid måste det kunna fullfölja sin skolgång.

De förslag som finns på området från Skolverket handlar inte om ifall sjukhusundervisning ska finnas eller inte och att den ska ha så hög kvalitet som möjligt, för därom är vi alla överens, utan det handlar om hur den ska betalas och finansieras.

Anledningen till att förslaget kommer upp är naturligtvis att det finns en målkonflikt. I Eva Johnssons interpellation finns det en mening om att grundprincipen bör vara subsidiaritetsprincipen och att det i det här fallet leder till att den existerande lösningen bör bibehållas. Det kan man väl i och för sig ifrågasätta. Det är i själva verket så att subsidiaritetsprincipen, att kommunalisera så mycket som möjligt, är utgångspunkten i Skolverkets förslag.

Detta att staten har ansvaret för just sjukhusundervisningen när kommunen ansvarar för all annan undervisning är i och för sig en undantagsordning. Subsidiaritetsprincipen talar väl egentligen för att ansluta sig till Skolverkets förslag att kommunerna ska ha ansvaret för detta. Det ska ligga nära medborgarna, och kommunerna har ansvaret för skolväsendet i övrigt.

Mot detta ska ställas att detta är en mycket väl fungerande verksamhet som den fungerar nu. Det är ett fåtal barn i Sverige som har behov av detta. Det är ett på ett fåtal orter som det finns sjukhusundervisning. Det är där de stora sjukhusen finns som den här verksamheten finns, medan barnen kommer från alla möjliga kommuner. Förmodligen skulle det bli en hel del förhandlingar och tjafs, rent ut sagt, om hur mycket som ska betalas av den ena och den andra, som skulle kunna vara till men för undervisningens innehåll.

Subsidiaritetsprincipen är väl det som talar för Skolverkets förslag. Det som talar emot förslaget är att verksamheten är mycket väl fungerande som den fungerar i dag. Någonstans där ska avvägningen till sist göras. Som Eva Johnsson förstår av mitt svar är jag inte i dag beredd att göra den avvägningen, utan regeringen återkommer till detta i förslaget till ny skollag.

Anf. 28 EVA JOHANSSON (kd):

Fru talman! Jag uppskattar att skolministern problematiserar frågan, för detta är en typ av knäckfråga. Som så väldigt ofta hamnar vi i just finansieringsproblematiken.

Alltsedan skolan i Sverige kommunaliserades har sjukhuslärarna argumenterat för att det ska finnas en central tilldelning av medel. Skälen har, som skolministern var inne på, varit spariver som till och från slår sina klor i kommunerna. Kommunerna har just nu goda ekonomiska förutsättningar, och då brukar man vara generös och välvilligt inställd till många typer av verksamheter. Men det kan komma andra tider, och då är vi angelägna om att de barn och ungdomar som redan är ganska drabbade inte ska drabbas ytterligare, det vill säga att undervisningen inte ska behöva bedrivas med lite godtycklig inställning, om man får uttrycka det så, från respektive kommun. Redan nu är det så att vissa kommuner har en generös ekonomisk inställning och gärna skickar pengar till denna verksamhet, medan andra kommuner kramar sina plånböcker betydligt hårdare i förhållande till hur mycket pengar man skickar till skolorna. Detta är ett dilemma och orsakar en viss nervositet i verksamheten som inte är till gagn för den.

Den nuvarande finansieringsmodellen, där staten har det övergripande finansiella ansvaret, är ett system som ändå har visat sig att fungera bra. Det är ett enkelt system som skapar lugn och ro i verksamheten.

Man kan väl också fundera lite på subsidiaritet och vad det betyder. Det skulle man kunna filosofera över en stund. Det är inte säkert att den lägsta möjliga nivån för frågans och sakens absolut bästa ska vara på skolbasis. Det är väl det vi menar. Det är möjligt att det kanske ändå handlar om statlig nivå i det läget.

Jag skulle därför vilja ställa en följdfråga till skolministern. Vad vill skolministern mer detaljerat göra för att säkerställa en trygg och förutsägbar finansiering för sjukhusskolorna och den verksamhet man bedriver där?

Anf. 29 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag för min del har aldrig gillat kommunaliseringen av svenskt skolväsende över huvud taget. Får jag personligen välja mellan om staten ska betala och styra eller om kommunerna ska göra det så tror jag att det blir mer likvärdigt om staten gör det. Det gäller naturligtvis även sjukhusundervisningen. Jag är glad för att det åtminstone när det gäller sjukhusundervisningen finns ett tryck på att den ska vara statlig.

Med det sagt: Nu är skolväsendet kommunalt. Det är ett undantag att just detta ska finansieras statligt. Men det starka skäl som talar för att bibehålla dagens ordning, även om den avviker från hur resten av skolväsendet är uppbyggt, är att den fungerar väl. Det går att förutse situationer där det skulle bli problem med finansieringen om man lade ut det med interkommunala ersättningar mellan lägeskommuner och hemkommuner.

Jag tror att vi har samma grundsyn på verksamheten och på hur viktig den är. Och min grundsyn i statens ansvar för skolväsendet är också känd. Hur regeringen landar i denna fråga när det just gäller finansieringen av sjukhusundervisningen får däremot avgöras när vi tar ställning till lagförslaget om ny skollag. Även om frågan ställs ytterligare en gång kommer jag inte att kunna ge ett mer preciserat svar i dag.

Anf. 30 EVA JOHNSON (kd):

Fru talman! Jag får kanske tolka detta med god vilja och som en positiv signal i rätt riktning. Jag dristar mig att göra det.

Jag är övertygad om att vi är överens om att vi har gott om goda pedagoger i Sverige. Jag skulle vilja vinkla in frågan på en lite annan och vidare nivå och avsluta med att konstatera att vi har duktiga pedagoger och specialpedagoger i Sverige. Vi har dessutom en lagstiftning som ger eleverna rätt till undervisning oavsett om man befinner sig på sjukhus eller om man är i en skolmiljö, även om det visar sig att detta ibland inte är någon direkt garanti och att det kan finnas ekonomiska aspekter som avgör.

Men Sverige är på många sätt ett föregångsland när det gäller detta. Kanske är det så att Sverige skulle vidga perspektivet och inbjuda övriga länder i till exempel Europa för att diskutera frågan. Detta är en fråga som berör många andra länder på europeisk nivå. Man skulle kunna ha ett gott utbyte genom att dela gemensamma erfarenheter. Kanske kunde Sverige fungera som något slags spjutspets med våra duktiga specialpedagoger inom detta område. Det vore välkommet att Sverige stod som värd för denna typ av konferens. Jag inser att skolministern inte kommer att kunna lova det, men jag skickar med det som en idé för framtiden.

Anf. 31 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag tackar för idén och tipset, Eva Johnsson, och för engagemanget i denna undervisningsform. Det är inte så ofta frågan kommer upp eftersom detta är så okänt. Samtidigt är det oerhört viktigt att det finns en fungerande skolundervisning på våra sjukhus för den grupp som det handlar om, nämligen barn med sjukdomar som tvingas till längre eller återkommande sjukhusvistelser.

Vem som ska betala och finansiera har det funnits olika uppfattningar om genom åren, men regeringen kommer att sätta ned foten när vi så småningom tar ställning till lagförslaget om ny skollag. Utgångspunkten ska vara att denna verksamhet ska värnas och skyddas också i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2006/07:457 om sommarjobb

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Johan Löfstrand har frågat mig hur jag kommer att agera för att ge ungdomar under 18 år möjlighet att faktiskt komma ut på arbetsmarknaden under sommaren.

Jag har också fått frågan om jag avser att verka för att ungdomar tidigt får testa på hur det är att jobba och hur borttagandet av stödet till feriejobb främjar denna möjlighet.

Slutligen har jag fått frågan om jag kommer att försöka påverka de kommuner som i dag helt eller delvis har dragit in de medel som tidigare har använts till feriejobb.

Frågor på samma tema har jag besvarat tidigare och jag kan därför i huvudsak bara upprepa vad jag tidigare har sagt i denna fråga.

Jag delar uppfattningen att feriejobb är viktiga för ungdomar. Ungdomar som sommarjobbar får en första kontakt med och insikt i arbetslivet. Det tror jag vi alla är överens om. Men regeringens prioritering är nu att satsa mest resurser på dem som står längst ifrån arbetsmarknaden och som har störst behov av stöd.

Regeringen har emellertid för avsikt att stärka anknytningen till arbetsmarknaden för ungdomar som bor i hushåll som är beroende av försörjningsstöd genom en enhetlig regel för hur stor del av ferieinkomster som dessa ungdomar får behålla utan att det ekonomiska biståndet till familjen minskar.

Mot bakgrund av det goda arbetsmarknadsläget och att antalet feriejobb nu ökar utan statliga subventioner avser jag för närvarande inte att vidta några åtgärder på området.

Anf. 33 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för det svar som jag har fått.

Sommarjobb och feriejobb är en aktuell fråga. Vi närmar oss sommaren med stormsteg, och det finns många ungdomar som längtar efter ett sommarjobb eller ett feriejobb.

Många ungdomar runt om i Sverige är inte lika glada för eller positiva till det svar som arbetsmarknadsministern ger och framför allt den sista biten där han säger: ”Mot bakgrund av det goda arbetsmarknadsläget och att antalet feriejobb nu ökar utan statliga subventioner avser jag för närvarande inte att vidta några åtgärder på området.”

När man hör dessa ord känner man att det är samma gamla vanliga borgerliga politik som förs. Det är marknaden som ska sköta dessa delar. Jag tror inte att marknaden klarar av allt.

Vi kan se att runt om i landet försvinner det sommarjobb och feriejobb. I Motala kommun i Östergötlands län kunde man förra året erbjuda över 70 feriejobb. Den moderatledda kommunledningen har nu avskaffat feriejobben helt och hållet. Ett annat exempel är Stockholms stad där man tidigare år har lagt ned över 20 miljoner kronor. I år spenderar man bara en spottstyver på feriejobb. Detta är stora förändringar som kommer att göra att många ungdomar inte kommer att kunna få sommarjobb i sommar.

Det är viktigt att man kommer ut på arbetsmarknaden tidigt. Jag vet själv hur det var när jag fick mitt första sommarjobb och fick känna på hur det var att kliva upp tidigt på morgnarna och få min första lön i handen.

Det är viktigt med sommarjobb och feriejobb. Det är något som kommunerna och staten ska lägga ned både tid och resurser på.

Jag tror att arbetsmarknadsministern och jag är ganska överens om att erfarenhet och utbildning är de två absolut viktigaste delarna för att få – egentligen alla människor i jobb, men framför allt för att få unga människor i jobb. Om man då minskar möjligheten att få komma ut och testa att jobba under somrarna kommer det också att bli svårare att lära sig hur arbetsmarknaden fungerar. Det blir nog också jobbigare att faktiskt komma ut i arbetslivet.

Detta kan man lägga ihop med de andra förändringar som den borgerliga regeringen nu genomför, till exempel att man förändrar a-kassan, att man till och med gör a-kasserutinerna för ungdomar sämre än den a-kassa som finns för vuxna. Samtidigt kan man se att vi har ett problem med långtidsarbetslösheten för ungdomar. Långtidsarbetslösheten bland ungdomar har under det senaste året ökat markant, och det tror jag beror på avsaknaden av utbildning och avsaknaden av lämplig praktik.

Så jag vill avsluta med att fråga arbetsmarknadsministern en gång till: Om vi nu är överens om problemet kring att det är viktigt att man kommer ut och får praktik och utbildning, ser inte arbetsmarknadsministern något som helst problem med att vi får färre feriejobb runt om i landet? Min andra fråga till arbetsmarknadsministern är: Om man tar bort feriejobben, tror inte arbetsmarknadsministern att detta också i förlängningen kommer att göra att det blir svårare att komma ut på arbetsmarknaden nu när även annan praktik försvinner?

Anf. 34 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Jag ställde ungefär samma fråga till arbetsmarknadsministern i mars och fick samma svar. Arbetsmarknadsministern svarar ju också att han inte har ändrat åsikt sedan dess.

Jag är bekymrad, för jag får inte de här signalerna. Ministern skriver här att Arbetsmarknadsstyrelsen helt nyligen har rapporterat om en kraftig ökning av antalet feriearbeten i år. Det är inte de signalerna jag ser runt om i mitt län. Det finns kommuner som fortfarande har en hög svansföring. De håller på och jobbar med det och satsar pengar. De går själva in med pengar i denna verksamhet, för de tycker att det är viktigt. I Jönköping sade man bara häromdagen att två av tre ungdomar är utan feriejobb. I Eksjö är det 15 platser för gymnasieelever över 18 år, men man har minskat till en treveckorsperiod i stället för två, som tidigare. Sävsjö/Vetlanda har ungefär samma regler som man hade förra året och erbjuder detta. I mitt län är det ungefär varannan kommun som inte erbjuder så många feriejobb som innan.

Det här är ett bekymmer, för visst är det en viktig signal vi ger. Ministern säger att regeringen står för jobbpolitik, att den hela tiden ska värna om att man får komma in på arbetsmarknaden, att man får en känsla av hur det är att arbeta. Och visst är det med våra nior och våra gymnasieelever som vi måste arbeta allra främst för att de ska få just den här signalen om vad det är att arbeta. Att komma in och få ett vanligt sommarjobb är inte lätt. Vi har många ungdomar som går på högskolan, och framför allt är det ju de som får jobb, och de som är över 18 år. I industrin har vi många ställen som har maskiner. Där kan man inte få ett jobb om man inte har fyllt 18. Inom vården prioriteras definitivt de som har fyllt 18. Dessa arbeten är alltså inte det vanliga.

Sedan måste jag också hålla med Johan. Jag var också inne och tittrade på ungdomsarbetslösheten. Och när man ser från april 2006, då det var 2 200 ungdomar, till april i år, då det är 10 000, blir man ännu mer bekymrad. De som är yngre har ju definitivt mycket sämre möjlighet att få ett feriearbete i år.

Så jag skulle vilja att vi fick lite mer än vad ministern har svarat hittills när det gäller vari den här kraftiga ökningen består. Det skulle jag vilja att arbetsmarknadsministern redogör för i sitt svar, att han plockar fram var de här siffrorna kommer ifrån och hur man tänker. Sedan är dessa 100 miljoner kronor mycket pengar, kan det tyckas, men det är lite i ett sammanhang. Jag vill också höra lite mer utförligt förklarar varför vi inte kan fortsätta med detta signalsystem till kommunerna om att det här är en viktig fråga.

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag föreslår att interpellanterna läser Svenska Dagbladet från i fredags. Där är en helsida med rubriken: Rekordmånga sommarjobb, 12 000 ferieplatser anmälda till arbetsförmedlingen under april månad.

Det är bara att konstatera det som Ams gör i sin redovisning, som naturligtvis är offentlig och går att ta del av om man vill läsa tidningar och annat. Vi har nu det högsta antalet lediga sommarjobb sedan 1990, 55 000 lediga sommarjobb som förmedlas via arbetsförmedlingen. Då ska man naturligtvis också ha klart för sig att det är väldigt många som-

marjobb som *inte* förmedlas via arbetsförmedlingen utan som går via direktkontakter och vad det nu kan vara. Men det är den högsta siffran sedan 1990.

Statistiska centralbyrån meddelade så sent som på förmiddagen i dag att antalet sysselsatta ungdomar i åldern 16–24 år under det första kvartalet i år ökade med 44 000 jämfört med första kvartalet i fjol. Det är den största sysselsättningsökningen för ungdomar sedan 1987, på 20 år. Det är fantastiskt, och det ska vi naturligtvis glädja oss väldigt mycket åt.

Det är klart att vi har ett starkt arbetsmarknadspolitiskt läge, inte minst för de ungdomar som nu kommer in på arbetsmarknaden, antingen i reguljär sysselsättning, de 44 000 som har kommit in sedan förra året, eller i feriejobb, de 55 000 som hittills har kommit. Då ska man ha klart för sig att de sommarjobb som är anmälda till arbetsförmedlingen under första kvartalet brukar motsvara ungefär två tredjedelar av det totala antalet sommarjobb. Därav kan vi möjligen prognostisera ytterligare 20 000–25 000 sommarjobb som förmedlas via arbetsförmedlingen tills sommaren börjar.

Att i det läget, med begränsade resurser, lägga ned 100 miljoner kronor ytterligare på det här området tycker jag är näst intill befängt med all respekt för mina meddebattörer. Jag tycker snarare att man måste se till att hjälpa dem som står allra längst ifrån, som har svårast att ta sig in på arbetsmarknaden även i ett läge som ser gott ut. Det är därför vi också har lagt 9,8 miljarder i jobb- och utvecklingsgarantin och 2,8 miljarder på jobbgarantin för unga, som vi kommer att diskutera om ytterligare någon vecka. Det är naturligtvis en prioritering som vi gör, och den står jag gärna för, för den är helt rimlig med tanke på det arbetsmarknadsläge som nu råder.

Anf. 36 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Det var många siffror från arbetsmarknadsministern, och jag ska faktiskt ta del av artikeln. Det lovar jag. Men jag har själv med mig en egen artikel från min lokala tidning hemma i Östergötland. Man har gjort en rundringning och pratat med kommunerna och hört. Man får det rakt motsatta budskapet. Där är budskapet att de flesta kommunerna kommer att ge färre feriejobb i år än man har gjort tidigare år. Och det rör sig faktiskt om ganska mycket färre antal jobb. Ur mitt perspektiv som östgöte är det väldigt beklämmande. Det som är ännu mer beklämmande är att de kommuner som i dag minskar antalet feriejobb i mångt och mycket är borgerligt styrda eller moderatledda kommuner. Där har man sagt, och tydligt prioriterat, att feriejobb är något som vi inte ska pyssla med. Det här är något som arbetsmarknaden klarar själv.

Jag tror faktiskt inte att det är så. Och jag tror att det finns en annan poäng med feriejobb. Det är att man faktiskt kan ge de ungdomar som kanske har hamnat lite snett i samhället en möjlighet att få tjäna lite extra pengar och känna sig behövda. För att man ska kunna ha den mekanismen krävs det att det är kommunala jobb och att det faktiskt levereras fler jobb än just de specifika jobb som går till dem som kanske är lite mer av bråkstakar, så att inte de blir utpekade.

Därför tror jag att feriejobb fyller fler funktioner än att bara vara en del i sysselsättningen. Den effekten kommer att försvinna, åtminstone i Östergötland.

Prot. 2006/07:107
15 maj

Svar på
interpellationer

Arbetsmarknadsministern pratade om ungdomsgarantin. Vi kanske återkommer till den senare under eftermiddagen. Jag kan inte låta bli att lyfta upp en liten del.

Vi pratar om att den långa ungdomsarbetslösheten har stigit under de senaste åren och att det nu är nästan 10 000 ungdomar som står utanför arbetsmarknaden, och har gjort det under en längre tid. Jag ser det som ett oerhört stort problem.

Jag tror att det bästa sättet att få tillbaka dessa ungdomar på arbetsmarknaden är utbildning och praktik. Den borgerliga regeringen har sagt att det inte är vägen. Den väg som jag uppfattar är den borgerliga lösningen är att man ska sitta 30 timmar på arbetsförmedlingskontoret och söka jobb.

Min fråga till arbetsmarknadsministern är: Hur ska ungdomsgarantin fungera? Hur ska coachningen av de enskilda ungdomarna fungera utan att man ger Ams ökade resurser? Det kanske vi får återkomma till i nästa debatt.

Jag vill ha reda på hur viktigt det är med feriejobben. Jag tror att det är viktigt. De siffror som jag har från mitt hemlän visar att vi kommer att få en minskning.

Anf. 37 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Det är glädjande siffror som arbetsmarknadsministern redovisar. Det kan man inte komma ifrån. Varje ungdom som får ett sommarjobb, jobb som aviseras till arbetsförmedlingen och att arbetsförmedlingen får mer är självklart glädjande.

Men jag tror inte att vi pratar om samma ungdomar. De ungdomar som är 16–17 år och som har gått ut nian eller första året på gymnasiet har ytterst svårt att få de jobb som ministern pratar om. Det är inte dem man har som semestervikarie eller sommarvikarie, dem man plockar in när någon går på semester och som får ta ansvar. Detta är ungdomar som får en vettig sysselsättning på sommarlovet och får chans att pröva på ett jobb utan att för den skull ta eget ansvar. Det kräver inte dessa jobb, och det ska de inte kräva. De ska inte ersätta någon. De ska vara ett komplement och kanske en förstärkning på ett ålderdomshem under en sommar så att de äldre kan få gå ut och gå, eller på en förskola.

Det är inte de som får ett ordinarie sommarjobb. Det är en feriepraktik. Det kallas sommarprao.

Detta är viktigt för de här ungdomarna. De får signaler och möjlighet att tjäna några kronor extra. Jag tror att kommunerna behöver den stimulansen.

Jag vill hålla med Johan Löfstrand. De kommuner i Jönköpings län som har dragit tillbaka jobb har gått från att vara socialdemokratiskt styrda till att vara helt borgerligt styrda eller med borgerlig majoritet.

Jag är bekymrad över detta. Jag tror att många av de här ungdomarna inte kommer att få någon vettig sysselsättning under denna sommar, vilket de har haft tidigare. Det beklagar jag.

Anf. 38 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tack för en bra interpellation, Johan Löfstrand.

Vad svarar arbetsmarknadsminister Littorin på en sådan här fråga?

Han svarar: Det är befängt att satsa på ungdomar. Befängt att satsa på ungdomar – smaka på det! Jag blir jätteupprörd när jag hör det.

I Örebro har den tidigare majoriteten – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – varje år under den senaste mandatperioden byggt ut och ökat antalet feriepraktikplatser. Feriepraktikplatser som vi pratar om här är inte att vikariera extra på ett sommarjobb. Feriejobb är för dem som inte får vanliga sommarjobb. Man får en kommunal ersättning. För första gången på fyra år kommer man nu att sänka antalet feriejobb i Örebro med 200 platser. Man tar alltså bort nästan 15 procent av antalet feriejobb. Det gör man samma sommar som antalet ungdomar är rekordstort eftersom vi har babyboomen från 1989 och 1991.

1991-orna slutar nian den här sommaren. De ska ut och konkurrera på arbetsmarknaden. Många av dem kommer inte att få sommarjobb. Då är alternativet kommunens viktiga verksamhet som heter feriejobb. Sven Otto Littorin säger att det är befängt att satsa på dessa ungdomar. Ursäktat att jag blir så upprörd.

Han hänvisar till att Svenska Dagbladet skriver om rekordmånga lediga sommarjobb. Det löser inte frågan. Det löser inte sommarsituationen för många av de ungdomar i Örebro som inte vet vad de ska göra till sommaren och som av olika orsaker inte får de här lediga jobben. När de får möjlighet till feriepraktik innebär det som Johan och Helene har påtalat en viktig meningsfull sysselsättning under några veckor då man också får möjlighet att få ersättning.

I min hemkommun Örebro har vi sett att väldigt många av de här ungdomarna sedan kan söka ett sommarjobb och få det eftersom de har fått erfarenhet. Något som de här ungdomarna inte gör är att vara ute och strula. Det är en viktig social funktion. Det är alltså befängt, säger Littorin.

Jag skulle vilja veta varför statsrådet i den här interpellationsdebatten säger att det är befängt att satsa på Sveriges framtid – ungdomarna.

Anf. 39 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är befängt. Det är befängt att satsa mer pengar på ett område där det ser osedvanligt ljust ut. Vi måste väl ändå prioritera med begränsade resurser. Det är det som är vår uppgift. Vi måste se till att lägga resurserna där de verkligen behövs, på dem som står allra längst ifrån eller måste komma tillbaka på arbetsmarknaden efter tolv års misslyckanden i socialdemokratin där ni har levererat 100 000 under 24 år utanför arbetsmarknaden. Det är det vi städar upp. Vi ska lägga 2,8 miljarder på jobbgarantin för unga för att se till att hjälpa dem tillbaka, inte på ett område som nu fungerar bättre än det har gjorts på 20 år. Det är faktiskt befängt.

Jag är född i Motala. När man lyssnar på Johan Löfstrand får man intrycket att Motala kommun är den enda arbetsgivare som finns i landet. Ta då del av den här artikeln. Den har sin grund i den Amsstatistik som finns. Den visar att vi har störst antal sommarjobb sedan 1990 och flest antal ungdomar i sysselsättning sedan 1987. Vi börjar där.

Min utgångspunkt är naturligtvis att arbetsmarknadspolitiken ska fokusera på det som är arbetsmarknadspolitiken huvuduppgift, nämligen att få folk tillbaka till arbetsmarknaden. Det vi hör interpellanterna beskriva – det kan man naturligtvis ha respekt för – är vad vi gör med de struliga ungdomarna. Frågan är: Är det arbetsmarknadspolitiken uppgift att hjälpa dem på ett annat sätt än vi gör med andra ungdomar? Jag är inte riktigt säker på det. Samtidigt konstaterar vi att nio av tio kommuner i Sverige går med vinst. Vi har ett kommunalt ansvar för struliga ungdomar. Det kan vi inte lösa genom arbetsmarknadspolitiken. Det är en kommunal uppgift. När nio av tio kommuner går med vinst finns det möjlighet att göra det.

Låt arbetsmarknadspolitiken fokusera på det den är till för, att få fler tillbaka i arbete. När vi gör den prioriteringen måste vi se till att lägga pengarna på rätt ställe, och inte på ett ställe som för närvarande ser ljus ut – väldigt mycket ljusare än på 20 år.

När man debatterar med en del av mina kära interpellanter får man ibland intrycket att ni även om det är en strålande solskensdag kan få det att framstå som mulet. Det är det inte. Just den här biten av arbetsmarknaden fungerar faktiskt väl.

Anf. 40 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Det fungerar väl. Man kan ta fram dagens Metro och läsa: Dramatisk ökning av unga arbetslösa. Senare i artikeln står det: En del av ökningen förklaras med neddragning av arbetsmarknadspolitiska program men också av att många ungdomar saknar gymnasiekompetens.

Hur var det nu med den strålande solskensdagen? Jag tror att det finns ett antal mörka moln på himlen.

Som jag sade i mitt inledningsanförande handlar det om att vi måste skapa praktikplatser och utbildningsplatser. Och då måste vi satsa mer på ungdomarna. Jag tror nämligen att till och med arbetsmarknadsministern tycker att den här rubriken och artikelns innehåll faktiskt innebär att man behöver lägga en och annan krona på utbildning och praktik i stället för att sänka fastighetsskatten och förmögenhetsskatten.

Jag har en fråga till arbetsmarknadsministern. Är det ett sådant solskens som arbetsmarknadsministern vill ge sken av, eller finns det ett par moln på himlen?

Anf. 41 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern tydliggjorde att det var befängt att satsa på ungdomarna. Enligt mitt sätt att se på detta kan det aldrig vara fel att satsa på ungdomar.

Arbetsmarknadsministern hänvisar också till jobbgarantin. Den träder i kraft den 1 december 2007. Vi ska inte tala så mycket om vädret, men det kommer i alla fall inte att vara så mycket solskens då. Förmodligen är det lite snö då. Men december hänger inte ihop med sommaren för mig.

Jag tycker att feriejobb är viktiga. De är viktiga inte bara för gruppen struliga ungdomar, utan det är viktigt för alla ungdomar att faktiskt få känna att de gör en meningsfull insats och att de får en praktik som de sedan kan ta med sig tillbaka till arbetslivet. De får för första gången känna på vad det innebär att utföra en arbetsinsats och få betalt. Och de kanske känner att det är detta yrke som de vill utbilda sig till och som de vill gå vidare till.

Jag berättade tidigare att vi i Örebro har haft 1 000 feriepraktikplatser. Dessa har naturligtvis finansierats delvis av kommunen och delvis av staten. Nu drar man ned antalet platser med 200. Det är naturligtvis ganska tongivande att det är moderater som styr även i Örebro.

Satsningen på ungdomar har alltså försvunnit och ersatts av andra satsningar, som bland andra Johan Löfstrand har berättat om här tidigare.

Arbetsmarknadsministern tänker inte vidta några som helst åtgärder mot bakgrund av det goda arbetsmarknadsläget. Då har jag en fråga. Antalet långtidsarbetslösa ungdomar har ökat från 2 300 till 10 000. De får då vänta ända fram till den 1 december, då arbetsmarknadsministern tänker vidta några åtgärder. Är det ditt svar till dem?

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag håller med om en enda sak, och det är att det naturligtvis är väldigt viktigt med sommarjobb. Där är vi helt överens. Det är klart att det är en viktig erfarenhet att ta sig in på arbetsmarknaden och få erfarenhet och lära sig ta ansvar och även få en lön att leva på. Det är naturligtvis väldigt viktigt. Därför ska vi vara glada över just de Amsrapporter som nu kommer om att vi inte har haft så många sommarjobb sedan 1990. Det är otroligt glädjande.

Vi ska också glädja oss åt de SCB-siffror som kom i dag, nämligen att 44 000 fler ungdomar har fått arbete jämfört med samma kvartal förra året. Det är den bästa siffran sedan 1987. Det är alltså den bästa siffran på 20 år. Det är naturligtvis väldigt glädjande.

När det gäller långtidsarbetslösa ungdomar vill jag påminna om att vad som har hänt är att man har gått från en programplats till öppen arbetslöshet, det vill säga att man inte har gått från att ha haft ett jobb till att ha förlorat det. Det är därför som vi ser just jobbgarantin framför oss för unga. Vi ska jobba mer – 2,8 miljarder – för att hjälpa dem tillbaka till arbetsmarknaden, inte primärt hjälpa dem till ytterligare en Amsätgård. Det måste vara vårt huvudsyfte.

Den 31 maj, tror jag, kommer vi att diskutera dessa 30 timmar och naturligtvis tala mer om innehållet. Men inom dessa 30 timmar kommer det att finnas råd och stöd för att hjälpa ungdomar att snabbare hitta till rätt arbetsgivare.

Inom ramen för de 90 000 programplatser som finns inom Ams och som vi har ökat på mot bakgrund av de två förslag som vi lägger fram kommer det naturligtvis också att finnas möjligheter för praktikplatser och annan typ av utbildning. Det kommer att rymmas inom ramen för detta.

Slutsatsen är att det ser bättre ut än det har gjort på 20 år när det gäller ungdomars möjligheter att få sommarjobb. Det ser också bättre ut för ungdomar än vad det kanske har gjort på väldigt länge när det gäller

möjligheten att ta sig in på arbetsmarknaden. Det ska vi vara glada för. Det tycker åtminstone jag.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:480 om ersättning från a-kassan för personer under 25 år

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Ann-Christin Ahlberg har frågat mig varför jag verkar för att försämringar i arbetslöshetsförsäkringen för föräldrar under 25 år genomförs nu i en högkonjunktur. Jag har också fått frågan vilka skäl man har för att sikta in sig på just ungdomar som kämpar för att få in en fot på arbetsmarknaden.

I regeringens vårbudget presenterades ett reformpaket för att minska ungdomsarbetslösheten. I paketet ingår att sänka trösklarna till arbetsmarknaden för ungdomar genom att sänka arbetsgivaravgifter samt en satsning på lärlings- och yrkesutbildning. Även en jobbgaranti för unga aviserades. Jobbgarantin syftar till att ge ungdomar stöd och stärka deras incitament att söka arbete eller vidareutbilda sig. Utöver det har ungdomar rätt till nystartsjobb tidigare än andra. Dessa åtgärder bör ses som delar i ett större sammanhang. Reformerna inom flera politikområden ska tillsammans bidra till att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Regeringens ungdomspaket påverkar både efterfrågan, utbud samt matchningen mellan vakanser och arbetssökande. Därtill förbättras kvaliteten i skolan, vilket på sikt förbättrar ungas förutsättningar på arbetsmarknaden.

I den remitterade promemorian *En jobbgaranti för ungdomar* har det föreslagits att ersättningen till ungdomar som fått arbetslöshetsersättning successivt trappas ned. Detta gäller redan för samtliga arbetslösa med rätt till arbetslöshetsersättning. Det nya är att tiden vid varje trappsteg föreslås vara kortare för ungdomar. Syftet är att öka ungdomars ekonomiska incitament att söka jobb. Forskning har visat att det finns ett samband mellan ersättningsnivå och sannolikhet att få arbete. Detta samband är starkare för arbetslösa under 25 år. Erfarenhet av detta finns också i Danmark där reformer gällande ungdomars arbetslöshetsersättning har tillskrivits en stor del av den minskade ungdomsarbetslösheten.

Unga föräldrar omfattas precis som andra ungdomar av de satsningar som görs för att minska ungdomsarbetslösheten. Därför är det rimligt att de får en snabbare nedtrappning av arbetslöshetsersättningen än föräldrar över 25 år. Däremot bedöms unga föräldrar behöva längre tid för omställning än unga som inte är föräldrar. Föräldrar under 25 år föreslås därför få en långsammare nedtrappning i ersättningen jämfört med dem under 25 år som inte är föräldrar.

Vi har nu ett gynnsamt ekonomiskt läge där efterfrågan på arbetskraft ökar. Arbetsförmedlingen rapporterar om en kraftig ökning av antalet lediga platser. Att det ekonomiska läget nu ter sig starkt och stabilt ska vi ta vara på. Framför allt bör arbetslösa stödjas och stimuleras till att söka de många lediga jobb som nu finns. Sammantaget visar de genomförda och planerade åtgärderna att regeringen nu kraftigt höjer ambitionen när det gäller att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

Anf. 44 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret som jag har fått från Sven Otto Littorin, även om svaret väldigt mycket handlade om en jobbgaranti för ungdomar. Min tanke var att vi mer skulle diskutera unga föräldrar och a-kassan.

Jag tror att Sven Otto Littorin kan minnas hur det var att vara ung, även om det var en tid sedan, och hur viktigt det kändes att bli respekterad som vuxen och att inte bli diskriminerad på grund av sin ålder, speciellt om man hade blivit myndig och än mer om man hade blivit förälder. Man vill att samma regler ska gälla oavsett hur gammal man är. Det ska inte vara skillnad på regelverket om man är 24 år eller 26 år om man är förälder.

Med de förslag som ni har lagt fram i vårbudgeten om att diskriminera unga föräldrar så att de får en sämre a-kassa undrar jag om statsrådet kan förstå hur dessa unga föräldrar kan känna sig. Det är ju inte så att de har en hög a-kassa om de skulle bli arbetslösa. De har ofta fått finna sig i att ta arbeten som är några månaders vikariat eller tvingats jobba timme för timme. De har då ofta fått den lägsta lönen enligt avtalet som ger ett sämre ekonomiskt utgångsläge om de blir arbetslösa. Och jag antar att Sven Otto Littorin inte kommer att sänka avgifterna till a-kassorna för dessa grupper. Eller är det så?

Sven Otto Littorin har vid tidigare tillfällen sagt att det inte är lätt att leva på 680 kronor. Och dessa unga föräldrar kommer inte att få en a-kassa på 680 kronor om de blir arbetslösa, inte ens på en 80-procentig nivå, och absolut inte på en 65-procentig nivå.

Alla unga människor som är eller kommer att bli föräldrar kommer inte att kunna kvalificera sig till a-kassan eller ha rätt till a-kassa. Varför måste man försvåra ytterligare för dessa unga föräldrar?

Fru talman! Det är mer än en halv miljon arbetstagare som är visstidsanställda. Där är ungdomar, kvinnor och invandrare med LO-yrken kraftigt överrepresenterade. Nästan hälften av de förvärvsarbetande kvinnorna under 25 år har tillfälliga anställningar. Bland LO-förbundens kvinnliga medlemmar är var tredje anställning tidsbegränsad.

Det är så det ser ut i verkligheten. Därför slår just de här förslagen extra hårt mot unga föräldrar, och därför undrar jag i vilken verklighet Sven Otto Littorin lever. Har du lyssnat på dessa unga, och har du tagit till dig hur många de är, var de finns och hur den här a-kassan drabbar dem om de blir arbetslösa? Är detta att se till att upprätthålla försäkringsmässigheten i arbetslöshetsförsäkringen?

Vi socialdemokrater tycker inte att man ska diskriminera unga föräldrar. Vi tycker inte att det här är att upprätthålla försäkringsmässigheten i a-kassan. Varför gör man detta just nu i en högkonjunktur?

Anf. 45 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! I svaret på Ann-Christin Ahlbergs interpellation finns det några saker som jag funderar över, bland annat begreppet ”incitament”. I ett antal debatter här i kammaren har vi diskuterat hur det ordet ska uttydas enligt vanligt normalt språkbruk, alltså på svenska.

Vad innebär att man behöver öka ungdomars incitament att söka jobb? Den frågan skulle jag vilja ha ett svar på från arbetsmarknadsministern. Jag har försökt att få ett svar från arbetsmarknadsministern och

från ett antal riksdagskolleger som representerar den borgerliga majoriteten. Men man har alltid försökt slingra sig ur det greppet.

Nu ger jag arbetsmarknadsministern ytterligare en chans att så att säga på svenska förklara betydelsen. Det ska det bli spännande att höra.

Jag har en fundering till. Hela tiden har vi tyckt att det har varit lite knepigt att dela upp arbetslösa i olika grupper – föräldrar, icke-föräldrar och så vidare. Man hamnar i knepiga situationer. Nu hamnar ni i situationen att ni delar upp de arbetslösa inte bara efter om de har barn eller inte, för nu styr också föräldrarnas ålder möjligheterna att försörja sig och sina barn, sin familj.

Jag tycker inte att man i svaret egentligen förklarar tankegången. Också det finns det anledning att lite djupare gå in på. Jag kan inte förstå att blöjor på något sätt är billigare för den som är yngre. Så såg det i alla fall inte ut i de affärer där jag handlade blöjor när mina barn var små. Det var samma pris för alla som handlade.

Om det nu finns en anledning att skilja mellan föräldrar och icke-föräldrar som är arbetslösa blir det väldigt knepigt att se att skillnaden skulle ha att göra med åldern. Jag skulle vilja att det utvecklades lite grann hur man förklarar det.

När vi träffar arbetslösa ställer de frågor om sådant här. Då får jag säga att jag är dem svaret skyldig, att jag inte förstår hur man tänker från regeringens sida.

I och för sig behöver jag inte förstå det. Men av demokratiska hänsyn kan det vara viktigt att medborgarna förstår. Man behöver inte dela den uppfattning som regeringen företräder, men det underlättar den demokratiska debatten om man åtminstone förstår logiken i resonemangen.

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Ann-Christin Ahlberg har naturligtvis alldeles rätt. Det är ett tag sedan jag var under 25, dessvärre.

Vad vi nu försöker göra är naturligtvis att vi försöker städa upp efter er fullständigt misslyckade jobbpolitik när det gäller unga. Ni lämnade efter er över hundratusen personer under 25 som står utanför arbetsmarknaden. Det gör att Sverige när vi tog över var ett av de fem sämsta av EU:s alla länder när det gäller ungdomsarbetslöshet. Det är naturligtvis ett fullkomligt misslyckande som ni lämnat efter er.

Det jag vill påminna om – jag kommer tillbaka till båda resonemangen som de två motdebattörerna här har tagit upp – är att mediantiden för arbetslöshet bland unga är ungefär 33 dagar. Motsvarande siffra för de äldre är ungefär 75 dagar. I genomsnitt är man alltså arbetslös under en väldigt mycket kortare tid när man är ung. Det ska vi givetvis vara glada över.

Varför gör vi då den här typen av förändringar? Ja, vi utgår naturligtvis från de erfarenheter som finns både i Sverige och, inte minst, i Danmark, där man dramatiskt har minskat arbetslösheten bland de unga. Nu är Danmark ett av de allra bästa länderna i EU i det avseendet. Sådant ska vi ta vara på.

Den första erfarenheten kommer från den sänkning av ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen som Socialdemokraterna medverkade till, från 80 till 75 procent den 1 januari 1996.

Resultatet tyder på att den reformen ledde till en ökad övergång till arbete – en ökning med ca 10 procent. Det är en rätt stor ökning. Det har betydelse hur ersättningsnivåerna är utformade. Den effekten är, visar forskningen, ännu större bland dem som är under 25.

Sedan har vi erfarenheterna från Danmark. 1996 infördes ungdoms-satsningen i Danmark. Den var väldigt radikal, skulle man kunna säga. I grund och botten halverades a-kassan till 50 procent. Det tänker vi naturligtvis inte göra.

Det man ser där är att det var en oerhört stark påverkan på arbetslösheten bland ungdomar när man gjorde de olika insatserna tillsammans. Arbetslösheten bland unga låg i mitten av år 2005 på 3,7 procent av arbetskraften. Vi ligger på långt över 12 procent. Det är en radikal skillnad! Det är klart att man måste ta intryck av detta för att göra det möjligt och lättare att komma tillbaka i arbete.

Men vi gör inte enbart detta. Det var det jag försökte förklara när jag kom in på de andra delarna; det här ska ses i sitt sammanhang.

De fyra saker vi gör gäller för det första ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen, för det andra de halverade arbetsgivaravgifter för unga som kommer den 1 juli, för det tredje jobbgarantin för unga som kommer den 1 december – vi lägger 2,8 miljarder kronor på att hjälpa dem som länge varit borta att snabbare komma tillbaka till arbetsmarknaden – och för det fjärde särskilda ungdomsförmedlare som jag noterar att Ams nu satsar på just för hjälpa ungdomar som har större behov av att få specialriktad hjälp för att snabbare komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Fru talman! Patrik Björck frågade mig om detta med incitament. Ett incitament är att det ska löna sig bättre att arbeta. Eftersom vi inte vill vara inne och pilla i avtalsrörelser eller ha synpunkter på lönebildningen – det är parternas uppgift – måste vi se till att göra tre saker samtidigt, nämligen att

1. genom jobbavdraget se till att det blir mer över för den som arbetar,
2. med de här åtstramningarna i a-kassan se till att ta vara på de erfarenheter som finns både från Danmark och från Sverige 1996 och
3. se till att sänka arbetsgivaravgifterna så att det blir lägre lönekostnader, det vill säga blir billigare att anställa unga.

De här sakerna tillsammans syftar till att ta vara på de erfarenheter som finns från Sverige och de erfarenheter som finns från bland annat Danmark där man nu har en väsentligt mycket lägre arbetslöshet än Sverige och definitivt en betydligt lägre arbetslöshet än den som ni lämnade efter er.

Anf. 47 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Fru talman! Jag hörde att Sven Otto Littorin inte svarade särskilt mycket på vare sig mina eller Patriks frågor. Det blev mycket prat om ungdomar utan barn. Men det vi pratar om är ungdomar som har barn. För mig är det en oerhört stor skillnad. Att vara ung är så att säga lika men att vara förälder är något mer.

Jag ställde faktiskt min interpellation därför att jag på frågestunden den 19 april inte fick något svar från dig. Därför tänker jag ställa frågorna igen. Patrik tog upp några.

Med risk för att bli tjugitig frågar jag dig, Sven Otto Littorin: Vad är det för skillnad i sammanhanget mellan en förälder som är 24 år och en förälder som är 26 år? Är blöjorna eller maten billigare och är försörjningsansvaret mindre och hyran lägre när man är 24? Varför ska man försäkra a-kassan för föräldrar som är under 25 år? Det är *föräldrar* vi pratar om.

Behövs verkligen dessa förändringar i a-kassan i dessa dagar när det är högkonjunktur? Utifrån vad du själv sade är det kanske inte så många som har mer än 33 dagars arbetslöshet. Jag tror att det var så du sade.

Anser du att det är rimligt och moraliskt riktigt att genomföra ett så diskriminerande förslag för föräldrar under 25 år?

På frågestunden sade Littorin: Vi ska se till att upprätthålla försäkringsmässigheten i arbetslöshetsförsäkringen. Littorin sade också: ”I Danmark är a-kassenivån för ungdomar 50 procent” precis som du sade innan ”även om de har barn. Vi lyfter fram det danska *flexicurity*-systemet för att visa på en framgångsrik politik för att bekämpa arbetslösheten bland unga, men vi har valt att inte vara så drastiska.”

Fru talman! Om man tycker att det är en framgångsrik politik undrar jag: Är nästa steg i den borgerliga a-kassan en 50-procentig ersättning till ungdomarna? Med de nya regelverken i a-kassan har ni egentligen gjort detsamma, fast det heter inte 50 procents ersättning. Man lindar in det i 65 procents ersättning. Men med de nya beräkningsgrunderna, det vill säga arbetsvillkoren och möjligheten att kunna kvalificera sig till a-kassan, är unga människor och kvinnor snart nere på en ersättningsnivå på 50 procent av sin tidigare inkomst.

Den borgerliga a-kassans regelverk är diskriminerande, och unga människor får sämre ersättningar än äldre vid arbetslöshet, speciellt om de är föräldrar. Är det så att den borgerliga regeringen vill att unga människor inte ska vara med i a-kassan? Eller är det så att man vill att unga föräldrar som råkar vara arbetslösa ska tvingas att ta vårdnadsbidrag eller bidrag som kan tvinga unga mammor att verkligen leva på 3 000 kronor? Det går inte att leva på det.

Jag ber dig svara, Littorin. Är blöjorna, hyran eller försörjningsansvaret mindre för föräldrar under 25 år?

Anf. 48 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Vi ska se om jag har förstått det rätt. Du säger att statistiken visar att unga är arbetslösa kortare tid. Skulle det vara ett skäl att piska dem hårdare? Hur logiskt är det tankesättet, om det nu är så att den statistiken är riktig?

Statistik kan man använda till vad man vill. Men den enskilda person som drabbas kommer alltid att drabbas till hundra procent. Om jag drabbas av en arbetslöshet som är längre och får taskigare villkor är det jag och min familj som drabbas om jag är en småbarnsförälder och är ung.

Jag förstod ändå inte logiken. Uppenbarligen var det så att de unga var arbetslösa kortare tid. Så förstod jag det. Men de behövde mer pisk med piskan. Det var logiken i det hela på något sätt.

Incitamentet är egentligen bara en fin omskrivning för att man sprider någon sorts myter om att människor är arbetslösa av okynne. Det är samma mytbildning som man sprider om att om man är arbetslös i Sverige är det bara att kassera in a-kassa. Den är så hög att den lever man gott på, och det ställs inga krav. Det är en sådan mytbildning som ni sprider.

Man kan se diskussionen om incitament, att arbetare är lata, att ungdomar är struliga och så vidare. Men det här handlar om någonting helt annat. Det handlar om en helhet i politiken, som ni brukar säga. Det handlar bara om att man vill driva löntagarna tillbaka och skapa en möjlighet att få en konkurrens med sämre villkor och sämre löner.

Om det var så att det skulle finnas någon sanning i att ungdomarna är arbetslösa kortare tid skulle det inte finnas någon logik i att piska dem hårdare.

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Den enskilde drabbas till hundra procent när den drabbas, säger Patrik Björck. Det är helt korrekt. Det kanske ni borde ha tänkt på under de tolv år när ni drev fram en situation där 100 000 personer under 24 år drabbades direkt av det utanförskap som ni lämnade efter er. Borde ni inte ha tänkt på det? Borde ni inte ha haft en politik för att se till att ungdomsarbetslösheten bryts och få fler in på arbetsmarknaden?

Ni lämnar efter en av de fem värsta ungdomsarbetslöshetsförsyndelserna i hela Europa. Med all respekt: Det duger inte att komma att säga att mer av samma är det som ska leda någon vart, eller att varje åtgärd som vi försöker göra är fel. Det har ni naturligtvis rätt att göra, men jag tycker inte att det är hederligt.

Patrik Björck talar om pisk, och han tillskriver mig och andra att vi anser att människor skulle vara arbetslösa av okynne eller lathet. Så är det absolut inte! Det är precis tvärtom. Det är ni som har piskat ut ungdomarna i en arbetslöshet som vi nu får städa upp.

Låt mig återigen påminna om jobbgarantin för unga. Vi har avsatt 2,8 miljarder för att hjälpa de ungdomar som har varit borta från arbetsmarknaden i 100 dagar eller mer. De ska få hjälp och stöd 30 timmar i veckan för att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

I det ligger också utbildningsinsatser, praktikplatser, arbetsträning och vad det nu kan vara. Erfarenheten internationellt sett visar att det väldigt mycket handlar om att hjälpa ungdomar att hitta potentiella arbetsgivare. Det kan också vara att rent fysiskt gå med dit och hjälpa till vid intervjuer. Vi ska ta till vara de erfarenheter man har inte minst från Danmark.

Jag vet att Patrik Björck brukar göra sig lite lustig över att jag ibland tittar på statistik, lite utredningar och sådant. Men det ingår i min arbetsuppgift att göra det. Man kan konstatera att arbetslösheten i Danmark bland unga är 3,7 procent och att den med jämförbar statistik i Sverige är långt över 12 procent. Då måste man väl ändå dra någon slutsats av det. Man kan inte bara säga att vi nöjer oss med det ni har lämnat efter er. Jag skulle inte komma på tanken att göra på det sättet.

Den grundläggande frågan är: Är det någon skillnad i situation för en förälder som är 24 år eller 26 år? Jag vill påminna om att unga föräldrar omfattas av alla de insatser som innebär att ungdomar får stöd tidigare än

andra. Därför är det rimligt att unga föräldrar får sin ersättning sänkt snabbare än föräldrar över 25 år som inte omfattas av insatserna.

Unga föräldrar kan, som jag sade tidigare i mitt svar, behöva längre tid på sig för en omställning jämfört med ungdomar som inte är föräldrar. Därför föreslår vi i jobbgarantin för unga att arbetslöshetsersättningen med 80 procent ska gälla i 200 dagar för den som är under 25 år och har barn. Därmed tycker jag att jag har svarat på den fråga som Ann-Christin Ahlberg ställer.

Anf. 50 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Fru talman! Jag tycker inte att Littorin har svarat på mina frågor. Du jämför unga med unga, men vi jämför föräldrar med föräldrar. Jag tror inte att man kan säga: Jag har inte föräldransvaret, för jag är under 25 år. Det är vad det handlar om.

Jag kan inte förstå varför han inte kan svara på frågorna om blöjor, maten, hyran och försörjningsansvaret är annorlunda om man är 24 år eller 26 år. Det är vad det handlar om. Det är bättre att han säger att han tycker att ungdomar är mer lata eller vad det nu är och att de ska tvingas att ta en lägre ersättning.

Jag kan berätta att vi socialdemokrater i varje fall vill att a-kassan ska vara en omställningsförsäkring när man blir arbetslös. För oss ska arbetslöshetsförsäkringen kompensera för inkomstförlust vid ofrivillig arbetslöshet. De flesta är faktiskt inte arbetslösa frivilligt.

Försäkringen ska ge en arbetslös en rimlig tid för att hitta ett arbete. Försäkringen ska också säkerställa att arbetslösa inte tvingas acceptera underbetalda jobb med dåliga villkor. Det är vad vi tycker är en arbetslöshetsförsäkring.

Vi socialdemokrater tror på att unga människor vill ha ett jobb och att de vill kunna försörja sig. Vi tycker att ert förslag slår hårt och skoningslöst mot dessa unga föräldrar, ökar klyftorna och ökar otryggheten.

Unga människor har oftast en lägre lön, otryggare anställning och mer visstidsanställningar. Är man relativt ny på arbetsmarknaden är det inga höga löner. Dessa unga föräldrar kommer inte att få en hög a-kassa om de råkar bli arbetslösa. Det är en ren diskriminering av unga föräldrar.

Anf. 51 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Vi sänker i vårt förslag ersättningsnivån efter 200 dagar om man är ung förälder när snitttiden på arbetslösheten är 33 dagar. Men samtidigt får man de extra insatserna tidigare om man är förälder under 25 år. Då omfattas man också av jobbgarantin efter 100 dagar som kommer för unga.

Det här hänger ihop. Vi måste dra någon slutsats av de erfarenheter vi har av arbetslöshetens utveckling i Sverige efter sänkningen 1996 och av det som har skett i Danmark, där man har lyckats bekämpa ungdomsarbetslösheten på ett sätt som ni aldrig gjorde när ni satt i regeringsställning. Ni lät det ju vara och lät talen gå upp och bara bli högre och högre – över 100 000 utanför.

Jag ställer mig en fråga. Om man nu befinner sig i situationen att man ska städa upp efter er – ska man då göra mer av samma? Ska man se till att ytterligare permanenta utanförskapet? Är det rätt besked till de föräldrar som i dag finns där, bland de 100 000 under 25 år som befinner sig i utanförskap? Är det rätt melodi? Nej, vi måste naturligtvis se till att hjälpa dem tillbaka in på arbetsmarknaden. Det gör vi genom åtstramningar i a-kassan, genom jobbavdraget, genom de sänkta arbetsgivaravgifterna och genom en jobbgaranti för unga som innebär att vi lägger 2,8 miljarder på ordentliga insatser för att få dessa tillbaka till arbetsmarknaden. Man ska ha ett jobb att gå till, och inte en ersättning på fickan.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2006/07:484 om arbetsförmedlingens förutsättningar att ge en god service till arbetssökande med funktionshinder

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Sylvia Lindgren har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att skapa bättre förutsättningar för arbetsförmedlare att stödja funktionshindrade att komma ut i arbetslivet.

Av årets vårproposition framgår att nuvarande aktivitetsgaranti ersätts med en jobb- och utvecklingsgaranti från den 2 juli i år och består av tre faser. Inledningsvis ska fokus vara på intensiva jobsökaraktiviteter med coachning. I den andra fasen kommer det att finnas tillgång till ett utbud av arbetsmarknadspolitiska program som inkluderar det som Sylvia Lindgren efterfrågar, nämligen arbetsträning, arbetspraktik etcetera. I de fall där inte detta har resulterat i något varaktigt arbete kommer deltagaren i fas tre att anvisas en samhällsnyttig sysselsättning som motsvarar individens hela arbetsutbud. Deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin erhåller aktivitetsstöd. Regeringen har också i vårpropositionen föreslagit riksdagen att omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen därför ska ökas med ca 31 000 personer för 2008 och med ca 20 000 personer 2009 jämfört med de volymer som beräknats i budgetpropositionen för 2007.

Av regleringsbrevet för 2007 till Ams framgår att ett av flera mål för förmedlingsverksamheten är att den ska bidra till att korta arbetslöshets-tiderna för kvinnor och män som står allra längst från arbetsmarknaden.

Det innebär att de medel som myndigheten tilldelas för olika programinsatser och för aktivitetsstöd i första hand ska riktas till personer som står mycket långt från arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har alltså att göra en prioritering innan beslut om en insats fattas. Regeringen följer noga att arbetsförmedlingen prioriterar funktionshindrade arbetssökandes deltagande i såväl förberedande utbildning som arbetsmarknadsutbildning inom arbetsmarknadspolitiken. Så har också varit fallet under en följd av år.

För att underlätta för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga att komma ut på arbetsmarknaden finns det inom arbetsmarknadspolitiken ett särskilt anslag som omfattar bland annat lönebidrag och bidrag till Samhall. Detta anslag har tillförts medel för motsvarande 2 000 anställningar med lönebidrag för år 2007. I årets vårproposition föreslås också att denna ökning ska behållas även 2008 och att en ökning ska kunna ske 2009. Sammanfattningsvis är det en prioriterad uppgift för regeringen att ge stöd till och underlätta för dem som har ett funktionshinder och därigenom stärka deras ställning på arbetsmarknaden.

Anf. 53 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret! Svaret är nämligen mer eller mindre på pricken det som jag egentligen hade förväntat mig och trott skulle komma. Det här blir svaret på interpellationen, tänkte jag. Man pratar om coachning, men säger egentligen ingenting om matchning och det goda arbetet. Det handlar också om arbetsförmedlingens skyldigheter att göra en prioritering innan beslut fattas om en insats.

Fru talman! Poängen med interpellationen är dock att visa på de begränsade möjligheter arbetsförmedlingen har att stödja sökande med funktionshinder, bland annat beroende på de minskade anslagen.

Låt mig ta ett exempel som har vederfarits mig när jag har varit ute på arbetsförmedlingarna. Där har jag också fått klart för mig att det är många funktionshindrade som arbetsförmedlingarna har att hjälpa.

Ett ganska vanligt fall av en sökande som arbetsförmedlingen ska arbeta med är en 50-årig kvinna som har arbetat med lokalvård. Hon är lågutbildad. Hon talar eller läser inte så mycket svenska. Genom sitt tunga arbete har hon fått förslitningsskador i rygg och nacke. Hon lider också av psykisk ohälsa. För att kunna stödja en sådan kvinna och hjälpa henne ut i arbete behöver arbetsförmedlaren tid. Man behöver tid att ägna åt henne, och det är tid som inte finns. Man behöver tid för att ta kontakt med arbetsgivare och se över möjligheter till träning. Allt det här kräver naturligtvis resurser.

Arbetsmarknadsministern säger sig vilja prioritera arbetssökande med funktionshinder. Det är då märkligt att han förutom att kraftigt banta ned arbetsmarknadsprogrammet nu har givit Ams i uppdrag att spara ytterligare 580 miljoner till och med 2008. Det kan leda till att arbetsförmedlare får sluta.

Meningsfulla jobb, jobb som utvecklar, det goda arbetet, ett systematiskt klart genomtänkt arbete för att hjälpa de funktionshindrade ut på arbetsplatserna – det är viktigt.

Ams har med anledning av införandet av jobb- och utvecklingsgarantin från den 2 juli samt jobbgarantin för ungdomar från den 1 december givit länsarbetsnämnderna i uppdrag att ändra sin planering för 2007 inom anslagen aktivitetsstöd och köp av utbildningar med mera.

Regeringen har inte tillfört Ams några medel i vårpropositionen innan de här nya ovan nämnda programmen för 2007 startar. Det innebär att redan tilldelade programmedel för 2007 ska räcka för uppbyggnaden av jobb- och utvecklingsgarantin parallellt med en övrig planerad programverksamhet. Eftersom alla inskrivna som har förbrukat sina ersättningsdagar och även vissa oförsäkrade bör kunna anvisas jobb- och utveck-

ingsgarantin kommer den att ha merparten för de återstående programmen för 2007 i anspråk. Vårens förbrukning av programanslagen har varit hög.

Jag tror nog att ministern liksom jag har fått åtskilliga brev från för-tvivelade människor som har blivit lovade arbeten och lovade att komma ut. Men nu har anslagen helt plötsligt strypts. Vad säger Sven Otto Littorin till dem?
(forts.)

Prot. 2006/07:107
15 maj

*Svar på
interpellationer*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

9 § (forts.) Svar på interpellation 2006/07:484 om arbetsförmedlingens förutsättningar att ge en god service till arbetssökande med funktionshinder

Anf. 54 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Frågan var som sagt hur man kan förbättra förutsättningarna för att ge en bättre service till sökande med funktionshinder. Jag anser inte att statsrådet ägnar sig så mycket åt frågan. Man är kanske på väg att återställa det antal programplatser som man har tagit bort under 2007. Man drog ned med 60 000 programplatser inom arbetsmarknadspolitiken. Nu visar det sig att år 2008 blir det 31 000 fler och kanske ytterligare 20 000 år 2009. Det är 9 000 färre än det var 2006.

Det som kvarstår är frågan vad man gör för att förbättra servicen åt handikappade. I dag har vi ungefär 11 000 långtidsinskrivna funktionshindrade. Ministern pratar om coachning. Coachning i all ära, men hur ska de här personerna få jobb? Det framkommer inte i svaret. Hur ska de här personerna kunna närma sig arbetsmarknaden? Det står inte heller i svaret. Det är den frågan som det handlar om. Hur kan vi genom bättre service hjälpa personer med funktionshinder att komma ut på arbetsmarknaden? Det är 13 procent av alla synskadade som är sysselsatta. Hur ska man hjälpa en synskadad person att komma ut på arbetsmarknaden? Vad vill ministern göra konkret för att hjälpa de funktionshindrade?

I dag finns det absolut inga öronmärkta pengar på arbetsförmedlingen för den här målgruppen. Den politik som förs i dag och det som står i regleringsbrevet innebär att arbetsförmedlare får bestämma vem som ska prioriteras. Om det finns en ensamstående trebarnsmamma eller en synskadad person får arbetsförmedlaren avgöra vem som ska prioriteras eftersom resurser saknas. Vi har sett att Ams har dragit i handbromsen och stoppat hela arbetsmarknadspolitiken för att resurser saknas. Då är

frågan om meningen med den moderata politiken är att arbetsförmedlaren ska prioritera. Jag trodde att politiken handlade om att vilja någonting, och även på den moderata sidan kan man vilja någonting förutom att sänka förmögenhetsskatten och fastighetsskatten. Man kan vilja någonting annat och vilja få in i arbete dem som ni i valrörelsen sade befann sig i utanförskap.

Men nu har man tydligen sagt att det är arbetsförmedlarna som ska prioritera samtidigt som man sätter press på alla andra arbetslösa. Vi hörde i debatten tidigare i dag om unga föräldrar som har fått sänkt akassa. Man sätter press på många grupper samtidigt som man ger arbetsförmedlarna ansvaret och säger: Nu får ni prioritera. Vi tänker inte ta något politiskt ansvar. Ni får prioritera.

Jag tycker att det är svagt av regeringen. Man borde faktiskt säga: Det här vill vi.

Anf. 55 MARIA ÖBERG (s):

Herr talman! Även jag tänkte spinna vidare på Sylvia Lindgrens frågeställning som handlar om vilka åtgärder statsrådet tänker vidta för att skapa bättre förutsättningar för arbetsförmedlare att stödja funktionshindrade. Jag ska precisera lite grann vad jag tänker fråga om. Jag tänker faktiskt prata lite grann om kvinnor som är funktionshindrade, deras situation på arbetsmarknaden och deras möjlighet att få hjälp och stöd från arbetsförmedlingarna. Jag vill fråga arbetsmarknadsminister Littorin om han vet att antalet kvinnor med funktionshinder som är arbetslösa har ökat med 875 människor på ett år. I april i år var det 10 449 kvinnor med funktionshinder som var anmälda som arbetssökande. För precis ett år sedan var det drygt 9 000. Det är en ökning med nästan 1 000 kvinnor med funktionshinder som uppenbarligen inte får ta del av den högkonjunktur på arbetsmarknaden som råder just nu.

Arbetsmarknadsminister Littorin skriver i sitt svar att han och regeringen noga följer arbetsförmedlingarnas prioriteringar. Då blir av naturliga skäl min följdfråga: Kommer arbetsmarknadsminister Littorin att hålla jämställdhetsfanan högt och ta på sig jämställdhetsglasögonen för att på ett modernt och kraftfullt sätt medverka till åtgärder för denna grupp så att kvinnor med funktionshinder får den hjälp, det stöd och den matchning som krävs för att de ska komma in på arbetsmarknaden?

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Låt mig först säga att det här verkligen är viktiga frågor. Jag har under de senaste två veckorna träffat representanter både från DHR och HSO för att diskutera funktionshindrades möjligheter till inträde på och tillträde till arbetsmarknaden. På de här korta minuterna ska jag försöka dra några slutsatser av de här diskussionerna.

Man kan från AKU och andra undersökningar som SCB gör konstatera att det är ungefär en miljon svenskar som anser att de har ett funktionshinder. Av dem säger 600 000 att de har nedsatt arbetsförmåga. Det är på det sättet man mäter den här gruppen. Totalt 63 procent av de funktionshindrade är sysselsatta men bara 52 procent av dem som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sitt funktionshinder. Det har varit en rätt kraftig försämring under den senaste mandatperioden. Arbetslösheten bland funktionshindrade ökade med 1,7 procentenheter under den förra

mandatperioden, vilket är mer än den ökning på 1,1 procentenheter som vi kunde notera totalt. Jag håller med om att det är ett stort bekymmer.

Jag tycker att vi bör göra fyra saker. För det första måste vi jobba mer med att öka uppmärksamheten på funktionshindrades rättigheter. Men vi måste också se att funktionshindrade tillför erfarenheter och kompetenser där det är helt irrelevant om man råkar sitta i en rullstol eller om man har något annat handikapp. Det ska vara helt irrelevant, och jag utgår ifrån att det är vår gemensamma utgångspunkt. Då handlar det om vad vi gör för att underlätta för dem som trots allt har någon typ av behov att lättare komma in.

Det andra jag vill säga är att jag tycker att det måste till mycket för att få Försäkringskassan och arbetsförmedlingarna att jobba bättre tillsammans. Här handlar det om att få ordning på det som HSO kallar för reha-bröran som den förra regeringen lämnade efter sig. Det är ingen lätt historia. Där har vi inlett ett arbete, och jag vill gärna återkomma till det framöver. Det handlar naturligtvis också om företagshälsovården och förtidspensionärerna. Hur underlättar vi för förtidspensionärerna? Många har ju, på grund av sitt arbetshandikapp eller sitt funktionshinder, hamnat i förtidspension. Hur underlättar vi för dem att få en möjlighet att komma tillbaka? Dessutom blir också de aktiviteter som vi ser framför oss inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin, där vi lägger 9,8 miljarder brutto enligt vårt förslag, viktiga för att underlätta för dem som har varit borta länge.

För det tredje är det klart att diskrimineringslagstiftningen bör stärkas. Det är också ett viktigt instrument. Vi har också aviserat att vi vill slå samman de olika diskrimineringsombudsmännen i en myndighet. Inte sällan är det, om jag får kalla det för det, multidiskriminering som ligger bakom, och det måste vi naturligtvis motarbeta.

För det fjärde måste vi också arbeta vidare med olika typer av subventionerade anställningar. Jag såg en uppgift, men jag kan inte svära på dess exakthet, att ungefär en tredjedel av de funktionshindrade som finns på arbetsmarknaden har någon typ av subventionerad anställning. Det ligger någonstans där.

Sylvia Lindgren frågar i sin interpellation hur Ams ska kunna fullgöra sin uppgift inom ramen för detta. Först och främst konstaterar jag att Ams är en sektorsmyndighet, och har som en sådan ett särskilt ansvar för att de nationella målen för handikappolitiken uppfylls inom arbetsmarknadspolitikens område.

Regeringen har i regleringsbrevet till Ams framhållit att det är ett viktigt delmål att korta arbetslöshetstiderna för dem som står allra längst ifrån arbetsmarknaden. För mig handlar det om att stärka den enskilde, att öka kunskaperna hos både arbetsgivare och arbetstagare, och om att kompensera för hindren för arbete som nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionshinder kan utgöra.

För 2007 finns det 12,6 miljarder kronor under budgetposten 22:4 Lönebidrag och Samhall m.m. Det betyder 59 000 platser med lönebidrag, knappt 17 500 årsanställda inom Samhall samt ytterligare ett antal utvecklings- och trygghetsanställningar där Ams bestämmer antalet. Det finns också såväl bidrag till arbetsbiträde som bidrag till personligt hjälpmedel på arbetsplatsen att tillgå. Jag ska återkomma och fortsätta resonera mer om detta i nästa inlägg.

Anf. 57 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Fredagen den 30 mars undertecknade äldre- och folkhälsominister Maria Larsson FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Den innebär en ny form av skydd för funktionshindrade även i Sverige. Den slår fast ett antal vägledande principer som rätten till icke-diskriminering, jämlikhet, oberoende, delaktighet och lika möjligheter. Att ha ett arbete är en viktig del av livet som många funktionshindrade nekas i dag.

Regeringen borde med kraft verka för att skapa förutsättningar för att människor med funktionshinder ska ha samma livsvillkor som andra människor. Ett steg på vägen är att regeringen kan skapa förutsättningar att nå sitt eget arbetsmarknadspolitiska mål att få ut arbetssökande på arbetsmarknaden så snart som möjligt genom individuellt utformade åtgärder. Men för detta krävs resurser så att arbetsförmedlarna kan göra ett bra jobb.

Precis innan debatten ajournerades för gruppmötena tidigare ställde jag en fråga till ministern med anledning av alla dem som nu av olika skäl får stopp på jobb som de har blivit lovade. Stoppet av anställningsstöd har effekter för funktionshindrade. Stoppet innebär att arbetsförmedlarna inte kan fatta beslut om några arbetsprövningar ute hos företagen, vilket innebär att det blir svårt för arbetsförmedlaren att utreda arbetsförmågan hos sökande och matcha sökande mot rätt jobb.

Arbetsgivarna vill också ofta pröva arbetsförmågan *innan* anställningen. Arbetsförmedlaren kan heller inte lägga en arbetsprövning hos Samhall inför en eventuell anställning. Arbetsförmedlingen brukar kunna lägga en arbetsprövning inför en lönebidragsanställning för att kunna bestämma rätt nivå på bidraget i relation till arbetsförmågan. Det är ingen tvekan om att detta stopp är ett slag mot arbetssökande med funktionshinder.

När jag har varit ute på en rad arbetsförmedlingar och hört efter vilka som är de stora bekymren har detta problem uppmärksamrats, inte minst i Stockholmstrakten. Precis som jag skriver i interpellationen kan en arbetsförmedlare ha mellan 100 och 150 personer som är funktionshindrade och behöver hjälp. Då hjälper det inte att man utökar antalet lönebidrag. Jag tycker att det är bra, men man måste också ge resurser till arbetsförmedlingen att kunna möta framtiden för den funktionshindrade.

Det är här det brister. Arbetsförmedlingen måste ges resurser för detta. Eller är det så att man inte litar på arbetsförmedlingens förmåga och möjligheter att göra dessa matchningar? Det är en komplicerad arbetsuppgift. Den tar tid för att det ofta är mycket komplikationer i samband med detta arbete.

Nu är det två frågor som ministern bör svara på. Vad säger vi till dem som inte klarar av detta? Och hur är det, litar ministern på arbetsmarknadens förmåga att klara detta och på förmedlarna som jobbar med dessa frågor?

Anf. 58 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Ministern sade att man ska göra fyra saker. En av dem innebär ett samarbete mellan Försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Försäkringskassan avbryter nu en pågående rehabilitering för att det inte finns pengar och resurser. Arbetsförmedlingen har, vilket vi redan har

konstaterat, dragit i handbromsen. Detta kommer säkerligen att leda till en ökad uppmärksamhet kring funktionshindrade, vilket ministern också var inne på – för detta är faktiskt diskriminerande mot de funktionshindrade.

Låt mig gå tillbaka till det jag frågade ministern tidigare. Vad vill ministern egentligen? Vill ministern att arbetsförmedlare som inte har några resurser ska prioritera, eller vill man ha en egen politik att prioritera? Till exempel är man ganska klar och tydlig både när det gäller förmögenhetskatten och fastighetsskatten. Där har man visat vad man vill.

Vill man verkligen inkludera funktionshindrade på arbetsmarknaden? Det är en fråga som jag tycker att vi borde få svar på här. Vill man det, och hur vill man det i så fall? Det hoppas jag att jag kan få svar på av ministern.

Anf. 59 MARIA ÖBERG (s):

Herr talman! Det blir många frågor och många infallsvinklar, men det är ju så att gruppen arbetssökande oavsett om man har ett funktionshinder eller inte är ganska mångfacetterad. Jag är väldigt intresserad av att så småningom höra arbetsmarknadsminister Littorin utveckla sina tankar lite grann om åtgärder och hur han ser på just kvinnor med funktionshinder och deras möjligheter att få råd, stöd och matchning av arbetsförmedlingen och arbetsförmedlare i en alltmer krympande budget.

När det gäller jämställdheten tror jag att man måste våga hålla fanan högt och verkligen ta på sig jämställdhetsglasögonen, för tyvärr är det till exempel så att de allra flesta nystartsjobben går till män. Inga speciella åtgärder har ni tänkt på när det gäller att göra någonting åt att det är mest och flest kvinnor som jobbar deltid.

Det vore väldigt tragiskt om den borgerliga regeringen i detta läge inte har någon plan, tanke eller några åtgärder för hur man ska kunna stötta och hjälpa kvinnor med funktionshinder. Under ett år har man sett att denna grupp faktiskt har ökat. Då man kan lägga till procentsatser hit och dit kan man säga att det faktiskt är en ökning med över 8 procent för denna grupp.

Jag ser fram emot att höra arbetsmarknadsminister Littorin utveckla sina tankar om just kvinnor med funktionshinder och deras situation på arbetsmarknaden.

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag ska försöka hantera alla frågorna på en gång. Det stopp som Sylvia Lindgren talar om är naturligtvis förberedelser för övergången till jobb- och utvecklingsgarantin som kommer den 2 juli. Den ska spegla vår ambitionsnivå: att jobba mest med och hjälpa dem mest som befinner sig längst ifrån arbetsmarknaden. Där kommer det att finnas utrymme för det som Jasenko Omanovic efterlyser, nämligen den typ av åtgärder som syftar till att hjälpa just de funktionshindrade.

Jag vill återigen påminna om att det nästa år är 31 000 fler platser jämfört med höstbudgeten inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin.

Vad säger vi till de funktionshindrade? Det frågar Sylvia Lindgren. Ja, vi säger just att det kommer att finnas ett sådant utrymme. Vi säger att det finns 12,6 miljarder kronor under posten Lönebidrag och Samhall m.m. Vi säger att vi ska jobba vidare med diskrimineringslagstiftningen,

som omfattar bland annat dem som har ett funktionshinder, just för att leva upp till de FN-konventioner vi har skrivit på. Vi säger att vi lägger 9,8 miljarder brutto på jobb- och utvecklingsgarantin. Vi säger att vi ska försöka jobba vidare med den rehabilitering som är efterlämnad.

Jag skulle vilja fortsätta med Jasenko Omanovics retoriska fråga om vad jag vill. Det är jätteenkelt! Jag vill att alla som vill och kan vara med på arbetsmarknaden ska ha en möjlighet att vara det. De som har funktionshinder av olika slag behöver verkligen vår hjälp på olika sätt och vis för att ta sig in.

Men utgångspunkten måste vara, inte att se funktionshindret i första rummet, utan att se möjligheten. Det här är en tillgång. Det här är personer som råkar ha en stol med stora hjul på, en rullstol, snarare än en stol med små hjul på, en kontorsstol, som somliga av oss andra har. Det ska inte spela någon som helst roll. Det måste vara vår utgångspunkt, och den åsikten tror jag vi delar, så där ska vi inte behöva slå in öppna dörrar.

Jag är ledsen att jag inte hann svara på Maria Öbergs fråga i mitt förra inlägg. Tillfällena är så korta. Det är till och med ännu värre än vad Maria Öberg berättar, tycker jag. När man ser statistiken över och utvecklingen av funktionshindrades arbetslöshet under de senaste åren kan man konstatera följande: Totalt sett ökade arbetslösheten bland funktionshindrade från 5,2 procent år 2000 till 6,3 procent 2004. Det är den senaste siffran, nedbrutet, som vi har.

Bland funktionshindrade kvinnor ökade arbetslösheten från 4,5 procent till 6,5 procent. Det var en väldigt olycklig utveckling. Det tror jag att vi kan vara överens om. Då måste vi som sagt försöka göra en lång rad saker. Då är jag tillbaka vid de fyra punkterna, som jag naturligtvis kan repetera.

Jag tror att det i väldigt hög grad handlar om uppmärksamhet. Jag konstaterar att arbetsmarknadens parter har ett råd för integration på arbetsmarknaden. Det är utmärkt, tycker jag. Det är väldigt bra om man tillsammans jobbar med att lyfta fram informationsmaterial och pratar med arbetsgivare för att få bort olika typer av vad det nu kan vara för *blindfolds* eller hinder i vägen – olika typer av tendenser till diskriminering eller vad det nu kan vara. Men det finns ingenting liknande när det gäller funktionshindrade. Det tycker jag är lite synd. Det finns några tendenser till detta, men jag tycker nog att man skulle kunna göra mer på det området, och det skulle jag välkomna.

Det handlar naturligtvis också om att vi som företrädare pratar om de här frågorna. Det ska inte spela någon roll vilken storlek på hjulen man har på sin stol – som en bildlig referens.

Sedan har vi hela utvecklingen av Försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Där måste vi jobba mer. Men jag konstaterar samtidigt att förvaltningskostnaderna för Arbetsmarknadsverket i år uppgår till lite drygt 5 miljarder kronor. Det är ungefär en halv miljard mer än utfallet 2005. Därför torde man, tycker jag, inom ramen för anslaget, tillsammans med det sektorsansvar som Ams har, ha möjligheter att genomföra de åtgärder som faller på Ams ansvar. Jag menar därför att både Sylvia Lindgrens och Jasenko Omanovics farhågor och oro är omhändertagna.

Jag vill gärna återkomma till Maria Öbergs intressanta diskussion om kvinnor med funktionshinder i mitt nästa inlägg. Det är värt en särskild uppmärksamhet.

Anf. 61 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Det är ingen tvekan om att man ska se de funktionshindrade som en tillgång på arbetsmarknaden, men det är väl också så att funktionshindrade behöver mer intensivt stöd för att ta sig ut på arbetsmarknaden.

Regeringen säger sig prioritera arbetslinjen, men gäller det verkligen alla? Regeringens arbetsmarknadspolitik saknar konkreta förslag för att förbättra sysselsättningssituationen och minska utanförskapet för personer med funktionshinder. Mer pengar till lönebidrag och ökade resurser till Samhall är bra, men det är inte tillräckligt för att öka sysselsättningen för personer med funktionshinder. Det behövs verktyg. Det behövs folk. Det behövs mänsklighet för att klara av att se till att de får den hjälp de behöver, och det behövs också hjälp för arbetsgivarsidan för att man ska kunna ta emot dessa. Det är det här som nu inte ges.

Stoppet av anställningsstöd har effekter för funktionshindrade. Stoppet innebär att arbetsförmedlarna inte kan fatta beslut om några arbetsprovningar ute hos företagen och eventuellt upprätta så kallade praktikavtal. Det här innebär att det blir svårt för arbetsförmedlarna att utreda arbetsförmågan hos sökande och matcha sökande mot rätt jobb.

Här står ord emot ord, men det är ingen tvekan om att det här stoppet påverkar. Ger man inte medel till arbetsförmedlingen, och ger man inte förtroende för att man ska kunna lösa dessa frågor och jobba vidare med dem i en positiv anda, då blir effekten att den som är längst borta från arbetsmarknaden, nämligen den som har ett funktionshinder, är den som drabbas.

Det finns ett flertal exempel på just detta: Människor som har varit ute i åtgärd. Man har till exempel skaffat sig ett datakörkort och ser det jättepositivt. Nu antligen ska man få sitt jobb! Det är klart och uppdukat för att arbetet ska kunna träda in – och så får man ett telefonsamtal: Tyvärr, det är stopp.

Det är ett hån mot de funktionshindrade.

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Ja, det där hånet får nog stå för den förra regeringen, som lät arbetslösheten öka kraftigt bland funktionshindrade under förra mandatperioden. Det var ju precis det som skedde. Vad gjorde ni då?

Nej, jag är hemskt ledsen, men vi genomför ett kraftfullt paket om 9,8 miljarder brutto. Det innehåller jobb- och utvecklingsgarantin, vilket innebär 31 000 fler platser nästa år, en halv miljard mer i förvaltningsanslag för Arbetsmarknadsverket jämfört med 2005, ökade lönebidrag, fler platser i Samhall, sektorsansvar och uppföljning för Arbetsmarknadsverket när det gäller dess del av handikappolitiken.

Sylvia Lindgren ställde förut frågan: Litar vi på arbetsförmedlingens förmåga? Svaret är ja. Det gör vi. Jag utgår ifrån och är övertygad om att arbetsförmedlingarna tar det ansvar som man har möjlighet att ta och som man har skyldighet att ta enligt regleringsbrevet.

Det jag särskilt vill följa upp är trots allt Maria Öbergs diskussion om kvinnor med funktionshinder. Där finns det anledning, tycker jag, liksom på hela det här området, att följa upp vad som händer under mandatperioden och framåt och att se att vi har de verktyg som är bäst för att genomföra och verkställa de mål som vi har gemensamt.

Det ska jag fortsätta att följa, och jag ser fram emot idéer, tips och tankegångar som skulle kunna underlätta att det blir bättre än vad det är i dag, för det är inte bra. Det kan jag verkligen hålla med om. Vi måste göra mer.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2006/07:490 om finansieringen av a-kassan

Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta flera åtgärder förutom införandet av en obligatorisk a-kassa för att säkerställa de inkomster som regeringen budgeterat för. Frågan är ställd mot bakgrund av att antalet medlemmar i arbetslöshetskassorna minskat. Jag vill framhålla att det främsta syftet med att införa en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring är att alla på arbetsmarknaden som uppfyller ett arbetsvillkor ska omfattas av en inkomstrelaterad arbetslöshetsförsäkring.

Eva-Lena Jansson befarar att arbetslöshetskassornas ekonomi kommer att urholkas på grund av det minskade medlemsantalet. Jag vill påtala följande: En arbetslöshetskassa ska ta ut medlemsavgifter för att täcka kassans förvaltningskostnader, betalning av finansieringsavgift och förhöjd finansieringsavgift samt övriga utgifter. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får medge att en arbetslöshetskassa betalar finansieringsavgift eller förhöjd finansieringsavgift vid en senare tidpunkt för dem som är medlemmar men som ännu inte betalat medlemsavgiften.

Utöver det vill jag även säga att det är för tidigt att revidera prognosen för den förhöjda finansieringsavgiften. Vi vet inte hur många av dem som ännu inte betalat medlemsavgiften som faktiskt kommer att lämna arbetslöshetskassan. Att arbetslösheten nu är lägre än den bedömning som gjordes i samband med budgetpropositionen för 2007 leder dessutom till att färre medlemmar än vad som då uppskattades kommer att undantas från den förhöjda finansieringsavgiften. Frågan om det minskade medlemsantalet leder till att statsbudgeten blir underfinansierad måste också besvaras med utgångspunkt från hela statsbudgeten.

Finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen kommer att till budgetpropositionen för 2008 ses över i syfte att skapa en tydligare teknisk koppling mellan avgifter och kostnader för arbetslöshet i respektive arbetslöshetskassa. Avsikten med förändringen är inte att höja det samlade avgiftsuttaget.

Anf. 64 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Tack för svaret på frågan, arbetsmarknadsministern! När man har följt frågan om a-kasseförsäkringen, som den borgerliga regeringen har genomfört förändringar av, kan man konstatera att det har gjorts ganska slarvigt. Saken har varit dåligt utredd, vilket får konsekvenser hela tiden, som att regeringen måste tillsätta nya utredningar för att konstatera om man klarar av finansieringen eller inte.

Det som nu visas, och som är anledningen till att jag ställde den här interpellationen, är att antalet medlemmar i a-kassan minskar dramatiskt. De beräkningar som har redovisats tidigare sade att höjningen av medlemsavgiften i a-kassan skulle inbringa 10 miljarder till statskassan. Om nu antalet personer som då skulle vara med och finansiera den här höjningen av avgiften lämnar a-kassan så blir det ju, tycker jag, naturligt att fråga sig om a-kassornas ekonomi riskerar att urholkas. På det har jag fått svaret: "Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får medge att en arbetslöshetskassa betalar finansieringsavgift eller förhöjd finansieringsavgift vid en senare tidpunkt för dem som är medlemmar men som ännu inte betalat medlemsavgiften." Det tolkar jag som att någon annan ska gå in och betala den avgift som då saknas. Eller betyder det att IAF ska agera som inkasserare av avgiften? Kommer det att ges ett uppdrag till dem att kassera in avgiften från medlemmar som uppenbarligen valt att inte vara med i försäkringen?

Det framgår att många människor upplevt att den försäkring som nu försämrats blivit så dålig att de inte kan få ut något av den. Varför ska de då vara med? Svaret från Sven Otto Littorin och regeringen är, herr talman, att eftersom människor tycker att den är dålig måste den göras obligatorisk. Det tycker jag är ett konstigt resonemang.

I slutet av svaret säger arbetsmarknadsministern att avsikten med förändringen inte är att höja det samlade avgiftsuttaget. Ska jag tolka det så att regeringen har för avsikt att höja avgiften ytterligare för vissa och sänka den för andra, det vill säga stärka den politik som den moderatledda regeringen genomför och som syftar till att öka inkomstklyftorna mellan människor i Sverige. De som redan har det bra ska få det lite bättre, och de som har det dåligt ska få det ännu sämre. Är det så jag ska tolka slutet av svaret? Jag skulle vilja veta lite mer om det.

När du, Sven Otto Littorin, säger att finansieringen kommer att ses över i budgetpropositionen i syfte att skapa tydligare teknisk koppling, menar du då att ni kommer att ha utrett frågan redan före sommaren? Budgetpropositionen ska läggas fram senast den 20 september. Det måste betyda att utredningen ska vara klar ganska snart. Jag skulle även vilja ha svar på det från arbetsmarknadsministern.

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det var många saker på en gång. Låt mig börja med obligatoriediskussionen. Jag upprepar det som jag sagt många gånger tidigare i denna kammare: Jag tycker inte att det är tillständigt att det, redan innan den nuvarande regeringen tillträdde, fanns över 700 000 löntagare på den svenska arbetsmarknaden som inte hade en arbetslöshetsförsäkring. Det är dumt av två skäl.

Det första skälet är naturligtvis att vi har en stor andel på arbetsmarknaden som inte har ett försäkringsskydd över huvud taget. Det tycker jag inte är tillständigt. Det andra skälet är att vi därmed också har en stor andel som inte är med och betalar. Det tycker jag inte heller är tillständigt. Därför vill vi utreda frågan om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, dock inte en statlig sådan, vilket jag också varit tydlig med.

Vi vill att den grundmodell som vi har ska fortsätta att gälla. Jag förstår att det kan väcka ont blod, men det är så vi vill göra. Jag har ibland dragit parallellen med att om man har en bil och ska köra den måste man

ha en trafikförsäkring. Har man ett jobb och ska jobba borde man ha en arbetslöshetsförsäkring. Jag tycker inte att det är alldeles orimligt.

När det gäller obligatorieutredningen och dess leverans ska den inte kopplas till den sista punkten jag tar upp i interpellationssvaret, alltså att hitta en mer teknisk koppling mellan avgifter och kostnader. Den ber jag att få återkomma till i höstbudgeten inför nästa år. Det är en fråga som vi nu håller på att bereda. Jag återupprepar: Avsikten är inte att höja det samlade avgiftsuttaget.

Vad sedan gäller den ursprungliga delen av interpellationen, alltså den som handlar om ifall reformen är underfinansierad och vad som händer i så fall, upprepar jag, återigen, att det är för tidigt att dra den typen av slutsatser innan vi vet var vi landar. Samtidigt konstaterar jag att om konsumtionen minskar ett år, och momsintäkterna därmed också minskar, höjer man inte per automatik momssatsen. Det är inte så det går till, utan man drar givetvis slutsatser och ser på intäktsidan i budgeten som helhet. Det är så man måste förfara.

I grund och botten handlar detta om tre diskussionsfrågor i en och samma: den obligatoriska a-kassan, den tekniska kopplingen till arbetslösheten och, slutligen, frågan om underfinansiering eller inte. Man måste nog skilja på de tre frågorna.

Anf. 66 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag är inte riktigt säker på att jag fick svar om avsikten med förändringen, om att inte höja det samlade avgiftsuttaget. Arbetsmarknadsministern kanske svarade att det sker en översyn; jag är inte riktigt säker.

Utifrån det svar Sven Otto Littorin gett blir min fråga: Tror du, arbetsmarknadsminister Littorin, att människor kommer att tycka att det är meningsfullt att ha en försäkring som man inte kan ta del av? Om man blir arbetslös men inte får ta del av försäkringen, trots att man tvingas betala till den, säger du ändå att du tror att människor kommer att tycka att det är bra. Det har tidigare varit frivilligt att vara med i a-kassan, och nu säger du att det ska bli ett obligatorium. Vi kan diskutera om det är bra eller dåligt, men hur tror du att människor kommer att uppfatta det?

Du vill att den ska vara obligatorisk, men staten ska inte ta över den. Det kan jag tolka på olika sätt. Jag väljer att tolka det enligt följande: Du och regeringen anser att facket ska fortsätta att administrera en a-kassa som kommer att bli så impopulär och så dyr att människor kommer att anse det direkt kränkande att vara med i en sådan a-kassa – om du väljer att fortsätta att försämra den på detta sätt. Och facket ska administrera en dålig regeringspolitik. Är det så regeringen har tänkt?

Ni säger att det är för tidigt att utreda vad det får för konsekvenser, men när så många människor redan lämnat a-kassan måste det betyda att staten förlorat inkomster. Det borde man på något sätt ta ställning till, för det är fråga om ett stort utflöde. De olika arbetslöshetskassorna redovisar ju månadsvis hur många människor som väljer att lämna försäkringen, alltså hur många som inte betalar. Då är det konstigt att regeringen säger att det är en budgetteknisk fråga som den får ta ställning till nästa år.

Det kan få ganska stora konsekvenser om 10 miljarder kronor försvinner. Jag skulle gärna vilja ha ett förtydligande på den punkten.

Anf. 67 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Detta är en intressant debatt som jag tycker att det finns anledning att ha vissa synpunkter på. Vad gäller obligatoriet har ju arbetsmarknadsministerns parti motionerat om det under ganska lång tid. Jag har under alla dessa år inte sett några argument i motionerna för att det skulle gälla omtanken om dem som inte omfattas av försäkringen. Under hela min tid i riksdagen har den moderata politiken varit att det är upp till var och en att bestämma om man ska vara med eller inte. Det har varit linjen i många försäkringar över huvud taget. Vi har haft diskussioner om bland annat hemförsäkringar, kollektiva lösningar som fackföreningar gjort, och de har notoriskt motarbetats av Moderaterna.

Nu säger arbetsmarknadsministern att om man kör bil ska man ha bilförsäkring. Jobbar man ska man ha a-kasseförsäkring. Det ska finnas bestämmelser om det. Är arbetsmarknadsministern då även villig att säga att om man jobbar så ska kollektivavtal gälla? Det har arbetsmarknadsministern sagt, men när det kommer till kritan, och vissa företagare smiter undan, har arbetsmarknadsministern darrat på manschetten. Senast gällde det Göteborg. Jag tycker att frågan kan förtydligas. Jag vet att arbetsmarknadsministern varit kollektivavtalens vän, åtminstone i ord, men när det kommit till kritan har han darrat på manschetten.

När det sedan gäller a-kassan, det som är huvudfrågan, tycker jag att det hela är beklämmande. Det är svårt att få fram en exakt uppgift, men en bedömning är att ungefär 330 000 lämnat a-kassan. Den uppgiften fick vi genom riksdagens utredningstjänst. Det är en ungefärlig siffra. Förmodligen blir det betydligt fler om man tittar på vilka som inte betalat. Ändå ska finansieringsavgiften lämnas in även på dem som straffar ut sig. Vissa a-kassor har funderat på hur de ska klara detta när de inte får in avgifterna och det därmed inte finns pengar; man kan ju inte ta från dem som är villiga att betala. Det blir en brist i kassan. Regeringen har varit hårdnackad på den punkten.

Jag tycker detta är ett ypperligt tillfälle för arbetsmarknadsministern att ge besked till a-kassorna om att det ska lösas på annat sätt. Det kan inte vara rimligt att a-kassorna begär utmätning eller via kronofogde kräver in pengar av dem som är med i en ideell förening, som ju a-kassan är. Det kan man inte göra. Om man inte betalar straffar man ut sig enligt regelverket, men avgiften ska in. Besked bör lämnas till a-kassorna, för detta är en vånda för dem.

Jag vet att regelverket har varit sådant tidigare, men det var inget problem när det handlade om en handfull som lämnade a-kassan. Nu handlar det om tiotusentals som lämnar den – och avgiften ska in. Det är ett ekonomiskt bekymmer, men det verkar som om regeringen bara skjuter frågan ifrån sig. A-kassorna får klara sig. Sedan pekar man på obligatoriet som på något sätt ska lösa problemet, trots att vi ännu inte ens sett några direktiv till hur frågan ska utredas. Detta nämnde arbetsmarknadsministern redan i höstas, så snart regeringen hade tillträtt. Då var det väl de ideologiska skälen som gällde. Senare har det kommit att handla om omtanken om dem som inte är försäkrade.

Att man lämnar a-kassan är en konsekvens av regeringens politik. Med en försäkring som blir tre gånger dyrare, som i fråga om reglerna är betydligt sämre och som ger sämre möjligheter till den som är försäkrad är det inte konstigt att några lämnar a-kassan. Jag tycker det är tragiskt

att det blir på det sättet, men det är, som sagt, inte så konstigt att man lämnar den när man gör en kalkyl och ser vad förändringen innebär.

Dessvärre är det inte bara de som har ganska nära till pensionen som lämnar a-kassan, utan också många som säkert kommer att behöva en a-kassa men inte har råd. Jag möter människor ute i landet som säger att de 300 kronorna faktiskt är vad de har över när de har betalat alla räkningar och tittar hur det ser ut. De får 65 procents a-kassa också och så vidare. I och för sig betalar man inte när man är arbetslös, men om man är lågavlönad och så vidare ligger det här på. Så det är väl inte så konstigt.

Jag vill gärna ha ett besked om avgiften. Ska a-kassorna lösa det ändå, fast regeringen struntar i att ta ansvar för det?

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Sven-Erik Österberg hävdar att jag darrar på manschettens i arbetsrättsliga frågor. Den debatten kan vi ta lite senare. Jag har varit extremt tydlig här i kammaren och på alla andra håll just när det gäller de frågorna.

Låt mig återgå till a-kassan. En arbetslöshetskassemedlem som inte betalar medlemsavgift omfattas av arbetslöshetsförsäkringen och räknas som medlem två månader efter den månad som han eller hon skulle ha erlagt avgift för. Den som inte aktivt har ansökt om utträde är skyldig att betala medlemsavgift för de månader då personen omfattades av försäkringen. Det är det som gäller.

När det gäller diskussionen om den obligatoriska a-kassan vill jag återigen konstatera att drygt 700 000 var utan försäkringsskydd redan när ni lämnade in i höstas. Jag tycker inte att det är tillståndigt. Jag har använt samma skäl. Ni kan kalla dem ideologiska eller praktiska eller vad ni nu vill, men jag har använt samma skäl hela vägen. Jag tycker inte att det är tillståndigt. Därför vill vi ändra på det och se till att man omfattas av en arbetslöshetsförsäkring som håller måttet.

Eva-Lena Jansson pratar om en usel a-kassa. Men, med all respekt, vi är nere på ungefär samma nivåer som för tio år sedan. Då hette statsministern Göran Persson. Så hemskt kan det inte vara.

Slutligen ber jag om att få vara lite trist. Jag ber om att få återkomma med detaljer om obligatoriet när direktiven presenteras och när så småningom remissen kommer i gång och proposition ska läggas fram. Jag ber också om att få återkomma med den tekniska kopplingen i budgeten i höst, precis som jag skriver i interpellationssvaret. Någonting annat kan vi inte göra.

Det är dock en sak jag vill påpeka. Sven-Erik Österberg säger att man inte har råd med den höjda finansieringsavgiften. De som betalar för höjd finansieringsavgift är de som har ett arbete. De som har ett arbete omfattas av jobbavdraget. Jobbavdraget är åtminstone dubbelt så högt som den förhöjda finansieringsavgiften. Att man inte skulle ha råd är inte riktigt förenligt med sanningen.

Anf. 69 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag ska börja med det sista som Sven Otto Littorin sade. Jag pratade inte om ersättningen för a-kassan, utan om helheten i försäkringen, som har gjorts nästan dubbelt så dyr. Man har sänkt ersättningen och förändrat villkoren för vilka som ska omfattas av försäkringen. En

stor grupp människor kommer i dag inte att kunna få ut a-kassa om de blir arbetslösa, därför att de har sjukersättning på en hög nivå. Den delen de jobbar i dag kan de aldrig få ut i a-kassa, därför att den borgerliga regeringen har försämrat a-kasseförsäkringen på detta sätt.

Syftet med att försäkra arbetslöshetsförsäkringen har, enligt mitt sätt att se det, hela tiden varit ett enda, nämligen att försvaga fackföreningsrörelsen. Regeringen hade en from förhoppning om att människor skulle lämna facket och vara kvar i a-kassan. Nu sker motsatsen. En hel del lämnar också facket, men väldigt många väljer att lämna a-kassan, därför att man också har en försäkring och en trygghet genom att vara med i facket.

Regeringens svar är att a-kassan ska göras obligatorisk. Vad blir då alternativet för dem som har valt att stå utanför, men är med i facket, och inte har den ekonomiska bärkraften att betala höjningen? Det räcker inte heller med att säga att det är den här avgiften som är nu. Avsikten med förändringen är inte att höja det samlade avgiftsuttaget. Men jag är ganska säker på att de som tillhör ett fackförbund och en a-kassa med många arbetslösa kommer att få en höjning av avgiften, medan de som tillhör en a-kassa där det är få arbetslösa kommer att få en sänkning. Det är orättvis fördelningspolitik, precis som allting annat som den borgerliga regeringen genomför.

Anf. 70 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Sammanfattningsvis kan man, när det gäller vilka argument Littorin använder för att göra a-kassan obligatorisk, säga att det är som på andra områden. Nya moderaterna genomför de gamla moderaternas politik, men med nya argument. Det är precis det som sker. Nu är det synd om dem som inte är försäkrade. Det borde ha en försäkring för att ha trygghet. Det är det Littorin säger. Det argumentet har aldrig funnits förut någon gång. Det är ett nytt argument, men resultatet är detsamma: en obligatorisk a-kassa, som bryter sönder det system som finns. Det är det som gäller.

Jobbavdraget kan man räkna hem när man har ett heltidsjobb, men dessvärre är det många som är deltidsanställda. De har inga jobbavdrag i den storleken. Är man arbetslös och jobbar en dag har man full a-kasseavgift. Till de pengarna räcker inga jobbavdrag. Det är de här människorna vi pratar om. Det är ganska många tusen, tiotals tusen i det svenska samhället, som ligger på den nivån. Det går inte att dra ett snitt och säga att det blir balans totalt sett. Det handlar om enskilda fall. Men arbetsmarknadsministern har aldrig velat prata om enskilda fall.

Resten av era skattesänkningar har gått till era partivänner i Djursholm. De har råd att betala a-kassan, men de är inte med, för de behöver inte. Det kanske är dem som arbetsmarknadsministern ska tvinga in i a-kassan när den blir obligatorisk. Det blir väl följderna, om man inte ska göra undantag för vissa som inte behöver vara med. Det ska bli intressant att se när direktiven kommer hur man ska lösa den frågan.

När det gäller kollektivavtalen har det varit läpparnas bekännelse i väldigt stor utsträckning. Arbetsmarknadsministern har tagit debatten. Det finns många borgerliga politiker här som tycker att kollektivavtal är helt onödiga. Centerns Federley till exempel tycker att det inte behövs några kollektivavtal. Det vore tacknämligt om arbetsmarknadsministern

tog och läxade upp honom och sade att det här är regeringens politik och att man vill ha kollektivavtal. Det är det som ska lösas. Det är inte bara att stå och göra bekännelser i talarstolen i riksdagen, utan det gäller också att komma till praktisk handling på området. Där vill jag se lite rejälare tag.

Anf. 71 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Ideologiska syften var vi inne på. Vi har att städa upp efter er misslyckade jobbpolitik. Ni lämnade efter er ett läge där var femte stod utanför arbetsmarknaden, bland annat 100 000 ungdomar under 24 år. Ungdomsarbetslösheten var den femte sämsta i EU. Det är det vi har att städa upp efter.

När den här dagen är över har jag haft 58 interpellationer här i kammaren, tror jag, varav en majoritet har handlat om a-kassan. Det är naturligtvis rätt och riktigt att det ska diskuteras. Det ska vi göra många gånger framöver, därför att det, som jag uppfattar det, är ett bidrag till jobbpolitiken.

Det ska bli intressant att så småningom följa Luciano Astudillos arbetsgrupps arbete för att se om ni kommer fram till någonting som har med jobben att göra, och inte bara pratar om ersättningsnivåer och a-kassan. Vi har en jobbpolitik, till skillnad från er. Det ska löna sig att arbeta, det ska bli billigare och enklare att anställa och matchningen ska fungera bättre. Det är syftet, och det är det vi jobbar på.

Jag återkommer till den arbetsrättsliga diskussionen. Jag har haft en diskussion med Fredrick Federley här i kammaren om just detta och sagt att jag välkomnar om han till exempel köper en salladsbar någonstans och innerligen hoppas att han då också sluter ett kollektivavtal med sina anställda. Precis det har jag sagt tidigare här. Jag är beredd att ta just den fajten, för jag tycker att den är viktig.

94 procent av löntagarna på den svenska arbetsmarknaden omfattas av kollektivavtal. Det är bra. Alla de andra sätten att hantera lönebildningsprocesser är betydligt sämre. Det har jag sagt här i kammaren, på moderatmöten och i tidningsartiklar. Jag är beredd att fortsätta att göra det, för det är viktigt att göra på det sättet.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2006/07:496 om strejkrätten

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Luciano Astudillo har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att strejkrätten behålls som en del av den svenska modellen på arbetsmarknadens område.

Jag har i tidigare debatter och i andra sammanhang lyft fram det faktum att det råder ett lugn och en stabilitet på den svenska arbetsmarknaden som ofta saknas i länder med andra arbetsmarknadsmodeller. En internationell jämförelse visar på ett lågt antal såväl konflikter som arbetstvister i övrigt. Detta har vi till stor del den svenska modellen på arbetsmarknaden att tacka för. På den svenska arbetsmarknaden har vi så

lite statlig inblandning som möjligt när det gäller lönesättning och reglering av andra villkor för anställningen. I stället är det parterna på arbetsmarknaden som ansvarar för bland annat regleringen av löner genom kollektivavtal.

Det grundläggande problemet på svensk arbetsmarknad i dag är inte konflikträtten. Problemet är i stället det stora utanförskapet, som regeringen nu sätter in kraftfulla åtgärder för att bryta. Bland dessa åtgärder ingår inte att göra några stora ändringar i den svenska arbetsrätten.

Rätten att vidta stridsåtgärder är en mycket viktig beståndsdel i den svenska modellen. Min och regeringens linje har varit och är alltjämt att den svenska modellen på arbetsmarknaden är värd att värna om och att regelverket kring stridsåtgärder inte bör ändras.

Anf. 73 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka Littorin för ett väldigt bra svar. Det är precis som Littorin säger. År 2006 hade vi 1 000 strejkdagar i Sverige, att jämföra med Frankrikes en miljon strejkdagar. Vi hade 450 tvister i svensk arbetsdomstol, i England hade man över 100 000 tvister i domstol.

Bakgrunden till den här interpellationen är att vi har ett Svenskt Näringsliv med Urban Bäckström i spetsen som jag anser har blivit alltmer aggressivt och politiskt i sin attack just nu under pågående avtalsrörelse. Urban Bäckström angrep något fack och kallade det för militant. Han anklagar facket för att systematiskt missbruka strejkrätten. Alltså under pågående avtalsrörelse går en av parterna ut så här och kräver att regeringen ska ta tag i detta. Man lade sig också i avtalet med Svensk Handels, som lämnar rätt mycket övrigt att önska från Svenskt Näringsliv som organisation.

Det verkar som att Littorin lyckats hålla sina egna regeringskompisar i schack. Vi har inte hört Maud Olofsson, Göran Hägglund eller Carl Bildt uttala sig i frågan om kollektivavtalen. Det verkar också som att Littorin har lyckats piska in de borgerliga riksdagsledamöterna – de finns inte här i dag – och det är väldigt positivt.

Man kan ändå undra hur det lär ha sett ut när Littorin satt där på den exklusiva herrklubben i sällskap av sina kompisar och hur han, i Chesterfieldfåtöljen med whiskyglaset i ena handen och cigarren i den andra, lyckades övertyga dem. Jag undrar hur de svarade. Men klarar Littorin trycket från Svenskt Näringsliv? Det är en viktig fråga.

Det andra skälet är att trots alla de kraftfulla åtgärder som Littorin beskriver i sitt svar ser vi inte ett minskat utanförskap. Vi kunde läsa bara för någon månad sedan i Sydsvenskan: Fler i utanförskap nu än innan valet.

Trots att ni ger er på löntagarna med försämrade a-kassa och trots ökade krav på arbetslösa minskar inte utanförskapet. Samtidigt gödslar ni ut pengar till dem som redan har mycket, med förmögenhetsskatten och den omläggning av fastighetsskatten som vi ser. Samtidigt ger ni er på dem som är arbetslösa genom att drastiskt dra ned på åtgärder som arbetsmarknadsutbildningar, praktikplatser och vuxenutbildning.

Den tredje orsaken till att jag ville ta den här debatten med Littorin är den sakta smygande insikten att den här moderatledda regeringen bara har tre och ett halvt år på sig. Sedan tar vi socialdemokrater över och

regerar, som det brukar vara. Jag är rädd att detta kommer att leda till en rad panikåtgärder från Regeringskansliet och från arbetsmarknadsministrarnas sida. Det gäller att bygga om Sverige så mycket som möjligt på de här sista tre och ett halvt år som ni har kvar att regera under.

Därför tycker jag att det är oerhört viktigt att få ett konkret svar från Littorin: Är det ett löfte att inte ge sig på den svenska modellen och kollektivavtalen innan vi har haft ett val där den här viktiga frågan underställs svenska folket?

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):
Herr talman! Svaret är ja.

Anf. 75 LUCIANO ASTUDILLO (s):
Herr talman! Tack, det är jättebra. Då behöver vi inte fortsätta debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2006/07:501 om subventioner till välbetalda nystartsjobb

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):
Herr talman! Ulf Holm har frågat mig om jag kommer att verka för att det införs en övre nivå för arbetsgivaravgiftssubventionen, per månad och person, när det gäller nystartsjobb.

Ulf Holm refererar en artikel i LO-tidningen där det skildras hur en person fått ett nystartsjobb med en månadslön på närmare 70 000 kronor per månad.

Både artikeln i LO-tidningen och Ulf Holms interpellation tyder på att det råder missförstånd om hur nystartsjobben fungerar.

För det första betalas inga pengar ut. Skatteverket bokför en kreditering på arbetsgivarens skattekonto för nystartsjobbaren. Denna kreditering är på samma belopp som debiteringen av arbetsgivaravgiften för samma person. Därigenom avstår staten från att ta in arbetsgivaravgiften.

Detta leder till att någon får en anställning som han eller hon i de flesta fall inte annars skulle ha fått. Staten avstår visserligen från ett skatteuttag, men underlaget för detta skatteuttag skulle inte ha existerat utan nystartsjobbet.

Varje nytt jobb har positiva effekter. För att man som arbetssökande ska kunna få ett nystartsjobb måste man ha befunnit sig i utanförskap i minst ett år. Nystartsjobbaren går från att vara bidragstagare till att bli skattebetalare. Att detta är bra för självkänslan är uppenbart. Men det är också så att statens utgifter för bland annat arbetslöshetsersättning minskar samtidigt som löneskatt betalas in – och detta sker utan någon ökning av utgifterna för offentlig konsumtion eftersom nystartsjobben är begränsade till näringslivet.

Nystartsjobben är en generell efterfrågestimulans för arbetsmarknaden. Så länge nystartsjobbare anställs för att utföra riktiga jobb hos seriösa företagare finns inte några skäl att begränsa dem till ett visst

löneintervall. Även högt kvalificerade personer kan hamna i utanförskap, och det finns ingen anledning att lämna dem utanför insatser.

För det andra är det dessutom så att man kan ha nystartsjobb under lång tid, och under den tiden ska man ha en löneutveckling. Regeringen vill inte riskera att med stödkonstruktioner låsa in människor i låglönejobb.

Jag ser för närvarande inte några skäl att införa tak för löner för nystartsjobbare.

Anf. 77 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret, även om det var ett dåligt svar, tycker jag.

Jag börjar med att konstatera att visst är det bra med nystartsjobb. Det kan vara bra om det leder till att folk får arbete. Olika arbetsmarknadsprojekt behövs för att folk ska kunna komma in på arbetsmarknaden. Det är därför vi under förra mandatperioden satsade ganska mycket på detta, för att få in personer i arbetsmarknadsåtgärder för att de sedan skulle få ett jobb.

Nu har regeringen gått över till ett annat system, nämligen att subventionera arbetsgivaravgifterna. Det är ett annat system, och det finns för- och nackdelar med det också. Problemet är att det inte finns något tak. Det betyder att staten kan subventionera i princip hur höga löner som helst för vilka arbetsgivaren inte behöver betala in arbetsgivaravgifter. Det är också en subventionering, och den är ganska viktig.

Då menar jag att det är helt fel att staten ska subventionera löner för personer som får 50 000–60 000–70 000 kronor i månaden. Det är inte sådana som står längst från arbetsmarknaden och som behöver mest stöd för att komma in och få ett arbete. Det är den viktiga principen. De subventionerade arbetsgivaravgifterna skulle kunna gå till så många fler personer som har mycket svårare att komma in på arbetsmarknaden. Därför borde det vara ett tak, som det fanns i anställningsstöden tidigare. Det borde man ha i det här fallet också.

Jag tycker faktiskt att arbetsmarknadsministern borde ta det här på allvar och se till att skattepengarna gör bäst nytta. Då kan man inte subventionera så pass höga löner, utan det borde finnas ett lönetak.

Om man till exempel, hypotetiskt men fullt möjligt med det nya systemet, ska subventionera lön till en person som får 250 000 kronor i månaden, är det rimligt? Det har inte hänt än, men man vet inte, för det finns inget tak.

Man kan också fråga sig om detta är rätt sätt, men jag ska inte ta den debatten. 3 600 personer har fått nystartsjobb, och de har gått oftast till män, kvinnorna är diskriminerade. Men det är inte det som var frågan.

Jag tycker att det borde finnas ett tak. Det måste finnas någon begränsning för att skattepengarna inte ska gå till företagare som erbjuder 250 000 i månaden. Jag tycker att det är orimligt.

Anf. 78 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Den här frågan har uppmärksamats, och jag förstår att det har blivit uppmärksamhet kring den. Visst känns det lite konstigt att man för ett enda jobb får en kvarts miljon i stöd. IT-företag anställer nystartsjobbare med 820 000 i årslön och säger att detta inte är någon

subvention utan hänvisar till kreditering. Det blir, herr talman, en lek med ord.

Det var en lek med ord också när man i valrörelsen pratade om att man var emot bidrag och vi sedan ser vilka enorma subventioner det ändå kan bli.

En arbetsförmedlare sade i en intervju i LO-tidningen: Vi blev förvånade över det här. Vi är inte vana vid de här nivåerna över huvud taget när det gäller arbetsmarknadsbidrag.

Det är klart att sådana här saker väcker uppmärksamhet.

Arbetsgivare som normalt betalar ut löner på de här nivåerna brukar inte vara speciellt intresserade av stöd. De vill ha kompetens och har budgeterat för att få den kompetensen. Men här lämnar man det alltså helt fritt.

Är man ute efter en person som ligger i de här lönelägena räknar man väl också med att personen finansierar sin egen lön, för det är ju långt ifrån några låglöner som vi i de här sammanhangen diskuterar. Arbetsgivaren och den sökande gör också själva upp om lönen. Arbetsförmedlingen är inte inblandad.

Då, herr talman, är det inte så svårt att konstatera att nystartsjobben har en dålig träffsäkerhet. De går inte i första hand till dem som står längst från arbetsmarknaden och har svårast att få jobb. Kön fördelningen är skev, och nystartsjobben får enligt reglerna inte inrättas i offentlig sektor.

Det är orimligt att lägga så mycket pengar på ett enda anställningsstöd. Det går inte att komma ifrån att stödet är en kraftig subvention till ett privat företag. Det finns definitivt bättre sätt att använda pengarna på. Vi har tidigare här i dag pratat om funktionshindrade och deras möjligheter och om förutsättningar och möjligheter för arbetsförmedlingarna att ha mer resurser. Det kostar Ams ungefär 10 000 kronor i månaden att upphandla en bristyrkesutbildning. För 250 000 kronor skulle man kunna upphandla bristyrkesutbildningar för fyra personer i sex månader.

Herr talman! Jag har inget emot att staten ska vara generös med anställningsstöd, men de ska vara upp till lönenivåer som är rimliga. Det är inte rimligt att ge subventioner för så höga löner som regeringen gör.

Det är bra att vi har fått i gång en diskussion kring detta. Men jag tycker att det är tråkigt att arbetsmarknadsministern så klart har deklarerat att han inte vill ha något tak när man ser hur detta slår. Det är klart att det skapar en stor oro ute bland människor. Några får mycket och några får ingenting alls, så fördelningen är tydlig från regeringens sida, tyvärr.

Anf. 79 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Nu är det snurrigt. Att avstå från en skatteintäkt är inte ett bidrag. Detta är inte ett arbetsmarknadsbidrag. Det är en generell efterfrågestimulans och inte ett anställningsstöd.

Låt mig bara konstatera att den förkrossande majoriteten av dem som har fått nystartsjobb ligger i lönelägen under 20 000 kronor per månad. I Stockholm har vi, enligt en uppgift som jag fick för någon vecka sedan, tre eller möjligen fyra personer med höga lönelägen. Det är tre fyra personer vi talar om, fler är det inte.

Låt mig göra ett litet räkneexempel, bara så att vi förstår vad det är vi pratar om. Vad är det vi gör? I fallet med IT-specialisten som hade en lön

på närmare 70 000 kronor avstår vi från 20 000 kronor i arbetsgivaravgifter. I stället får vi in 30 000 kronor i skatt och avstår kanske från 20 000 kronor i ersättningar. 50 000 kronor minus 20 000 kronor är 30 000 kronor. Det är den samhällsekonomiska vinsten per månad för att den här personen går från utanförskap och in på arbetsmarknaden.

Det här systemet innebär en vinst för den enskilde, som får ett jobb att gå till, och det innebär en vinst för samhällsekonomin, i det här räkneexemplet med kanske uppemot 30 000 kronor. Jag har svårt att se det som ett väldigt stort problem, särskilt om det handlar om tre fyra personer. Det är det vi pratar om.

Den intressanta frågan som man skulle ha kunnat diskutera i stället är undanträngningseffekten, det vill säga om det här är jobb som ändå skulle kunna komma till. Ja, det finns en sådan, och jag har redovisat den här i kammaren tidigare. Den ligger kanske på uppemot 70 procent när det gäller nystartsjobben. Men i och med konstruktionen att det är jobb som inte spår på den offentliga konsumtionen blir det, trots en ganska hög undanträngningseffekt, en kraftfullt positiv samhällsekonomisk nettoeffekt.

Kom ned till material! 20 000 kronor som vi avstår från för att få in 50 000 kronor är en vinst för alla.

Anf. 80 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Det här blir ganska lustigt nu. Om staten avstår från att få in arbetsgivaravgifter är det ju ett sätt att subventionera. Det är ett annat konto, men det är en subventionering. Och framför allt, arbetsmarknadsministern från Moderaterna, är det en subventionering till redan rika. Det är en blå tråd i hela regeringens politik att stöd ska ges till redan rika. Det är de som ska få flera bidrag. Det är det som det betyder.

För dessa pengar skulle man kunna få fler personer anställda i det vanliga lönespannet. Det är ju vanligt att man subventionerar för att personer ska komma in på arbetsmarknaden med en vanlig lön på mellan 16 000 och 23 000 kronor. Det är inget ovanligt utan en ganska vanlig lön. Det är väl klart att detta sticker i ögonen.

Ni pratar om att ni ska förhindra utanförskap. Detta skapar ökade klyftor i samhället. De som inte får några stödåtgärder och inte kan komma in på arbetsmarknaden känner ännu större avsky mot samhället när staten subventionerar IT-chefer med löner på 70 000 kronor i månaden. Det sticker i ögonen och bidrar till oro i samhället.

Det är inte den gängse uppfattningen att statliga pengar ska gå till redan rika, framför allt inte bidrag och skattesubventionering. Möjligtvis kan en del tycka att förmögenhetsskatten ska avskaffas, men även det sticker i ögonen. Framför allt ska staten inte subventionera personer som får 50 000–60 000 kronor i månaden. Det är så orimligt som det kan bli. Det är också därför som det tidigare har funnits ett tak för stöd till arbetsgivare. Det finns tak i de flesta bidragssystem, och det borde det finnas också i detta.

Nu säger arbetsmarknadsministern att det här bara handlar om tre fyra personer. Jaha, men om det skulle ha handlat om hundra personer, vore arbetsmarknadsministern då beredd att avskaffa det här bidraget till redan rika? Eller anser verkligen arbetsmarknadsministern att stöd ska gå till företag som har råd att betala löner på 60 000–70 000 kronor?

Jag har inte tagit upp undanträngningseffekterna i min interpellation. Den aspekten är viktig. Det är bra att arbetsmarknadsministern har tänkt på den i alla fall. Men inte ens där har han kommit till slutsatsen att det kanske borde införas någon sorts spärr, utan allt är tillåtet när det gäller att stödja personer i privata företag.

Från Miljöpartiets sida tycker vi att nystartsjobben också borde gå till personer i offentlig sektor. Men jag har inte något större hopp, herr talman, om att arbetsmarknadsministern ska ge mig ett nytt besked i dag.

Jag återupprepar: Ett tak för bidrag till nystartsjobben måste arbetsmarknadsministern faktiskt gå hem och tänka över en gång till.

Anf. 81 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern säger att enligt vad han vet är det tre fyra personer någonstans i Stockholm som har fått den höga subventionen. Vad har han för fog för att säga det? Det är något som vi inte vet.

Vi vet att det förekommer att löner på mellan 50 000 och 70 000 och kanske ännu mer subventioneras eftersom det inte finns något lönetak för nystartsjobben. Det är det som är ett av bekymren.

Sedan säger han att det här inte är någon subvention utan en kreditering som inte ska uppfattas som en subvention. Arbetsgivaren slipper att betala arbetsgivaravgiften vilket motsvarar 32,4 procent av lönen. Stödet utgår lika länge som personen har varit arbetslös. Nystartsjobben finns bara i den privata sektorn. Sedan får det vara med en kreditering eller inte, men det är i alla fall en avgift som arbetsgivaren slipper att betala. Är det inte då en subvention? Är det inte att jämföra med ett bidrag till arbetsgivaren? Det är mycket konstigt om man har en annan förklaring till detta.

Som det också har sagts fanns i tidigare anställningsstöd ett tak för hur hög lön som kunde subventioneras. Men med nystartsjobben kan arbetsförmedlingen inte påverka lönesättningen, och något tak finns inte för hur hög lönen får vara. Då räcker inte pengarna till i hur stor utsträckning som helst. I det sammanhanget får man inte insatserna där de mest behövs. Det är det stora bekymret. Fördelningspositionen och fördelningseffekterna mellan dem som mest behöver och andra slår snett. Därtill är det enbart den privata sidan och inte den offentliga sektorn som kan tillgodogöra sig detta.

Jag tycker precis som Ulf Holm: Gå hem och fundera över detta, och se till att det blir ett tak!

Anf. 82 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Den enda anledningen till att jag har anmält mig till denna debatt är att jag tycker att arbetsmarknadsministern ska ta tillbaka det som han sade. Har man en skattekreditering som innebär att man på normala skatte- och arbetsgivaravgifter får en nedsättning genom en åtgärd som regeringen eller Sveriges riksdag har beslutat om måste detta betraktas som en subvention i ett riktat ärende.

Finessen med skattekreditering är att finansministern slipper skapa utrymme i underbudgettaget. Det går på inkomstsidan i stället. Staten får en förlust på skattesidan som stannar kvar hos arbetsgivaren. Det är pengar som pengar. Oavsett om man får dem genom att slippa betala

skatt eller som ett stöd ger de samma effekt och samma subventionsgrad till den som åtnjuter åtgärden.

Därför är den argumentation som lades fram felaktig. Jag vill att arbetsmarknadsministern tar tillbaka det som han sade. Skattekrediteringen har precis samma syfte och effekt. Annars är det en förvrängning som är ett försök att komma undan just den delen.

När det gäller undanträngningseffekter behöver de synnerligen ligga i de höga inkomsterna. Det är väl som Sylvia Lindgren sade att det är tre stycken som har dykt upp av en händelse för att de har besökt en arbetsförmedling. Vi vet inte hur många det är i hela landet. Om inte annat så är man uppmärksam på att möjligheten finns. Många har nog inte ens förstått att möjligheten finns på dessa lönenivåer.

Jag skulle tro att det företag som har råd att anställa någon i löneklassen 70 000–80 000 inte anställer för att det finns ett nystartsjobb utan för att man har behov av tjänsten. Sedan är man tacksam mot snälla regeringen som subventionerar och lägger ut pengarna och stöder detta. Pengarna skulle naturligtvis användas och riktas till dem som har riktigt svårt att få arbete.

Det är ungefär 6 000 personer i dagsläget som har fått nystartsjobb. Av dessa är 1 500 långtidsarbetslösa. Resten av nystartsjobben har gått till dem som har haft en ganska kort arbetslöshetsperiod. Många av dem skulle ha fått jobb i vilket fall som helst i det läget som är.

Min huvudpoäng i detta inlägg är att detta är en subvention och inget annat. Påstår arbetsmarknadsministern något annat skulle jag vilja säga att det är en ren lögn.

Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! I Sylvia Lindgrens, Ulf Holms och Sven-Erik Österbergs värld är det så att om vi tar ut 30 procent i skatt innebär det en 70-procentig subvention. Det är det intryck man får av debatten.

Och det är viktigt, Sylvia Lindgren, att konstatera att det är en skattekreditering. Det är sant som Sven-Erik Österberg säger att det är den konstruktion som finns.

Går vi tillbaka till den grundläggande frågan undrar Ulf Holm varför det går statliga pengar till de rika. Det gör det inte. Vi avstår från att ta in en arbetsgivaravgift. Om vi avstår från att ta in 20 000 för att i stället ta in 50 000 så är det en samhällsekonomisk vinst. Det kan väl inte ens Ulf Holm neka till. Det är därför som vi har valt att inte ha något tak.

Men låt oss inte göra detta större än det är! Det här handlar om undantagsfall. Hur många långtidsarbetslösa som har varit borta från arbetsmarknaden i mer än ett år finns det i lönelägen över 70 000, där alternativet är en a-kassa som är betydligt lägre? Det är naturligtvis inte så många. De väljer att ta ett jobb som inte betalar 70 000 utan kanske något annat som är mellan a-kassenivån och de 70 000 som det nu handlar om. Det är en intressant diskussion. Vems är pengarna egentligen?

Varför har vi valt att lägga nystartsjobben i den privata sektorn? Hade vi expanderat detta till den offentliga sektorn hade det fått en ökad offentlig konsumtion som effekt. Då hade undanträngningseffekterna varit väsentliga, och det hade inneburit ett samhällsekonomiskt problem.

Detta är inte ett anställningsstöd. Det finns ingen begränsning i antalet. Vi har prognostiserat 20 000 vid årets slut. Jag hoppas att vi når

många fler. De estimat som finns visar att det är ungefär 200 000 personer som är berättigade till ett nystartsjobb. Det hade inte varit något annat än en stor seger om en majoritet av dem hade fått ett nystartsjobb. Som det är konstruerat innebär det en samhällsekonomisk och personlig vinst för var och en som går från det utanförskap och den arbetslöshet som ni har lämnat efter er och in i arbete.

De allra flesta ligger i lönelägen som är helt normala, under 20 000 kronor. Men även för den handfull personer som vi nu talar om blir det en personlig och samhällsekonomisk vinst. Det är så det ser ut.

Anf. 84 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern frågar: Vems är pengarna? Pengarna är inte arbetsmarknadsministerns. Pengarna är svenska folkets. Svenska folket vill att pengarna används på bästa möjliga sätt. Jag tror att inte ens Moderaternas eller stödpartiernas väljare tycker att det bästa sättet att använda statens pengar är att subventionera personer som har en lön på 50 000–70 000. Man vill att svenska folkets pengar används till dem som står längst från arbetsmarknaden. Givetvis hoppas jag också att många fler kan få nystartsjobb och en anställning, men det måste finnas ett tak för hur mycket staten ska subventionera.

Det är dags för arbetsmarknadsministern att ge upp talet om att det inte är någon subvention utan en skattekreditering. Dels är det ingen jäkel i svenska folket som begriper vad skattekreditering är för något, och även om de skulle göra det skulle de inte komma med någon annan slutsats än den som jag har kommit fram till. Det är en subventionering med statliga pengar, skattemedel. I annat fall hade man fått in dem, nu får man inte in dem, alltså är det en subventionering. Det kommer inte arbetsmarknadsministern ifrån.

På samma sätt är det en subventionering av hushållsnära tjänster. Det är också en sorts skattekreditering. Det finns massor av sådana system. Det är en subventionering med statens pengar, och det är fel.

6 000 personer har fått nystartsjobb, inte en subventionering på löner på 50 000–70 000. Men jag tycker att arbetsmarknadsministern ska:

1. Gå hem och fundera på om det inte skulle behövas ett tak!
2. Ta fram statistik på vilka som har fått detta och i vilka lönelägen de ligger, och redovisa det för riksdagens arbetsmarknadsutskott snarast möjligt!

Då kan vi ha en ordentlig diskussion om det är tre fall eller fler och om det i så fall behövs någon åtgärd från riksdagens sida.

Anf. 85 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! När det gäller skattekrediteringen för arbetsmarknadsministern ett resonemang som nästan gör mig mörkrädd. Kontentan av det som arbetsmarknadsministern sade är att all sänkning av arbetsgivaravgifter är en ren vinst. I så fall kunde man ta bort alltihop så blev det en jättevinst.

Det är väl här som den moderata ryggradsideologin sitter. All skatt är en form av bestraffning och inte ett medel för att kunna verkställa de mål som finns i samhället i form av skola, utbildning och så vidare. För det

måste man ta ut skatt, men det ses som en bestraffning av er. Nu straffar man några lite mindre. Då är det inte en subvention, utan då får de tillbaka de pengar som egentligen är deras. Det är så resonemanget går, och det är ett konstigt sätt att se på det.

Jag är övertygad om att om det inte vore för budgetlag och budgettak hade regeringen lagt ett anställningsstöd eller något i den stilen i stället. Men det är mycket enklare att göra en skattekreditering, för då slipper man föra det resonemanget. Då får man en intäktsförlust som är ganska lätt att bära just nu, när konjunkturen är den kanske starkaste på 40 år, när det går väldigt bra och skatteintäkterna ökar totalt sett i samhället. Men vi vet också att när det vänder går det väldigt snabbt åt andra hållet. Skatteintäkterna minskar. Och då ligger den här skattekrediteringen kvar. Jag tycker att det finns skäl att se det precis som Ulf Holm gör. Det här är en subvention till dem som anställer. De slipper betala in den skatt som alla andra ska betala in. Man gör på ett speciellt vis och slipper det här. Det är ingenting annat än en ren subvention. Allt annat, skulle jag vilja säga, är bara att försöka kringgå vad det faktiskt handlar om.

Anf. 86 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är ett extremfall som vi nu diskuterar. Ulf Holm är ju bra på att läsa tidningar. Det brukar komma interpellationer när det står saker i tidningar. Återigen: Vi avstår från 20 000. Vi får in 50 000 i den manövern. Vi gör en samhällsekonomisk vinst på 30 000. Det är en vinst för samhället. Det är en vinst för skattebetalarna. Det är en vinst för den enskilde. Jag har ju svårt att se det som något extremt kontroversiellt eller besvärligt. Det är ju det som uppstår.

Dessa 30 000, om jag tar det räkneexemplet, kan ju användas just för att jobba mer med dem som befinner sig längre ifrån. Det är *ett* exempel. Det är ju precis det som är möjligt att göra när man får fler som jobbar. Det ni lämnade efter er, återigen, var en situation där var femte i arbetsför ålder stod utanför. Vi har nu att städa upp efter er. Nystartsjobben är *ett* sätt. Nu är det över 7 000, den här veckan, som har fått nystartsjobb. Det är jag väldigt glad över. Jag önskar att det blir många fler, för det betyder att personer som har varit utanför arbetsmarknaden i över ett år har en möjlighet att gå till jobbet, att känna stolthet över jobbet, att få en lön att leva på och en arbetsgemenskap att vara med i. 40 procent av dem som hittills har fått nystartsjobb har varit borta i två år eller mer. Det är en fantastisk seger.

Sedan har vi en handfull som har höga löner. Ja, det kan naturligtvis sticka i ögonen på en del. Men samtidigt är det en samhällsekonomisk vinst som heter duga att även de kommer in på arbetsmarknaden. Det är också ett problem om man skulle sätta upp en sådan här lönegräns. Vi skulle få personer som befinner sig nära den gränsen som skulle hindras i sin löneutveckling. Då skulle vi skapa ett utrymme för en sämre löneutveckling än man skulle kunna ha annars. Det tycker jag inte heller vore rätt.

Slutsatsen är att visst kan man ta upp några exempel som kan sticka i ögonen. Men det är en vinst för den enskilde, en vinst för samhället och en vinst för ekonomin i stort. Alltså är det bra.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig vad jag tänker vidta för åtgärder för att förhindra att tusentals arbetslösa blir utan det stöd och de insatser som de behöver för att komma ut på arbetsmarknaden igen.

Jobb- och utvecklingsgarantin beräknas, som Sven-Erik Österberg mycket riktigt påpekar, omfatta ca 62 000 individer och kosta närmare 10 miljarder. Inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin kommer det att finnas möjligheter till arbetsträning, arbetspraktik, subventionerade anställningar och kompetenshöjande insatser. En särskild satsning görs på funktionshindrade då ytterligare medel tillförs för lönebidrag och anställningar vid Samhall AB. I vårpropositionen aviseras vidare en jobbgaranti för ungdomar som beräknas omfatta upp till 30 000 ungdomar, liksom så kallade instegsjobb för nyanlända invandrare.

Sammantaget kommer det under 2007 att finnas utrymme för 95 000 personer i arbetsmarknadspolitiska program. Det är nästan lika många som under 2003 – och då är ändå konjunkturläget nu väsentligt bättre med en stark efterfrågan på arbetskraft.

Detta, Sven-Erik Österberg, är inte att lämna de arbetslösa utan stöd. Detta är att ta ansvar för dem som verkligen behöver insatser från arbetsförmedlingens sida.

Samtidigt ska vi vara medvetna om att arbetsmarknadspolitiska åtgärder inte är nog för att lösa de grundläggande strukturella problem som finns på svensk arbetsmarknad, långt ifrån. Detta borde också vara uppenbart för Sven-Erik Österberg, som under den föregående mandatperioden i egenskap av statsråd varit medansvarig för den socialdemokratiska regeringens politik.

Trots satsningar på en rad olika former av arbetsmarknadspolitiska program, åtgärder och stöd, trots stora volymer av programplatser i tider av god konjunktur, så permanentades under det socialdemokratiska styret den höga arbetslösheten samtidigt som utanförskapet bland inte minst invandrare och ungdomar växte.

För mig är slutsatsen för framtiden enkel. Gör man som man har gjort så kommer det att gå det som det har gått. Traditionell socialdemokratisk politik är inte någon lösning för de många människor som står utanför arbetsmarknaden eller lever på den ekonomiska marginalen. Det är en slutsats som jag tror också drogs av många väljare som i det senaste valet röstade för förändring.

Alliansen gick till val på ett brett politiskt program för nya jobb och nya och växande företag. Detta program genomförs nu i snabb takt. Omläggningen av arbetsmarknadspolitiken, med fokus på matchning och riktiga jobb samt insatser för dem som står allra längst från arbetsmarknaden, är bara en del i det. Jobbavdraget gör det mer lönsamt att arbeta. Sänkta arbetsgivaravgifter inom flera olika sektorer stimulerar efterfrågan. Nystartsjobben innebär att tröskeln för att nyanställa personer som står långt från arbetsmarknaden sänks påtagligt.

Herr talman! Arbetsmarknadspolitiska insatser kan i sig aldrig skapa ekonomisk tillväxt och jobb åt alla. För det behövs det, det är min bestämda uppfattning, en bred, samlad politik som tar sikte på de grundlägg-

gande förutsättningarna för utbud och efterfrågan och ger människor förutsättningar att växa, utvecklas och ta makten över sina liv. Det är så vi tacklar utanförskapet, och det är så vi ger de många arbetslösa möjligheter till riktiga jobb.

Prot. 2006/07:107
15 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 88 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag ska börja där arbetsmarknadsministern brukar sluta sina anföranden när det inte finns några repliker kvar, med att tala om vilket städjobb han har gjort efter den socialdemokratiska regeringen och vad han tog över. Jag kan ju också påminna arbetsmarknadsministern om hur det såg ut efter 1994, när den borgerliga regeringen hade suttit. Då hade vi massarbetslöshet i landet. Vad som skedde under den socialdemokratiska perioden var ju att den pressades ned ordentligt.

Vad som är intressant att se i hela den arbetsmarknadspolitiska utvecklingen är ju inte att det som sker i Sverige nu efter regeringsskiftet är något unikt. Att arbetslösheten sjunker är sant. Att vi har en stark konjunktur – ja, kanske den bästa på 40 år – är också sant. Den här sänkningen av arbetslösheten sker ju också i våra grannländer runt om i Europa som en del av konjunkturen. Det är ju inte som ett resultat av att man har ändrat arbetsmarknadspolitiken eller att den skulle vara så framgångsrik. Det är ju inte detta det handlar om, utan det handlar om något helt annat.

Arbetslösheten var för hög, ja så är det. Den är fortfarande för hög, skulle jag vilja säga. Men det som oroar mig, och det var därför jag ställde den här interpellationen, är att jag ser att de som bäst behöver arbetsmarknadspolitiken inte får någon i dag. Det här berättar man om på varenda arbetsförmedling. Jag hoppas att arbetsmarknadsministern reser runt och träffar dessa arbetsförmedlare som berättar om dem som är långtidsarbetslösa, de som har varit arbetslösa under en väldigt lång period och som man nu inte kan ge något stöd. Det finns inga resurser till dem.

Det har varit en kraftig neddragning av arbetsmarknadspolitiska medel. 8–9 miljarder mindre lade man på den delen i höstas. Och så kommer man med jobb- och utvecklingsgaranti. Det finns inga resurser till den. Amschefen skriver att det inte blev några signaler kring det här i vårbudgeten. Man har de medel man har, och dem måste man försöka hantera. Och så slår man till med en timeout, som man kallar det, och säger: Nu kan vi inte ge någonting, för vi måste ha till försörjningsstödet enligt de regler som finns. Det var ju det som hände för någon vecka sedan. Det blev tvärstopp.

Det händer saker där ute. Det kan väl inte heller ha undgått regeringen hur många det är som har fått avbryta sina arbetsmarknadsutbildningar. Jag träffade en kvinna nere i Karlshamn som berättade att hon hade fått en arbetsmarknadsutbildning som skulle leda till ett jobb. Hon skulle få jobbet när utbildningen var klar. Den var tvungen att avbrytas för att man hade fått neddragna resurser. Hon kunde inte få sitt jobb. Hon hamnade i verkligt utanförskap, i öppen arbetslöshet, med en försämrad akassa där hon förmodligen är nere på 65 procent i dag.

Det är hur man pressar enskilda människor, men regeringen kör ju med sina floskler och säger att överlag blir det så här, fler får jobb, det blir bättre och så vidare. Men det är oerhört viktigt, och det brukar ju

vara Moderaternas käpphäst, att titta på den enskilde individen. Det gäller dock inte arbetsmarknadspolitiken. Då är det generella svepningar som gäller. Då är det genomsnitt. Då är det tendens, utveckling och så vidare. Men den grupp som är svårast utsatt, de som fortfarande är arbetslösa, de som inte får de stöd som de behöver, som inte får del av den inriktning som gäller, är ju i en oerhört pressad situation. Det är många som nu också får gå till försörjningsstöd för att a-kassan inte fungerar för dem.

En grupp som man kan titta på i statistiken enligt SCB är ju långtidsarbetslösa ungdomar. Det är ju en typisk sådan grupp som är väldigt svårt utsatt genom att man kanske inte har gått färdigt gymnasieskolan av olika skäl. Man har inte gått yrkesutbildning och sådant. Man har för dåligt på fötterna för att komma ut på arbetsmarknaden. Den gruppen har ökat. Från 2 200 har det blivit över 9 000 personer som är långtidsarbetslösa. Det är precis ett bevis på att arbetsmarknadspolitiken inte når in dit. De kommer inte i åtnjutande av nystartsjobb. Det är ointressant med 30 procents subventionering av lönen för den kategorin. Där behövs andra insatser. Det är därför jag ställer den här interpellationen. Då ska vi ändå veta att konjunkturen är urstark just nu. Hur blir det med den här arbetsmarknadspolitiken om konjunkturen vänder och vi ser att också arbetsmarknaden vänder? Då kommer det här att vara en oerhört utsatt grupp.

Anf. 89 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag ska börja med att citera herr arbetsmarknadsminister Littorin: Vi sade vad vi skulle göra och vi gör vad vi har sagt.

Det har varit Littorins bärande devis när systemskiftet på den svenska arbetsmarknaden genomförs. Littorin har gett sig på Sveriges löntagare genom den kraftigt försämrade a-kassan. Nu blir det hårdare krav på de arbetslösa. Man ska söka jobb från första dagen – alla jobb i hela landet.

Littorin har tvingat Ams att ta timeout. De kan inte hjälpa arbetslösa längre. Det är bara att vända tillbaka om man råkar vara arbetslös och inte långtidsarbetslös. Det finns inga arbetsmarknadsutbildningar. Det finns inget anställningsstöd. Det finns inte starta-eget-bidrag för arbetslösa om man vänder sig till arbetsförmedlingen.

Därutöver har vi herr Björklund som har stängt dörren för vuxenutbildning. Människor som behöver rustas och få extra stöd, människor som står väldigt långt från arbetsmarknaden för de jobb som skapas i samhället och kräver utbildning får inget stöd.

Ministern följer på den inslagna vägen och fortsätter att använda generella skattesänkningar. Nystartsjobben är ett sådant exempel. Instegetsjobben är ett annat. Vi har också sänkning av sociala avgifter för ungdomar vilket har fått kritik från i stort sett alla håll. Det är ett trubbigt verktyg, det kostar mycket och hjälper inte människor som står väldigt långt från arbetsmarknaden.

Den andra delen av den inslagna vägen är, vill jag påstå, en medveten underfinansiering av den så kallade jobb- och utvecklingsgarantin. Det är en medveten underfinansiering av det som vi kommer att se i slutet av året, den så kallade ungdomsgarantin.

På det här sättet nedmonterar man svensk arbetsmarknadspolitik och det som har varit bärande i den svenska modellen. Det tycker jag är allvarligt.

Lägg därtill den generella politiken med förändringen av fastighets-skatten så att det gynnar de allra rikaste, och förmögenhetsskatten. När väljarna lyssnar in allt detta och får se hur den borgerliga regeringen prioriterar drar man sig till minnes Littorins ord: Vi sade vad vi skulle göra och vi gör vad vi har sagt. Då blir det stora problemet att väljarna inte känner igen sig. De uppfattade det inte så här. Det var inte de löften som ni gav människor – inte på arbetsmarknadens område och inte på välfärdsområdet. Det är det som straffar er i opinionen.

Jag vet att det sitter hårt inne för Littorin att erkänna misstag, men jag har snappat upp ur tidningen ST att det är bra fråga sig om man gör rätt och man ska inte vara sämre än att man kan ändra sig.

Jag tror att det är läge nu att ändra sig, Littorin. Er politik minskar inte utanförskapet. Den vidgar klyftorna och ger mer till dem som redan har riktigt mycket. Den ger sig på dem som är arbetslösa och sjuka. Ändra politik nu, innan det är för sent.

Anf. 90 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Vi går tillbaka till interpellationen. Programvolymerna i år motsvarar nivåerna 2003 när vi hade ett betydligt sämre arbetsmarknadsläge än i dag. Det är det första man kan säga. Inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin lägger vi 9,8 miljarder brutto. Det innebär 31 000 fler platser nästa år, enligt vårt förslag, och 20 000 år 2009 jämfört med budgetpropositionen för 2007.

Det innebär att vi i år ligger på ungefär 1 procent av bnp för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är mer än Finland, det är mer än Frankrike, det är mer än Irland, det är mer än Tyskland och det är mer än Storbritannien för att ta några exempel på omfattningen som ni nu menar är ett stort systemskifte. Jag ska inte återupprepa vad jag brukar säga om systemskifte och vem som stod för det.

Poängen är naturligtvis att vi fortsatt har en stor och omfattande arbetsmarknadspolitisk programverksamhet i Sverige. Vi gör en medveten omläggning och försöker faktiskt dra ned en del på program för personer som har haft ganska nära till arbetsmarknaden. Det är naturligtvis delvis betingat av de goda konjunkturerna. Vi vill inte låsa fast personer som rimligen borde kunna ha ett arbete i programåtgärder. I stället lägger vi merparten av resurserna på dem som befinner sig allra längst ifrån. Det är ett medvetet val. Vi föreslår, som ni vet, att man tar bort ungdomsgarantin och den kommunala ungdomspraktiken och ersätter den med jobbgaranti för unga. Det gör vi därför att vi har sett – och det har visat sig tydligt i många undersökningar – att just de två åtgärderna har tenderat att förlänga arbetslöshetsperioderna för unga. Om man har en programåtgärd som förlänger arbetslöshetstiden måste man väl ändå fundera över om den är effektiv. Jag kan bara dra slutsatsen att den inte är det. Då måste vi hitta verktyg som är mer effektiva.

Inom jobbgarantin för unga föreslår vi det som har visat sig effektivt i Sverige, men också i Danmark, nämligen mer av praktikplatser och olika typer av utbildning för att hjälpa dem som verkligen behöver hjälp för att bli anställningsbara på arbetsmarknaden.

I det här sammanhanget är det glädjande med SCB:s siffror som kom i dag att 44 000 ungdomar fler var i arbete den sista mars i år jämfört

med för ett år sedan. Det är den bästa siffran sedan 1987. Det är väldigt glädjande. Vart fjärde nystartsjobb går till ungdomar.

Vi verkar ju nå ert gamla mål, 4 procents öppen arbetslöshet inom kort. Det är inte mitt mål, ska jag säga. Ur politisk synvinkel tycker jag att det bara finns ett mål, och det är full sysselsättning. Alla som vill och kan vara med på arbetsmarknaden ska ha möjlighet att vara det. Vad skulle jag säga till de 4 procent som är kvar på perrongen om vi skulle uppnå ert gamla mål? Det tycker jag är orimligt.

Slutsatsen är att det finns gott om manöverutrymme. Jag uppfattar naturligtvis signalerna från Arbetsmarknadsstyrelsen och Arbetsmarknadsverket. Det är en omställningsperiod man står inför. Den sker samtidigt som man förbereder sig för en enhetsmyndighet. Jag har full respekt för att man nu jobbar stenhårt på arbetsförmedlingarna och att Ams har mycket att göra under resten av det här året och även framöver.

Vi ser att förvaltningsanslaget på Ams är lite drygt 5 miljarder. Det är ungefär ½ miljard mer än för utfallet budgetåret 2005.

Anf. 91 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! När det gäller full sysselsättning har vi samma mål. För den socialdemokratiska regeringen var inte 4 procent något mål. Det var ett delmål i kampen för att komma till full sysselsättning. Där har vi samma ambitioner.

Problemet är att man missar dem som har det allra svårast. Det är det som sker just nu. Man har gått från 150 000 platser förra året ned till 95 000 med sikte på 65 000 platser nästa år. Det innebär att man successivt måste trappa ned.

Arbetsmarknadsministern vet ju mycket väl att det inte finns 95 000 fräscha platser att använda. De är ju redan upptagna av dem som har funnits i tidigare program. Inte ens alla de som har funnits med har fått plats. Det var det jag vittnade om. Ett antal tusen har faktiskt fått avbryta sina utbildningar och olika former av arbetsmarknadspolitiska insatser eftersom det inte har funnits resurser.

En annan kategori som kanske står ännu längre från arbetsmarknaden är de arbetsmarknadsprojekt som kommunerna många gånger har bedrivit. Jag har besökt Kalmar där man har 250 personer av de allra svårast arbetshandikappade. De kan ha fysiska och psykiska funktionshinder eller missbruksproblem efter ett tidigare hårt liv och har nu försökt att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Kommunen har gått in med vissa resurser. Det har kommit medel från Europeiska unionen. Även länsarbetsnämnden har varit en viktig finansiär. Länsarbetsnämnden drar nu tillbaka sina resurser.

Under en övergångsperiod har de flesta kommuner skjutit till kommunala medel. Man har fört över ansvaret från en statlig arbetsmarknadspolitik till en kommunal arbetsmarknadspolitik. Det är klart att kommunalråden oavsett partifärg oftast inte vill se sina kommuninvånare kastas ut i öppen arbetslöshet när man kanske vet att den öppna arbetsmarknaden inte står till förfogande för dessa människor. Det är också sådant som händer genom de resursneddragningar som har skett. Det är väldigt viktigt att peka på det. Det fattas så att säga insatser för detta.

Jag tycker att de långtidsarbetslösa ungdomarna är ett så tydligt bevis på att de som har det svårast nu drabbas värst av denna arbetsmarknads-

politik. Antalet långtidsarbetslösa ungdomar har ökat från 2 200 till över 9 000. Det finns inga insatser för dem. Det finns inga medel för dem. Ams tar timeout därför att man måste klara de andra delarna som regeringen inte skickar några pengar till. Det är det som faktiskt sker när det gäller detta.

Jobbgarantin för ungdomar är något av det största ordförvrängeri som vi har hört. En garanti för mig är en garanti, då vet jag att det blir någonting. Är det en jobbgaranti, så är det ett jobb som är garantin. Det enda som ungdomarna här har garanti för är att de får en lägre ersättning. Det sker en hårdare nedtrappning i a-kassan för dem än för andra, trots att de betalar samma avgift. Det är en diskriminering av ungdomar.

Den andra garantin handlar om att de 30 timmar i veckan ska vara aktivt arbetsökande på arbetsförmedlingen. Det är en uppstramning som har skett. Jag tycker i och för sig att det är okej att man ska söka jobb. Det säger jag också. Men det är ett ordförvrängeri av vad garanti står för. Garanti är en garanti för att man ska få ett jobb. Det var det som man trodde att en jobbgaranti för ungdomar innebar när detta förslag lades fram. Men det finns inte med här.

Det är också väldigt vagt skrivet beträffande kvalitet i jobb- och utvecklingsgarantin och vad den faktiskt leder till. Folk frågar vad den innebär. Men det vet man faktiskt inte. Man kan inte läsa sig till det i regeringens proposition. Jag vet inte om Littorin står på knä vid sängen om kvällarna och ber en bön om att han hoppas att detta ska gå vägen. Man kan nästan tro att han gör det så pass andefattigt som detta faktiskt är när det gäller hur detta ska fungera i praktiken. Och jag förstår att man är förtvivlad i Arbetsmarknadsverket när man ska försöka verkställa detta.

Anf. 92 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jobb- och utvecklingsgarantin är underfinansierad, Littorin. Det är viktigt att ta med sig det. Det är det som tvingar Ams att dra i nödbromsen nu och säga att det inte är lönt för dem som är arbetslösa att komma och fråga om de kan få ett starta-eget-bidrag, en arbetsmarknadsutbildning eller någon annan form av stöd. Det är inte lönt. Dessa pengar är uppbundna till jobb- och utvecklingsgarantin. Så det är lika bra för dem att vända vid dörren. Det är det besked som ges.

Därtill kan man lägga alla de attacker som regeringen gör mot arbetslösa i form av sänkt a-kassa och ökade krav. Den debatten kommer vi att ta senare. Jag är rädd för att denna cocktail av Littorinsk arbetsmarknadspolitik kommer att leda till en ökad hotbild mot arbetsförmedlingarna.

Det är de facto märkbart att Littorin och de övriga i den borgerliga regeringen så snabbt har ändrat retoriken i fråga om utanförskapsbegreppet. Visst fortsätter arbetslösheten att minska. Men det totala utanförskapet, såsom ni själv räknade före valrörelsen, herr Littorin, och såsom er statsminister räknade, har ökat, inte minskat, sedan ni tog över. Nu ska jag inte skylla det på er. Det är säkert inte ert fel. Delvis tror jag det. Men faktum kvarstår att ni inte ska komma undan dessa sätt att räkna, även om ni i retoriken nu ändrar blickpunkt.

Sedan har Sven-Erik Österberg talat om ungdomsgarantin, så det vill jag inte gå in på.

Men jag vill avsluta med det lite ödmjuka uttrycket: Det är bra att fråga sig om man gör rätt. Och man ska inte vara sämre än att man kan ändra sig.

Littorin, det är nu dags att ändra sig.

Anf. 93 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Sven-Erik Österberg tog upp en viktig fråga, nämligen att man nu tar bort många stora och viktiga insatser för de arbetslösa.

Under den förra mandatperioden slogs det rekord i antalet nystartade företag. Och sedan sommaren 2006 har antalet nya jobb ökat hela tiden, och statens ekonomi är god. Det är ett arv från oss socialdemokrater. Varsågod!

Trots denna ljusa bild finns det fortfarande människor som inte får jobb, i vissa fall på grund av brister i utbildning eller på grund av avsaknad av rätt kompetens. I ett sådant läge är det en prioriterad fråga för oss socialdemokrater att se till att dessa människor får ett aktivt stöd genom vuxenutbildning, kvalificerad arbetsmarknadsutbildning inom bristyrken och praktik för att företagen faktiskt ska få tillgång till den arbetskraft som de efterfrågar.

I den tidning som jag läser nästan dagligen hemma i mitt län kan jag varje helg se massor med lediga jobb. Men det är jobb där det krävs kvalificerad yrkesutbildning, fem års arbetslivserfarenhet och kanske en universitetsutbildning. Och de som är arbetslösa matchar ofta inte dessa jobb. Vad dessa människor då behöver höra att de behövs och att man har någonting att erbjuda dem. De behöver inte höra att de inte har något jobb, att de därför får sänkt ersättning och att man därför inte vill ha med dem att göra. Det är vad den borgerliga regeringen nu gör. Man prioriterar skattesänkningar framför ungdomar.

Antalet långtidsarbetslösa ungdomar, som Sven-Erik Österberg har talat om och som jag har talat om i en tidigare interpellation, är nu 10 000. Det är ungdomar som inte har haft ett jobb på över 100 dagar. Och nu väljer regeringen att ta bort det kommunala programmet för ungdomar. Ungdomsgarantin avvecklas helt. Regeringen påstår att man där låste in ungdomar i arbetslöshet. Jag skulle vilja säga att man där såg till att ungdomar fick stöd och hjälp att söka arbeten och få ordning på sina papper. Och många ungdomar vittnar om att dessa insatser faktiskt har hjälpt dem att via praktik få ett nytt arbete.

Det som regeringen svarar via Sven Otto Littorin är att de är välkomna den 1 december. Då ska man se vad man kan göra. Frågan är hur stor denna grupp med långtidsarbetslösa ungdomar då har blivit. Bara i min hemkommun har dessa ungdomar ökat i antal från 60 till 300, och det är bara fram till i april. Det är klart att den gruppen kommer att bli stor. Och regeringen säger att de på något sätt får skylla sig själva. Det där får någon annan lösa. Regeringen har inte riktigt tid med dem eftersom man håller på att sänka skatten för dem som redan har arbete och för dem som har förmögenhet. Därför har man inte just nu råd att avsätta pengar för att de ska kunna få en arbetsmarknadsutbildning och för att de ska kunna få läsa på Komvux och därmed kunna ta ett jobb på de företag som faktiskt efterfrågar arbetskraft just i dag.

Min fråga till Littorin är: Vilket svar ger du till dessa långtidsarbetslösa ungdomar nu när du håller på att nedmontera arbetsmarknadspoliti-

ken? Vad ska de göra fram till den 1 december 2007, förutom att sitta 30 timmar på arbetsförmedlingen?

Prot. 2006/07:107
15 maj

Anf. 94 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Till dem säger jag att vi nu tar hand om de problem som Socialdemokraterna försatte dem i, när över 100 000 under 24 år lämnades vind för våg i utanförskap, den femte sämsta siffran i Europa. Det var det som ni lämnade efter er när det gällde ungdomar. Det var riktigt uselt.

Ja, antalet långtidsarbetslösa ungdomar ser i statistiken ut att ha ökat på det sätt som vi har hört beskrivas. Vad är det som har hänt? Jo, vi har dragit bort två program som inte har levererat annat än förlängda arbetslöshetstider för ungdomar. Vi har dragit bort ungdomsgarantin och kommunala utbildningsprogram. De har förlängt arbetslöshetstiden. Det är inte så att dessa ungdomar har gått från att ha haft ett arbete till att hux flux ha blivit långtidsarbetslösa. De har bytt kolumn i arbetslöshetsstatistiken.

Det som vi vill är att se till att de får ett arbete att gå till. Det vill vi försöka göra genom åtminstone tre åtgärder. Det handlar om jobbgarantin – 2,8 miljarder – 30 timmar hjälp och stöd i veckan, som också kommer att innefatta olika typer av utbildningar och det som man kan tänkas behöva för att lättare komma tillbaka till arbetsmarknaden. Vi gör det med halverade arbetsgivaravgifter för unga från den 1 juli. Och vi konstaterar att vart fjärde nystartsjobb har gått till en person under 24 år.

Jag vill också påminna om att Sven-Erik Österberg i sitt inlägg för en stund sedan sade att vi missar dem som har det svårast. Vi lägger om politiken just för att få fokus på dem som har det allra svårast. Och det gör vi genom jobb- och utvecklingsgarantin – det är 9,8 miljarder brutto – just för dem som befinner sig längst ifrån arbetsmarknaden. Det innebär ett stort antal ytterligare platser för att hjälpa just dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden.

Eva-Lena Jansson pratar om arbetslösheten – hur hon nu sade. Det var så fantastiskt beträffande vad ni lämnade efter er. Ja, jag vill påminna om att arbetslösheten under förra mandatperioden ökade med åtminstone 2 procentenheter. Det var vad ni lämnade efter er. Det var ett avdukat bord; det var uppätet. Det gäller inte minst, som vi hört, ungdomar och funktionshindrade. Bland funktionshindrade kvinnor ökade arbetslösheten med 2 procentenheter under förra mandatperioden. Kurvorna på arbetslöshetens område pekade fel.

Utanförskapet pratade Luciano Astudillo om. Men jag vill påminna om att obalansstalet nu sjunker. Vi har nu färre arbetslösa och fler i sysselsättning samtidigt som sjukskrivningarna minskar. Det är första gången på 20 år såvitt jag vet som det ser ut på det sättet.

Vi kommer säkert att kunna diskutera detta många gånger framöver under trevliga tisdagskvällar i riksdagen.

Låt mig upprepa att vi nu har nästan lika många programplatser som år 2003, runt 95 000 platser. På jobb- och utvecklingsgarantin lägger vi 9,8 miljarder brutto – det gäller ytterligare ett stort platser – under nästa år och året därefter.

Totalt lägger vi ungefär 1 procent av bnp på arbetsmarknadspolitiska utbildningar. Det är ett av de högsta talen i världen. Danmark, Nederländerna och kanske ytterligare något land slår oss där. Det är så verklighet-

Svar på
interpellationer

en ser ut, så – med all respekt – att tala om moras, en arbetsmarknadspolitik i fritt fall, systemskifte och så vidare äger inte sin riktighet.

När det här har fått verka och vi har fått komma tillbaka till det och har analyserat det ska man, där håller jag med Luciano Astudillo, se om det fått önskvärda effekter eller om det är någonting som vi kan göra bättre. Den öppenheten lovar jag att jag ska fortsätta att ha.

Anf. 95 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Vad jag i detta mitt sista inlägg i den här debatten vill peka på är att ett av de många problemen med arbetsmarknadspolitiken naturligtvis är att, som vi ser, också småföretagare skriker efter arbetskraft. Det finns inte yrkesutbildad arbetskraft. Det vore därför nu ett alldeles ypperligt läge för bristyrkesutbildning och för att se till att täcka de behov som finns ute i samhället. Det är aldrig så lätt att få ut människor i arbetslivet som när det är en ordentlig högkonjunktur.

Nu är det brist på arbetskraft samtidigt som drygt 4 procent fortfarande är öppet arbetslösa. Det är ju så det ser ut. Det är en brist i arbetsmarknadspolitiken.

Sedan har vi skattesänkningarna med 60 miljarder. 50 procent av det totala paketet hamnar hos den tiondel av befolkningen som tjänar mest. Det är ju så profilen ser ut när det gäller nuvarande åtgärder. Sedan kan man slå sig för bröstet och säga att låginkomsttagare får lite skattesänkningar. Men det är ingenting i proportion till vad höginkomsttagarna får och hämtar hem.

Samtidigt har regeringen inte råd att hålla uppe Ams och att se till att man håller kvaliteten i verksamheten. Man drar ned på anslaget med 500 miljoner. 1 200 anställda på Arbetsmarknadsverket måste det, med nuvarande resurser, dras ned med. Det har Amschefen redovisat för oss. Detta är en konsekvens av den förda politiken.

2 000 långtidsarbetslösa ungdomar ökar till 9 000, samtidigt som man tar bort ungdomsprogrammen. Men sanningen är, arbetsmarknadsministern, att 30–40 procent av programmen – de är ganska många – har lett till anställning. Då ska man veta att det handlar om en av de kanske svåraste grupperna av arbetslösa.

Lösningen är inte att ta bort programmen. Det vore bättre att i stället titta på de goda exemplen och se om vi kan förverkliga sådant och se till att rätt stöd ges. Nu blir det ungdomsgarantin och lägre a-kassa och att sitta och söka jobb eller närvara på hotell. Det hjälper inte för de här personerna. Det finns inga jobb som matchar dem om de inte får ett tillräckligt stöd, utbildning och så vidare.

Jobb- och utvecklingsgarantin är underfinansierad. Det hjälper inte att säga att man satsar 9 miljarder om det inte räcker till den här volymen av människor och till de åtgärder som behövs. Jobb- och utvecklingsgarantin är ändå underfinansierad.

Anf. 96 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag ska vara noga med att poängtera att det jag sade var att det under förra mandatperioden slogs rekord i antalet nystartade företag. Sedan sommaren 2006 har antalet nya jobb hela tiden ökat. Statens ekonomi är god. Det är ett arv från Socialdemokraterna. Var aktsam om det!

Jag sade *inte* att jag tycker att ungdomsarbetslösheten är någonting som kan nonchaleras, snarare tvärtom! Ungdomsarbetslösheten är någonting som man måste ta på största allvar. Jag upplever att den borgerliga regeringen inte gör det.

Om man, som de som jobbar med arbetslösa ungdomar har konstaterat, vill permanenta ett utanförskap ska man strunta i ungdomarna. Då ska man säga: Du får sköta dig själv. Vi bryr oss inte om dig. Du kan komma till arbetsförmedlingen en gång i veckan – eller vad den nu handlar om. Vi bryr oss inte.

Vill man permanenta ungdomars utanförskap ska man göra så. Hundra dagar för en 19-åring är en oerhört lång tid. Därför är det så viktigt att verkligen sätta in insatser. Det jag önskade av den förra socialdemokratiska och det jag önskar av den nuvarande regeringen är att insatser sätts in ännu tidigare för ungdomar.

Vad vi nu ser är att den moderatledda regeringen gör precis tvärtom. Man försämrar arbetsmarknadspolitiken för dem som så väl behöver den. Det är cyniskt. Samtidigt sänker man skatten för dem som tjänar mest.

Ungdomarna är vår framtid. Om vi inte kan ge dem framtidshopp om jobb kommer vi själva att få en mycket tuff framtid. De här ungdomarna måste vi satsa på. Om vi nu glömmer bort dem och säger att vi kanske har någonting åt dem den 1 december 2007 kommer vi att tappa många av de ungdomarna för många år framöver. Det vill jag inte ställa upp på. Därför säger jag att det blir IG, att det är en icke godkänd arbetsmarknadspolitik.

Anf. 97 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson säger att man om man vill permanenta arbetslösheten ska strunta i ungdomarna. Ja, det var tyvärr just det ni gjorde.

Det är glädjande att konstatera att vi per den 31 mars har 44 000 fler ungdomar i arbete än för ett år sedan. Det är den bästa siffran sedan 1987, bästa siffran på 20 år.

Vi vill förstärka och fördjupa den goda konjunkturen genom att göra det billigare och enklare att anställa ungdomar. Vi gör det genom att halvera arbetsgivaravgiften – det gäller från den 1 juli – genom insatserna inom ramen för jobbgarantin för unga med 2,8 miljarder brutto och genom alla möjliga andra insatser.

Sven-Erik Österberg tar upp en väldigt intressant frågeställning som jag nästan skulle hoppas att vi kunde diskutera lite längre vid något annat tillfälle. Det handlar då om matchningen och matchningsproblematiken. Där håller jag helt med; den är ett stort problem.

Vi befinner oss i läget att vi har höga vakanstal och samtidigt en hög arbetslöshet. Under en lång rad år, åtminstone under de senaste sex sju åren, har vi rört oss i fel riktning på den så kallade Beveridgekurvan. Det är synd att Patrik Björck inte är här. Om han kunde skulle också han ha gått upp i debatten.

Som jag ser det finns det en lång rad saker som vi där kan prata om. Men när det handlar om just arbetsmarknadspolitiska utbildningar för att förbättra matchningen kan jag väl säga att min åsikt är att många av de långa utbildningarna skulle komma lite för sent om vi nu fattade beslut

om dem. Det skulle så att säga bli leverans på dem ute i systemet när den här högkonjunkturen kanske viker. Då har vi utbildat för fel konjunktur.

Oftast är det så att omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna har ett konjunkturrellt inslag. För de allra kortaste utbildningarna tycker jag nog att arbetsgivarna kan ta ett större ansvar än man hittills gjort.

Behövs till exempel en lastbilschaufför – det är ju brist på sådana i Mälardalen – är det väl inte alldeles orimligt att arbetsgivaren investerar 25 000–30 000 kronor på ett antal veckor för att den här killen eller tjejen ska få ett lastbilskörkort. Det tycker jag faktiskt är en god idé.

När det gäller medellånga insatser för att förbättra matchningen finns det 95 000 platser inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Slutligen vill jag påminna om att Ams i år har ett förvaltningsanslag på 5 miljarder. Det är ungefär 500 miljoner mer än utfallet år 2005.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkande 2006/07:FiU18
Skatteutskottets betänkande 2006/07:SkU20
Civilutskottets betänkande 2006/07:CU25
Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2006/07:MJU11, MJU12 och MJU14
Justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU10

15 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Redogörelse
2006/07:RRS20 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående granskningen av årsredovisningen för staten 2006

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 15 maj

2006/07:532 Flyktingars rätt till garantipension

av *Bodil Ceballos* (mp)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2006/07:533 Konsekvenser av felaktigheter i kronofogdemyndighetens register

av *Carl B Hamilton* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:534 Hot mot de vuxnas lärande

av *Marie Granlund* (s)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:535 Skötsamhetskriterier för frivård inom kriminalvården

av *Kjell Eldensjö* (kd)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:536 Telia Sonera och accessnätet

av *Désirée Liljevall* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 maj.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 maj

2006/07:1165 Långa handläggningstider hos Statens haverikommission

av *Lars-Arne Staxäng* (m)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:1166 Sverigemodell för småskalig produktion och distribution av gas

av *Björn Leivik* (m)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:1167 Ungdomars kunskaper om kommunismens brott

av *Tobias Krantz* (fp)
till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1168 Svenska JAS Gripen till ISAF i Afghanistan

av *Allan Widman* (fp)
till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:1169 Brandklassning av bostäder vid fastighetsbildning

av *Andreas Norlén* (m)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:1170 Kompetensen inom rättspsykiatri

av *Andreas Norlén* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 maj.

Prot. 2006/07:107 18 § Kammaren åtskildes kl. 19.58.
15 maj

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 15.58 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
3 § Svar på interpellation 2006/07:499 om Finsam	1
Anf. 1 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	1
Anf. 2 KURT KVARNSTRÖM (s).....	2
Anf. 3 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	3
Anf. 4 KURT KVARNSTRÖM (s).....	4
Anf. 5 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	5
Anf. 6 KURT KVARNSTRÖM (s).....	6
Anf. 7 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	6
4 § Svar på interpellation 2006/07:503 om en ny, stabil och trygg sjukförsäkring	7
Anf. 8 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	7
Anf. 9 TOBIAS KRANTZ (fp)	8
Anf. 10 GÖTE WAHLSTRÖM (s)	10
Anf. 11 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	10
Anf. 12 TOBIAS KRANTZ (fp)	11
Anf. 13 ANDRE VICE TALMANNEN.....	13
Anf. 14 GÖTE WAHLSTRÖM (s)	13
Anf. 15 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	13
Anf. 16 TOBIAS KRANTZ (fp)	14
Anf. 17 Statsrådet CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	15
5 § Svar på interpellation 2006/07:500 om kärnvapen i Göteborgs hamn	16
Anf. 18 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	16
Anf. 19 PETER RÅDBERG (mp).....	16
Anf. 20 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	17
Anf. 21 PETER RÅDBERG (mp).....	18
Anf. 22 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	18
Anf. 23 PETER RÅDBERG (mp).....	19
Anf. 24 Försvarsminister MIKAEL ODENBERG (m)	20
6 § Svar på interpellation 2006/07:486 om särskild undervisning på sjukhus.....	20
Anf. 25 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	20
Anf. 26 EVA JOHNSSON (kd).....	20
Anf. 27 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	21
Anf. 28 EVA JOHNSSON (kd).....	22

Anf. 29	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	23
Anf. 30	EVA JOHNSSON (kd)	23
Anf. 31	Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	24
7 §	Svar på interpellation 2006/07:457 om sommarjobb	24
Anf. 32	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	24
Anf. 33	JOHAN LÖFSTRAND (s)	24
Anf. 34	HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	26
Anf. 35	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	26
Anf. 36	JOHAN LÖFSTRAND (s)	27
Anf. 37	HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	28
Anf. 38	EVA-LENA JANSSON (s)	29
Anf. 39	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	29
Anf. 40	JOHAN LÖFSTRAND (s)	30
Anf. 41	EVA-LENA JANSSON (s)	30
Anf. 42	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	31
8 §	Svar på interpellation 2006/07:480 om ersättning från a- kassan för personer under 25 år	32
Anf. 43	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	32
Anf. 44	ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	33
Anf. 45	PATRIK BJÖRCK (s)	33
Anf. 46	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	34
Anf. 47	ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	35
Anf. 48	PATRIK BJÖRCK (s)	36
Anf. 49	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	37
Anf. 50	ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	38
Anf. 51	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	38
9 §	Svar på interpellation 2006/07:484 om arbetsförmedlingens förutsättningar att ge en god service till arbetssökande med funktionshinder	39
Anf. 52	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	39
Anf. 53	SYLVIA LINDGREN (s) (forts.)	40 41
	Ajournering	41
	Återupptagna förhandlingar	41
9 §	(forts.) Svar på interpellation 2006/07:484 om arbetsförmedlingens förutsättningar att ge en god service till arbetssökande med funktionshinder	41
Anf. 54	JASENKO OMANOVIC (s)	41
Anf. 55	MARIA ÖBERG (s)	42

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	42
Anf. 57 SYLVIA LINDGREN (s).....	44
Anf. 58 JASENKO OMANOVIC (s).....	44
Anf. 59 MARIA ÖBERG (s).....	45
Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	45
Anf. 61 SYLVIA LINDGREN (s).....	47
Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	47
10 § Svar på interpellation 2006/07:490 om finansieringen av	
a-kassan.....	48
Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	48
Anf. 64 EVA-LENA JANSSON (s).....	48
Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	49
Anf. 66 EVA-LENA JANSSON (s).....	50
Anf. 67 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	51
Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	52
Anf. 69 EVA-LENA JANSSON (s).....	52
Anf. 70 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	53
Anf. 71 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	54
11 § Svar på interpellation 2006/07:496 om strejkrätten	54
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	54
Anf. 73 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	55
Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	56
Anf. 75 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	56
12 § Svar på interpellation 2006/07:501 om subventioner till	
välbetalda nystartsjobb	56
Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	56
Anf. 77 ULF HOLM (mp).....	57
Anf. 78 SYLVIA LINDGREN (s).....	57
Anf. 79 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	58
Anf. 80 ULF HOLM (mp).....	59
Anf. 81 SYLVIA LINDGREN (s).....	60
Anf. 82 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	60
Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	61
Anf. 84 ULF HOLM (mp).....	62
Anf. 85 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	62

	Anf. 86 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	63
13 §	Svar på interpellation 2006/07:502 om brist på insatser för arbetslösa.....	64
	Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	64
	Anf. 88 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	65
	Anf. 89 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	66
	Anf. 90 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	67
	Anf. 91 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	68
	Anf. 92 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	69
	Anf. 93 EVA-LENA JANSSON (s).....	70
	Anf. 94 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	71
	Anf. 95 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	72
	Anf. 96 EVA-LENA JANSSON (s).....	72
	Anf. 97 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	73
14 §	Förnyad bordläggning.....	74
15 §	Bordläggning.....	74
16 §	Anmälan om interpellationer	74
17 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	75
18 §	Kammaren åtskildes kl. 19.58.	76

Tryck: Elanders, Vällingby 2007